

ŠVENČIONIŲ
RAJONO
SAVIVALDYBĖ

Darnaus
Vystymo
Projektai

ŠVENČIONIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS JAUNIMO PROBLEMATIKOS TYRIMO ATASKAITA

2024
ŠVENČIONYS

Tyrimą parengė viešoji įstaiga DARNAUS VYSTYMO PROJEKTAI

Pagal 2023 m. lapkričio 20 d. Jaunimo problematikos tyrimo Švenčionių rajono savivaldybėje paslaugų pirkimo sutartį Nr. J-665

Viešoji įstaiga DARNAUS VYSTYMO PROJEKTAI

Įstaigos kodas 300855721

Vytenio g. 22, LT-03229 Vilnius

Tel. 8 659 05603

El. p. info@dvp.lt

<http://www.dvp.lt/>

Užsakovas

Švenčionių rajono savivaldybės administracija

Įstaigos kodas 188766722

Vilniaus g. 19, LT-18116 Švenčionys

Tel. (8 387) 66 372

El. paštas savivaldybe@svencionys.lt

<https://svencionys.lt/>

TURINYS

I. ĮVADAS.....	4
II. TYRIMO METODIKA.....	5
2.1. Sąvokos.....	5
2.2. Tyrimo atlikimo metodai	6
2.3. Tyrimo populiacijos apimtis.....	6
2.4. Tyrimo atranka	6
2.5. Tyrimo imtis ir tiriamieji	7
III. JAUNIMO PROBLEMATIKOS TYRIMO ŠVENČIONIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖJE DUOMENŲ ANALIZĖ	8
3.1. Demografinės tiriamųjų charakteristikos.....	8
3.2. Mokykla	9
3.3. Studijos	13
3.4. Darbas.....	15
3.5. Laisvalaikis.....	23
3.6. Draugai	25
3.7. Gyvenimo sąlygos.....	29
3.8. Dalyvavimas	35
3.8.1. Politinis-pilietinis dalyvavimas	35
3.9. Įpročiai	43
3.10. Psichologinė ir fizinė savijauta.....	48
IV. IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS	54

I. ĮVADAS

Švenčionių rajono savivaldybės jaunimo problematikos tyrimas atliktas vadovaujantis Jaunimo reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos užsakymu 2011 metais parengta bei 2020 m. atnaujinta „Metodika, reikalinga jaunimo problematikos tyrimams savivaldybėse atlikti“ (toliau – Metodika). Tyrimas atliktas 2023 m. lapkričio – gruodžio mėnesiais.

Tyrimas prisidės sudarant palankias sąlygas stiprinti valstybinį ir nevyriausybinių sektorių, dirbančių jaunimo politikos srityje ir veiks kaip naudingas įrankis visoms su jaunimo reikalais susijusioms vietos ir nacionalinėms institucijoms bei organizacijoms. Tyrimas būtinas siekiant laiku atpažinti ir įvardinti jaunimą ištinkančius sunkumus, taip pat planuoti ir koordinuotai vykdyti intervencijos ir prevencijos programas, sutelkti vietos resursus ir valstybės institucijų bei įvairių jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų jėgas.

Parengtas tyrimas leis įvertinti savivaldybės jaunimo situaciją pagal tuos pačius vertinimo kriterijus – tyrimo rezultatus bus galima lyginti tarpusavyje su anksčiau atliktais tyrimais ir daryti pagrįstas konkrečias išvadas, įžvelgti tendencijas bei priimti sprendimus kaip užtikrinti, kad savivaldybėje jaunimo politika būtų vystoma tolygiai.

Tyrimo tikslas – ištirti jaunimo problemas pagal nustatytus rodiklius šiose jaunimo politikos įgyvendinimo srityse:

- mokymasis ir studijos (švietimas, mokymas, mokslas, studijos ir ugdymas);
- darbas (darbas ir užimtumas);
- laisvalaikis (laisvalaikis, poilsis, kūryba ir kultūra);
- gyvenimo sąlygos (ap(si)rūpinimas būstu);
- dalyvavimas (pilietiškumas, neformalus ugdymas);
- fizinė ir psichologinė savijauta (sveikatos apsauga);
- įpročiai ir gyvenimo būdas (sveikatingumas, kūno kultūra ir sportas);
- šeima, draugai, kaimynystė (socialinė apsauga);
- jaunimo probleminio / rizikingo elgesio apraiškos.

II. TYRIMO METODIKA

2.1. Sąvokos

Rengiant tyrimą buvo naudojamos Metodikoje nustatytos sąvokos:

Anketa – klausimų, kuriuos apjungia tyrėjo siekis ištirti kokį nors socialinį reiškinį, visuma.

Anoniminė apklausa – kai asmuo traktuojamas kaip socialinio reiškinio ar proceso agentas, tai yra, respondentas / informantas tyrėjui nerūpi kaip individualybė.

Atranka – tyrimo imties sudarymas.

Atviri klausimai – klausimai, neturintys pateiktų galimų atsakymų variantų.

Dichotominė matavimų skalė – taikant šią skalę, požymių reikšmės yra priskiriamos prie vienos iš dviejų galimų kategorijų. Pavyzdžiui, gyvas arba miręs, rūko – nerūko ir kt.

Generalinė visuma – objektų visuma.

Generalinė aibė – tyrimo vienetų (žmonių, organizacijų, bendruomenių, grupių, įvykių, dokumentų ir pan.), atstovaujančių tyrimo objektui, visuma.

Charakteristika – visapusišis tiriamojo objekto apibūdinimas.

Informantas – asmuo, teikiantis informaciją kokybinį tyrimą atliekančiam tyrėjui.

Įvertis – diagnostinis sprendinys apie tikrovės objektą, nusakantis jo socialinę vertę.

Kiekybinė analizė – duomenų nagrinėjimas, taikant matematinės statistikos metodus.

Kiekybinis tyrimas – empirinis tyrimas, kurio išvados paremtos problemai spręsti reikalingų duomenų analize, taikant matematinės statistikos metodus.

Kintamasis – eksperimente ar tyrime yra požymis, kuris gali įgyti skirtingas reikšmes. Nepriklausomas kintamasis – tai kintamasis, kuriuo galima paaiškinti arba iššaukti tiriamo reiškinio pokyčius. Priklausomas kintamasis – tai kintamasis, kurį galima paaiškinti, remiantis eksperimentu ar kitu būdu.

Klausimynas – kiekybinio tyrimo instrumentas, kurį sudaro visuma klausimų, vienių tyrimo siekimu gauti pirminę informaciją apie tyrimo objektą.

Kokybinė analizė – duomenų nagrinėjimas, taikant specifinius metodus.

Kokybinis tyrimas – empirinis tyrimas, teikiantis aprašomojo pobūdžio išvadas apie tyrimo objektą ir paremtas kokybinių (išreikštų žodžių ar simbolių forma) duomenų analize.

Kokybinių tyrimų išorinis validumas – tyrimo kokybiškumo požymis, tyrėjo siekiamybė tyrimo rezultatus pritaikyti generalinėje aibėje.

Kokybinių tyrimų vidinis validumas – tyrimo kokybiškumo požymis, tyrėjo siekiamybė, kad tyrimo rezultatai rodytų realią situaciją, būtų tikslūs ir jais būtų galima pasitikėti.

Kriterijus – požymis, kuriuo remiantis sprendžiama apie teiginio teisingumą ar klaidingumą, įverčio matas.

Metodas – pagrindinis duomenų rinkimo, apdorojimo arba analizės būdas.

Metodika – tyrimo būdų ir taisyklių visuma.

Nepriklausomi požymiai (kintamieji) – veiksniai, nuo kurių, remiantis teoriniu modeliu, gali priklausyti problemų sprendinys.

Pasikliautumas – kokybinio tyrimo kokybės požymis (kiekybinio tyrimo patikimumo analogas), tyrėjo siekiamybė, kad tyrimu būtų galima pasikliauti.

Priklausomi požymiai (kintamieji) – nusako tyrimo objekto ypatumus (savybes, žinias, nuostatas ir pan.).

Ranginė matavimų skalė – tai požymio reikšmių matavimo būdas, kuriuo skirtingai nei nominaliosios matavimų skalės, tiriamieji objektai ar individai gali būti sudėlioti matuojamo požymio didėjimo arba mažėjimo tvarka.

Reikšminis žodis – tyrėjo nuožiūra parinktas daiktavardis ir jo pažyminy (-iai) – daiktavardis, būdvardis, įvardis, dalyvis (1–4 žodžiai, interpretuojami kaip vienas reikšminis žodis).

Respondentas – asmuo, teikiantis informaciją tyrimą atliekančiam tyrėjui.

Tyrimo imtis – specialiai tyrimui atrinkta generalinės aibės dalis, t. y. tie generalinės aibės vienetai, iš kurių renkami tyrimo duomenys.

Tyrimo populiacija – tyrimo generalinės aibės analogas, kai generalinės aibės vienetai yra žmonės.

Tyrimo programa – tai pagrindinis strateginis dokumentas, kuriuo vadovaujantis tyrėjas organizuoja ir vykdo konkretų tyrimą.

Tyrimo rezultatai – veiklos produktai, kurie perduodami viešam naudojimui.

Uždaro tipo klausimai – klausimai, kuriems pateikiami visi galimi atsakymo variantai, o respondentas tik pažymi pasirinktus vieną ar kelis atsakymus.

2.2. Tyrimo atlikimo metodai

Rengiant tyrimą buvo atlikta jaunimo apklausa respondentams pateikiant anketą, sudarytą iš 85 klausimų. Apklausa apėmė šias jaunuoliams svarbiausias sritis:

- mokykla (1-8 klausimai);
- studijos (9-11 klausimai);
- darbas (12-26 klausimai);
- laisvalaikis (27-28 klausimai);
- draugai (29–34 klausimai);
- gyvenimo sąlygos (35–44);
- dalyvavimas (45–58 klausimai);
- įpročiai (59–67 klausimai);
- psichologinė ir fizinė savijauta (68–75 klausimai);
- demografiniai rodikliai (76–85 klausimai).

Atsižvelgiant į amžiaus grupes, jaunuoliams buvo parengti skirtingi klausimų blokai: mokyklinio amžiaus jaunimui (14–19 m.) – mokykla, laisvalaikis, draugai, gyvenamoji aplinka, aktyvumas / dalyvavimas, žalingi įpročiai, mityba, psichologinė savijauta, lytiniai santykiai; vyresniems, nebe mokyklinio amžiaus jaunuoliams (19–29 m.) – studijos, darbas, laisvalaikis, draugai, gyvenamoji aplinka, aktyvumas / dalyvavimas, žalingi įpročiai, mityba, psichologinė savijauta, lytiniai santykiai, šeimos planavimas, požiūris į save.

Ataskaitoje pateikiami bendrieji paprastų ir agreguotų arba suminių rodiklių, apskaičiuotų iš turimų anketinių duomenų, atsakymų procentiniai arba faktiniai pasiskirstymai.

2.3. Tyrimo populiacijos apimtis

Tyrimo populiaciją sudaro jaunuoliai nuo 14 iki 29 metų, tyrimo metu gyvenantys, besimokantys ar dirbantys Švenčionių rajono savivaldybės teritorijoje. Remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2024 metų pradžioje Švenčionių rajono savivaldybės teritorijoje gyveno 3 543 žmonės nuo 14 iki 29 metų, tai yra apie 16 procentų visų savivaldybės gyventojų.

2.4. Tyrimo atranka

Kiekybiniam tyrimui (anketinei apklausai) tiriamojoje savivaldybėje atlikti buvo taikoma kvotinė atranka. Kvotinės atrankos požymių krepšeliui pasirinktos bazinės demografinės charakteristikos – lytis bei amžius. Pagal Statistikos departamento duomenis apskaičiuotos (bei tikslintos pagal kitus savivaldybių bei Švietimo ir mokslo ministerijos statistinės informacijos šaltinius) lyties ir amžiaus kvotos. Apklaustųjų charakteristikos pagal tikslinius požymius atitinka jų pasiskirstymą visumoje. Sudarant tyrimo imtį dalyviams buvo taikomi kriterijai, užtikrinantys tiriamųjų požymių įvairovę: 14–18 metų jaunuoliai buvo ne tik gimnazijų, pagrindinių ar vidurinių mokyklų moksleiviai, bet ir besimokantys profesinio rengimo centruose; gyvenantys tiek mieste, tiek rajone; 19–29 metų jaunuoliai tiek dirbantys, tiek nedirbantys; sukūrę šeimas ir neturintys jų; dalyvaujantys ar nedalyvaujantys jaunimo organizacijų veiklose bei priklausantys ar nepriklausantys neorganizuotai jaunimo grupei, gyvenantys tiek miesto, tiek kaimo tipo gyvenvietėse.

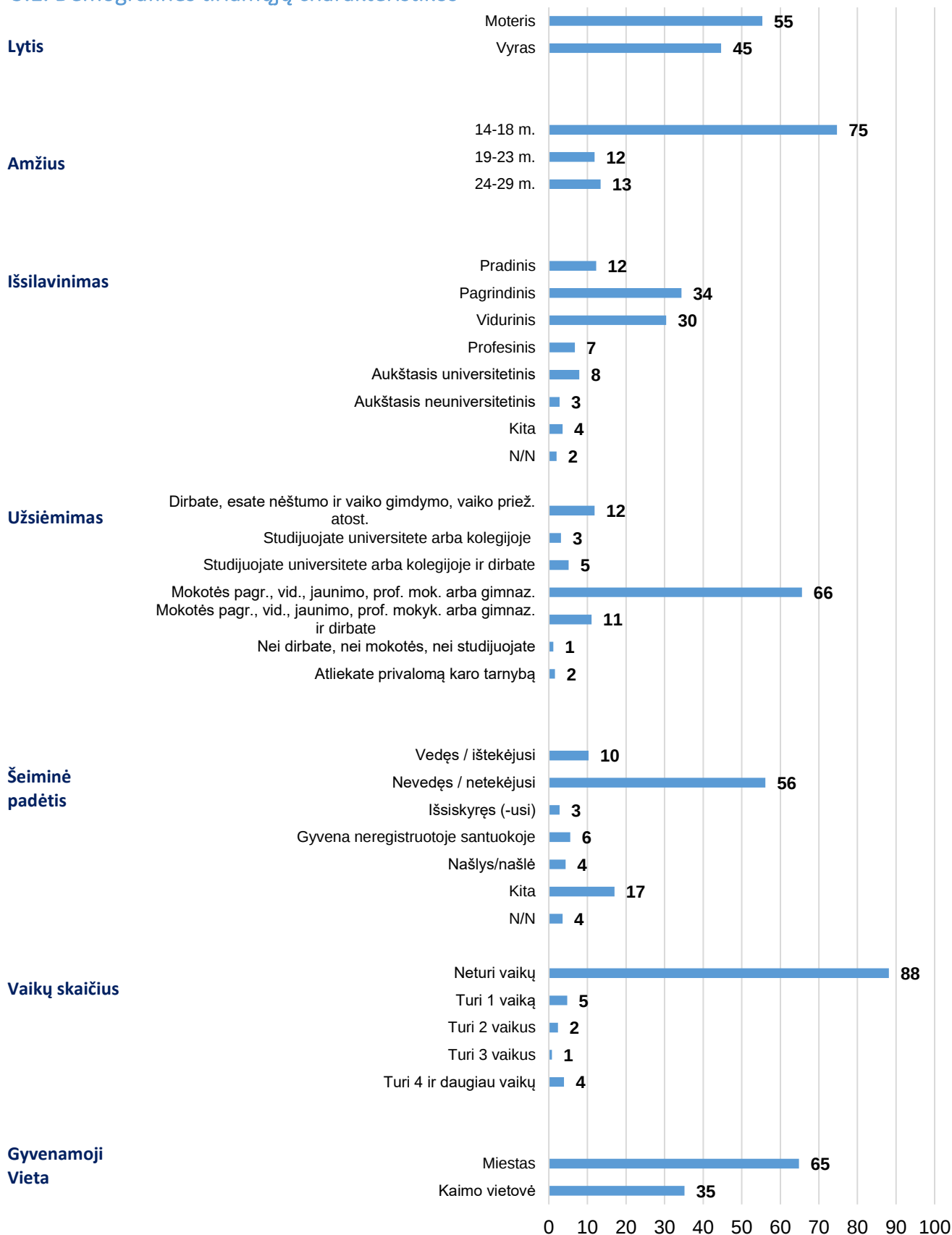
2.5. Tyrimo imtis ir tiriamieji

Šio kiekybinio tyrimo imties dydis – 253 tiriamieji jaunuoliai. Tokia imtis užtikrina 5 procentų paklaidą (su 95 procentų tikimybe).

Remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis apie jaunimo, gyvenančio Švenčionių rajono savivaldybėje 2024 metų pradžioje, pasiskirstymą, ši kvota padalinta proporcingai trijų amžiaus grupių jaunimui, kaimo ir miesto gyventojams, per pusę vyrams bei moterims.

III. JAUNIMO PROBLEMATIKOS TYRIMO ŠVENČIONIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖJE DUOMENŲ ANALIZĖ

3.1. Demografinės tiriamųjų charakteristikos

1 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal socialines-demografines charakteristikas (proc., N=253)

3.2. Mokykla

Atliekant tyrimą buvo apklausti 194 jaunuoliai, besimokantys bendrojo lavinimo, taip pat profesinėse mokyklose. Šie respondentai pateikė atsakymus pagal rodiklių grupę „Mokykla“, kuri skirta pagrindinių, vidurinių, jaunimo, profesinių mokyklų ir gimnazijų mokiniams bei sudaryta iš rodiklių, apibūdinančių mokinių savijautą, jų santykius su mokytojais, patyčias mokykloje, pamokų lankomumą, pažangumą, profesijos pasirinkimą ir studijų planus, aktyvų dalyvavimą mokyklos gyvenime.

Įvykių kontrolės ir gebėjimo įveikti problemas rodiklis – tai suminis rodiklis, matuojamas 8 indikatoriais apie pasitenkinimą mokykla, gebėjimą kontroliuoti įvykius ir įveikti kylančius sunkumus, kurie rodo, kad tiriamasis įveikia jam kylančius iššūkius.

Rodiklio reikšmės kinta nuo 8 iki 24: 24 reiškia žemą, o 8 – stipriai išreikštą gebėjimą kontroliuoti įvykius ir spręsti problemas mokykloje. Balus galima suskirstyti į tokias grupes: gerai ir labai gerai geba spręsti problemas (nuo 8 iki 13), vidutiniškai (nuo 14 iki 19) ir sunkiai (nuo 20 iki 24) įveikia sunkumus ir sprendžia problemas mokykloje.

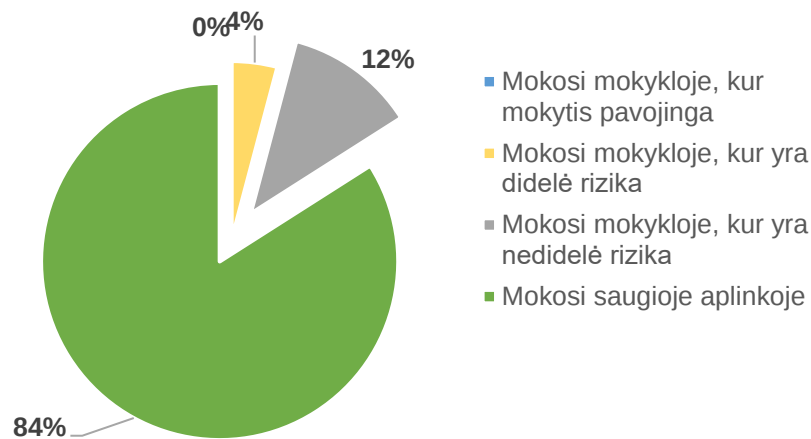

2 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal įvykių kontrolės ir gebėjimo įveikti problemas rodiklį (proc., N=194)

Tyrimo rezultatai rodo, kad – 31 procentas respondentų gerai ir labai gerai kontroliuoja įvykius ir sprendžia mokykloje kylančias problemas. 67 procentai moksleivių su kylančiomis situacijomis ir problemomis susitvarko vidutiniškai sėkmingai., o 2 procentai respondentų išreiškė silpną gebėjimą kontroliuoti įvykius bei spręsti problemas (žr. 2 pav.).

Bendra vidutinė visų respondentų įvykių kontrolės ir gebėjimo įveikti problemas rodiklio reikšmė yra 14,79 ir rodo vidutinišką, moksleivių gebėjimą kontroliuoti mokykloje kylančias situacijas bei problemų sprendimą.

Mokyklos saugumo rodiklis – tai suminis rodiklis, matuojamas 7 indikatoriais, apie tam tikrus įvykius mokykloje, kurie rodo, kad tiriamasis mokosi nesaugioje aplinkoje, kad joje patiria patyčias, pvz., kiti mokiniai užgauliojo, mušė, reketavo, seksualiai priekabiavo, mokytojai užgauliojo ar mušė (per paskutines 30 dienų). Mokyklos saugumo rodiklio reikšmės kinta nuo 7 iki 21: 7 reiškia saugumo mokykloje trūkumą, o 21 reiškia stipriai išreikštą mokyklos saugumą, vadinasi, kuo didesnė rodiklio reikšmė, tuo saugesnė mokykla. Balus galima suskirstyti į tokias grupes: mokosi saugioje aplinkoje (nuo 19 iki 21), mokykloje, kur yra nedidelė rizika (nuo 15 iki 18), didelė rizika (nuo 11 iki 14) ir mokyti pavojinga (nuo 7 iki 10).

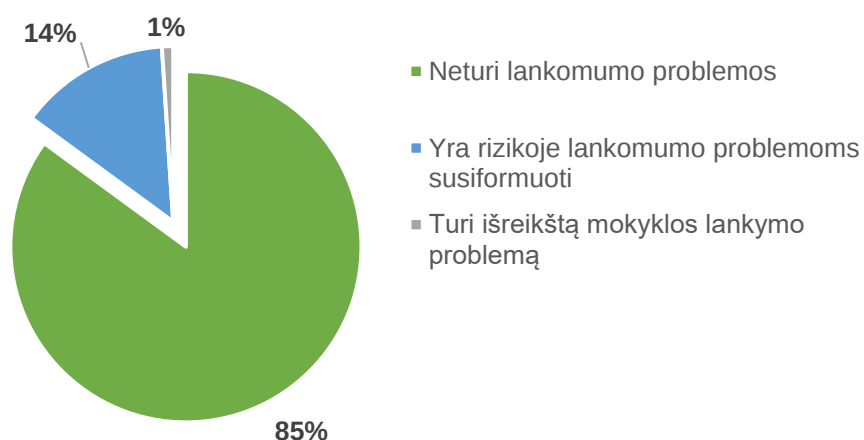

3 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal mokyklos saugumo rodiklį (proc., N=194)

Bendra respondentų mokyklos saugumo rodiklio vidutinė reikšmė yra 19,76. Tai rodo, kad apskritai mokiniams mokyklose sukuriama aplinka yra saugi.

Dauguma moksleivių (84 procentai) mano, kad mokosi saugioje aplinkoje. 12 procentų respondentų nurodė, kad mokosi nesaugioje mokykloje, kurioje yra nedidelė rizika, o 4 procentai apklaustųjų sudaro didelės rizikos rodiklį. Tuo tarpu su itin nesaugia aplinka, kurioje mokyti yra pavojinga, susiduriančių respondentų – 0 procentų (žr. 3 pav.).

Lankomumo problemų rodiklis – tai suminis rodiklis, matuojamas 6 indikatoriais, kurie susiję su įvairiomis priežastimis dėl kurių respondentai per paskutines 30 dienų praleido pamokas. Šis rodiklis leidžia įvertinti, ar tiriamasis turi lankomumo problemų. Mokyklos lankomumo problemų rodiklio reikšmės kinta nuo 6 iki 24: 6 reiškia, kad lankomumo problemų nėra, o 24 reiškia stipriai išreikštą mokyklos lankymo problemą. Vadinasi, kuo didesnė rodiklio reikšmė, tuo didesnė mokyklos lankymo problema. Balus galima suskirstyti į tokias grupes: neturi lankomumo problemos (nuo 6 iki 12), yra rizika lankomumo problemai susiformuoti (nuo 13 iki 18) ir turi išreikštą mokyklos lankymo problemą (nuo 19 iki 24).

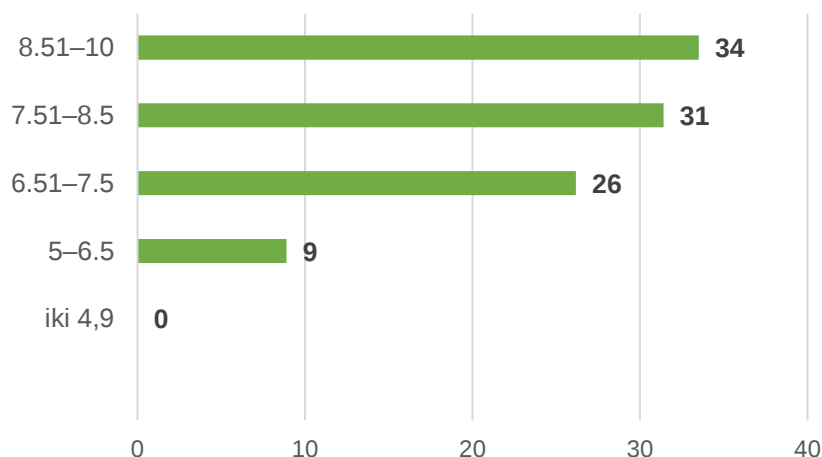

4 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal lankomumo problemų rodiklį (proc., N=194)

Bendra respondentų lankomumo problemų rodiklio vidutinė reikšmė – 9,84. Tai rodo, kad iš esmės Švenčionių rajono savivaldybės moksleiviai mokyklos lankomumo problemų neturi.

Didžioji dauguma (85 procentai) apklaustųjų mokyklos lankomumas yra geras. 14 procentų moksleivių patenka į rizikos grupę. 1 procentas apklaustųjų turi išreikštą mokyklos lankymo problemą (žr. 4 pav.). Remiantis tyrimo duomenimis, galima daryti išvadą, jog mokinių lankomumui įtaką daro ir mokymosi aplinkos saugumas. Saugioje, mažos rizikos aplinkoje besimokantys moksleiviai rečiau turi lankomumo problemų.

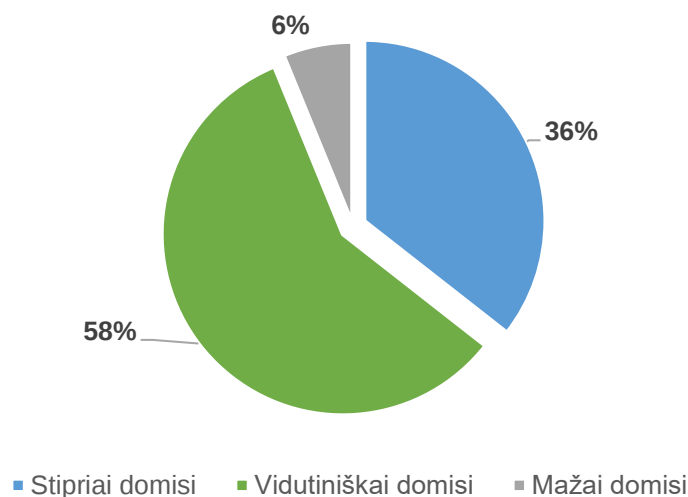
Pažangumo rodiklis – tai rodiklis, matuojamas paskutinio semestro pažymių vidurkiu. Jis kinta nuo 1 iki 10. Balus galima suskirstyti į tokias grupes: iki 4,9, nuo 5 iki 6,5, nuo 6,51 iki 7,5, nuo 7,51 iki 8,5, nuo 8,51 iki 10.

5 pav. Moksleivių pasiskirstymas pagal pažangumą (proc., N=191)

Bendras tyrime dalyvavusių moksleivių vidurkis – 7,97. Aukščiausią pažymių vidurkį (nuo 8,51 iki 10) turi 34 procentai respondentų, šiek tiek žemesnį (nuo 7,51 iki 8,5) – 31 procentai mokinių, vidutinį (nuo 6,51 iki 7,5) – 26 procentų besimokančiųjų. 9 procentai moksleivių nurodė besimokantys silpnai (nuo 5 iki 6,5). 4,9 balų pažangumo rodiklį nurodė 0 procentų respondentų (žr. 5 pav.). Tyrimo rezultatai rodo, kad geriau besimokantys moksleiviai geba geriau susidoroti su mokykloje kylančiomis problemomis ir pasižymi geresniu lankomumu.

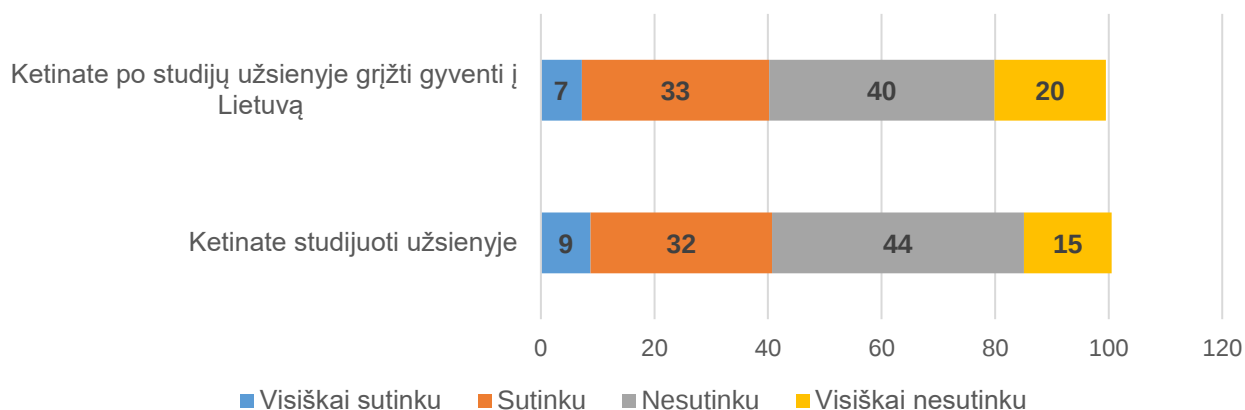
Domėjimosi būsima profesija rodiklis – tai suminis rodiklis, matuojamas 7 indikatoriais, apie domėjimąsi būsima profesija ir veiksmus, leidžiančius ją pasirinkti bei geriau jai pasirengti. Rodiklis atspindi sąmoningumą, nuoseklumą, pastangas renkantis būsima profesiją. Domėjimosi būsima profesija rodiklio reikšmės kinta nuo 7 iki 28: 28 reiškia nesidomėjimą būsima profesija, o 7 – aktyvų domėjimąsi ir sąmoningą rengimąsi būsima profesijai. Kuo mažesnė rodiklio reikšmė, tuo didesnis domėjimasis ir sąmoningesnis būsimos profesijos pasirinkimas. Balus galima suskirstyti į tokias grupes: stipriai domisi profesija ir sąmoningai ją renkasi (nuo 7 iki 14), vidutiniškai (nuo 15 iki 21) ir mažai (nuo 22 iki 28) domisi ir nesąmoningai renkasi profesiją.

6 pav. Moksleivių pasiskirstymas pagal domėjimosi būsima profesija rodiklį (proc., N=194)

Tyrimo rezultatai rodo, kad bendras Švenčionių rajono savivaldybės moksleivių domėjimosi būsima profesija lygis yra vidutinis. Nustatyta bendra vidutinė domėjimosi būsima profesija rodiklio reikšmė yra 16,32. Mažai besidominčių savo ateities profesija apklaustųjų tarpe buvo 6 procentai, vidutiniškai – 58 procentai, o ypač besidominčių savo ateitimi – 36 procentai respondentų (žr. 6 pav.).

Ketinimai ateityje – du teiginiai vertinami keturių rangų skalėmis pagal tiriamojo sutikimo su teiginiu laipsnį nuo „visiškai sutinku“ iki „visiškai nesutinku“. Teiginiuose derinami du aspektai: ketinimai po studijų užsienyje grįžti gyventi į Lietuvą ir ketinimai studijuoti užsienyje.

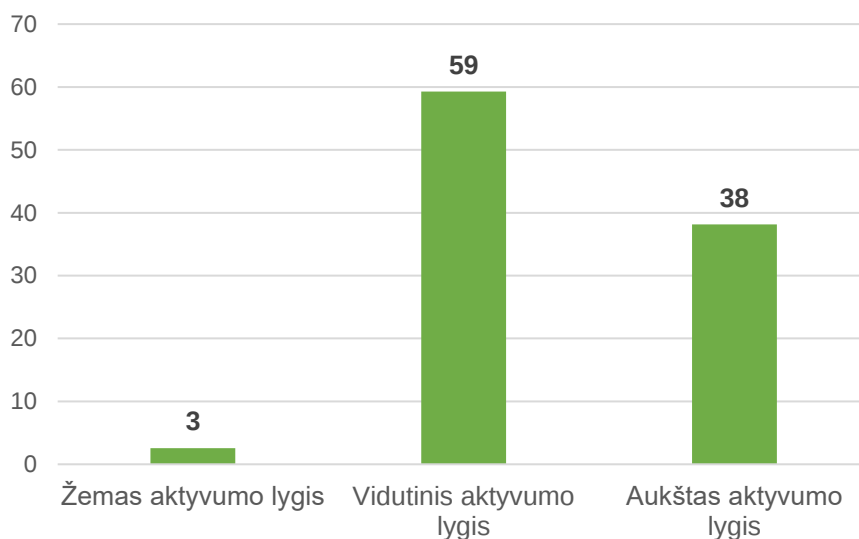

7 pav. Moksleivių pasiskirstymas pagal ketinimus ateityje (proc., N=194)

Tyrimo rezultatai rodo, kad 41 procentas respondentų baigę mokyklą ketina studijuoti užsienyje. Tuo tarpu 40 procentų respondentų ketina po studijų grįžti gyventi į Lietuvą.

Aktyvumo mokinių savivaldoje rodiklis – tai suminis rodiklis, matuojamas 8 indikatoriais, atspindinčiais mokinių aktyvumo mokyklos savivaldoje apraiškas, pvz., dalyvavimas savivaldos rinkimuose, renginiuose, pareigų turėjimas ir pan. Kiekvienam tiriamajam indikatorių rangų reikšmės sumuojamos ir gaunamas suminis aktyvumo mokinių savivaldoje rodiklis, kurio reikšmės kinta nuo 32 iki 8: 32 reiškia žemą, o 8 reiškia aukštą aktyvumo mokinių savivaldoje lygį, vadinasi, kuo mažesnė rodiklio reikšmė, tuo aukštesnis aktyvumo mokinių savivaldoje lygis. Balus

galima suskirstyti į tokias grupes: žemas (nuo 25 iki 32), vidutinis (nuo 16 iki 24) ir aukštas (nuo 8 iki 15) aktyvumo mokinių savivaldoje lygis.

8 pav. Moksleivių pasiskirstymas pagal aktyvumo mokinių savivaldoje rodiklį (proc., N=194)

Tyrimo rezultatai rodo vidutinį bendrą moksleivių įsitraukimą į mokinių savivaldą – vidutinė mokinių aktyvumo savivaldoje rodiklio reikšmė yra 16,45. Į šią grupę patenka 59 procentai respondentų. Aukštas dalyvavimo rodiklis būdingas 38 procentams respondentų, tuo tarpu 3 procentai moksleivių į savivaldos veiklas įsitraukia mažai arba visai neįsitraukia (žr. 8 pav.). Nustatyta, kad dažniau mokinių savivaldoje dalyvauja aukštesnį pažymių vidurkį bei geresnius lankomumo rodiklius turintys moksleiviai.

3.3. Studijos

Atliekant tyrimą buvo apklausti 22 jaunuoliai, studijuojantys aukštosiose mokyklose. Studentų buvo prašoma nurodyti veiksmus, turėjusius įtakos jų studijų pasirinkimui.

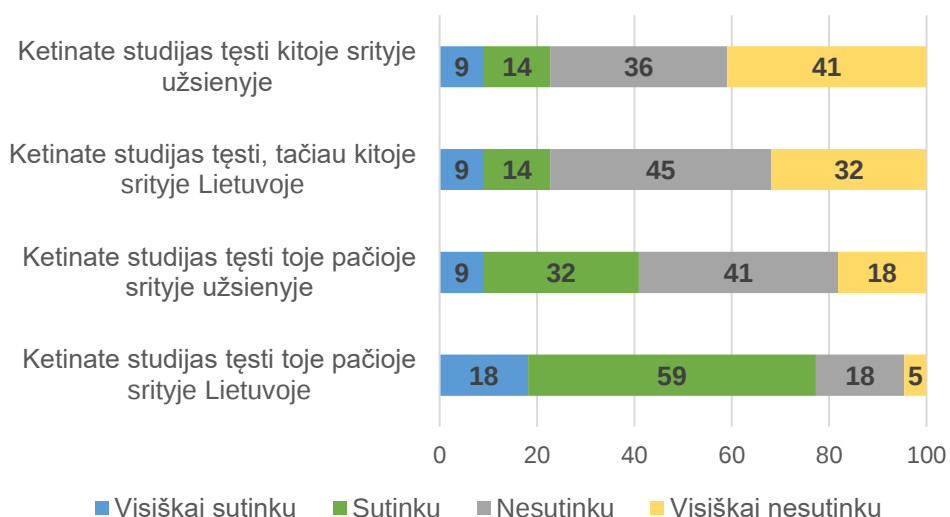
Studijų pasirinkimo sąmoningumo rodiklis – tai suminis rodiklis, matuojamas 8 indikatoriais apie domėjimąsi būsimomis studijomis / studijų programomis ir veiksmus, leidžiančius jas sąmoningai pasirinkti. Jis atspindi sąmoningumą, nuoseklumą, pastangas renkantis būsimas studijas ir universitetą. Studijų pasirinkimo sąmoningumo rodiklio reikšmės kinta nuo 8 iki 32: 8 reiškia nesidomėjimą būsimomis studijomis, o 32 – aktyvų domėjimąsi studijų programomis ir universitetų galimybėmis, sąmoningą, argumentuotą rinkimąsi. Vadinasi, kuo didesnė rodiklio reikšmė, tuo didesnis domėjimasis ir sąmoningesnis būsimų studijų pasirinkimas. Balus galima suskirstyti į tokias grupes: stipriai domėjosi būsimąja profesija ir sąmoningai ją rinkosi (nuo 25 iki 32), vidutiniškai (nuo 16 iki 24) ir mažai (nuo 8 iki 15) domėjosi būsimąja profesija ir nesąmoningai ją rinkosi.

9 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal studijų pasirinkimo sąmoningumo rodiklį (proc., N=22)

Bendra studijuojančiųjų respondentų studijų pasirinkimo sąmoningumo rodiklio vidutinė reikšmė yra 21,45 ir rodo vidutinišką domėjimąsi savo būsima profesija ir studijomis. Didžioji dalis, 63 procentai studentų, būsimomis studijomis domėjosi vidutiniškai, tuo tarpu tik 23 procentai respondentų nurodė stipriai domėjęsi būsimąja profesija bei studijų programomis. 14 procentų respondentų nurodė mažą įsitraukimą į studijų ir profesijos pasirinkimą (žr. 9 pav.).

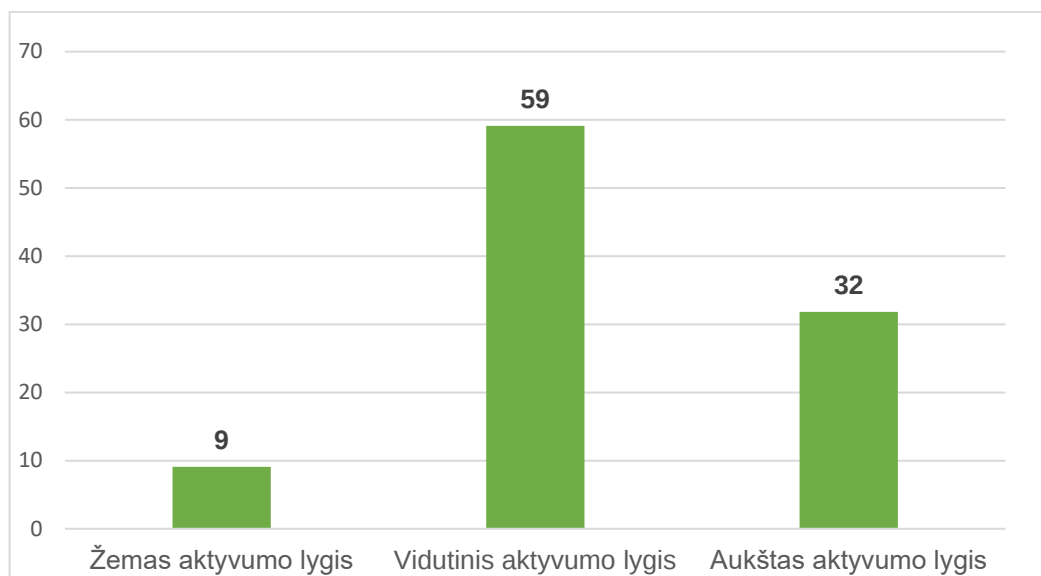
Ketinimų tęsti studijas rodiklis – tai keturi teiginiai, vertinami keturių rangų skalėmis pagal tiriamojo sutikimo su teiginiu laipsnį nuo „visiškai sutinku“ iki „visiškai nesutinku“. Teiginiuose derinami šie aspektai: ketinimai tęsti studijas toje pačioje ar kitoje srityje ir ketinimai tęsti studijas Lietuvoje ar užsienyje. Respondentų atsakymai pateikiami procentine išraiška kiekvienam teiginiui.

10 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal ketinimą tęsti studijas (proc., N=22)

77 procentai studijuojančiųjų apklaustųjų, planuoja tęsti studijas toje pačioje srityje Lietuvoje, tuo tarpu tęsti studijas toje pačioje srityje užsienyje linkę tik 41 procentas respondentų. Kitoje srityje Lietuvoje studijas tęsti linkę 23 procentai tyrimo dalyvių, užsienyje – taip pat 23 procentai (žr. 10 pav.).

Aktyvumo studentų savivaldoje rodiklis – tai suminis rodiklis, matuojamas 10 indikatorių, atspindinčiais studentų aktyvumo aukštosios mokyklos savivaldoje apraiškas, pvz., dalyvavimas savivaldos rinkimuose, renginiuose, pareigų turėjimas ir pan. Aktyvumo studentų savivaldoje rodiklio reikšmės kinta nuo 40 iki 10: 40 reiškia žemą, o 10 – aukštą aktyvumo studentų savivaldoje lygį. Vadinasi, kuo mažesnė rodiklio reikšmė, tuo aukštesnis aktyvumo studentų savivaldoje lygis. Balus galima suskirstyti į tokias grupes: žemas (nuo 31 iki 40), vidutinis (nuo 20 iki 30) ir aukštas (nuo 10 iki 19) aktyvumo studentų savivaldoje lygis.

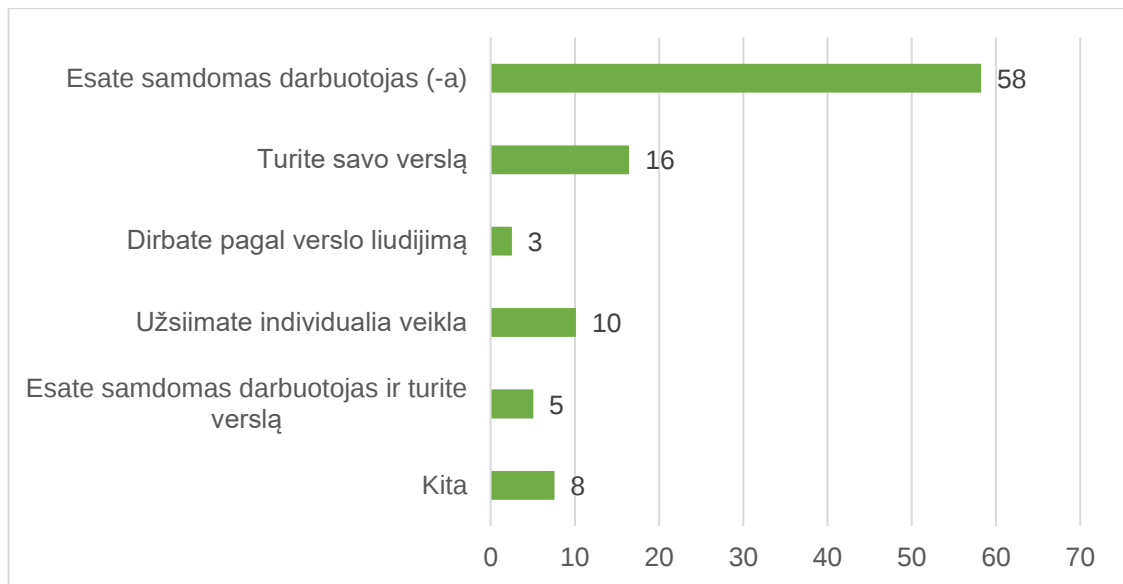
11 pav. Studentų pasiskirstymas pagal aktyvumo studentų savivaldoje rodiklį (proc., N=22)

Daugiau nei pusė - 59 procentai respondentų, pasižymi vidutiniu dalyvavimu studentų savivaldoje, tuo tarpu ypač aukštu dalyvavimu savivaldoje pasižymi 32 procentai studijuojančių tyrimo dalyvių. Žemas dalyvavimo savivaldoje rodiklis priklauso 9 procentams respondentų (žr. 11 pav.). Bendra respondentų aktyvumo studentų savivaldoje rodiklio vidutinė reikšmė yra 22,54 ir rodo vidutinį bendrą dalyvavimo aktyvumą.

3.4. Darbas

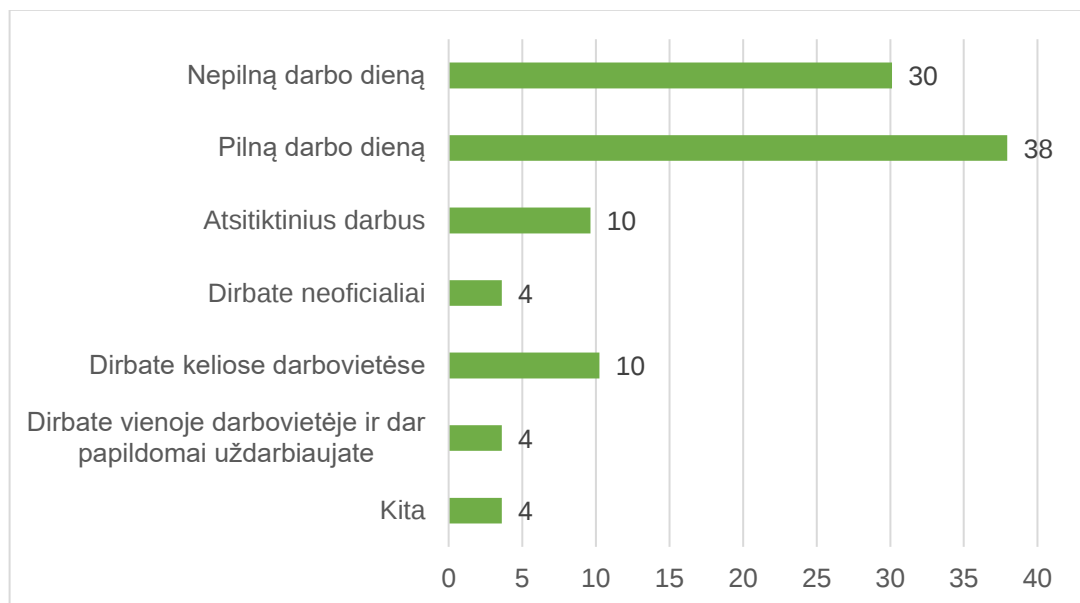
Tyrimo srities „Darbas“ rodiklius galima skirti į keletą grupių. Pirmoji grupė skirta visiems dirbantiems. Siekiama išsiaiškinti darbo stažą, darbo pobūdį, ar tiriamieji dirba pagal specialybę, jei nedirba, kodėl. Taip pat tirama, kaip respondantai pasirinko profesiją bei jų pasirinkimui įtaką dariusius veiksnius, ketinimą keisti darbą. Antroji grupė skirta dirbantiems, tačiau ketinantiems keisti darbą. Siekiama išsiaiškinti, kodėl ketina keisti darbą, migracijos į kitus miestus ir šalis ketinimą, galimos emigracijos priežastis.

Dirbantieji sudaro apie 30 procentų tyrime dalyvavusių respondentų: iš jų apie 12 procentų tik dirba, apie 6 procentus studijuoja ir dirba, apie 11 procentų nurodė, kad mokosi mokykloje ir dirba. Dar apie 1 procentas nurodė niekur nedirbantys, nestudijuojantys ir nesimokantys.

12 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal darbo pobūdį (proc., N=79)

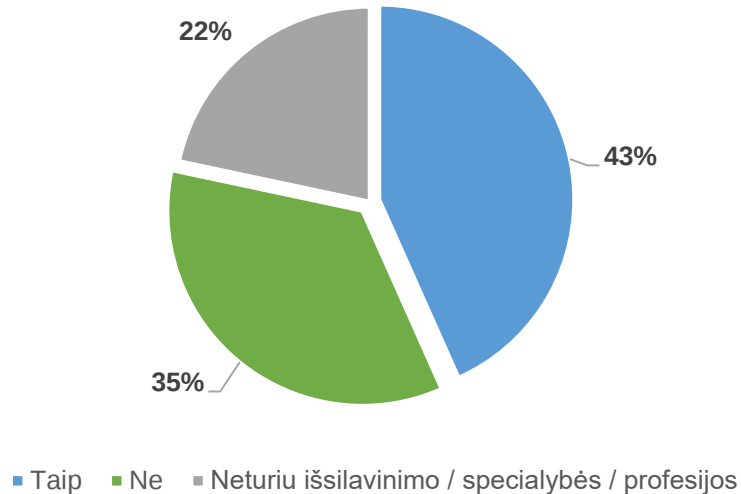
58 procentai tyrime dalyvaujančių dirbančių jaunuolių nurodė, kad yra samdomi darbuotojai, 29 procentai respondentų verčiasi savarankiškai (turi savo verslą, dirba pagal verslo liudijimą ar užsiima individualia veikla). 5 procentai respondentų nurodė, kad yra samdomi darbuotojai, bet kartu turi ir savo verslą (žr. 12 pav.). Atsakymo variantą „Kita“ pasirinkę respondentai (8 procentai) nurodė, jog dirba laikinai (sezoninis darbas) arba negalintys nurodyti.

13 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal darbo pobūdį (proc., N=83)

38 procentų dirbančių tiriamųjų nurodė dirbantys pilną darbo dieną, o ne pilną darbo dieną – 30 procentų respondentų. 10 procentų respondentų dirba keliose darbovietėse, dar 4 procentai apklaustųjų nurodė dirbantys neoficialiai, taip pat 4 procentai dirba vienoje darbovietėje ir dar papildomai uždarbiauja. 10 procentų dirba atsitiktinius darbus (žr. 13 pav.). Atsakymo variantą „Kita“ pasirinkę respondentai nurodė dirbantys nepastoviu grafiku.

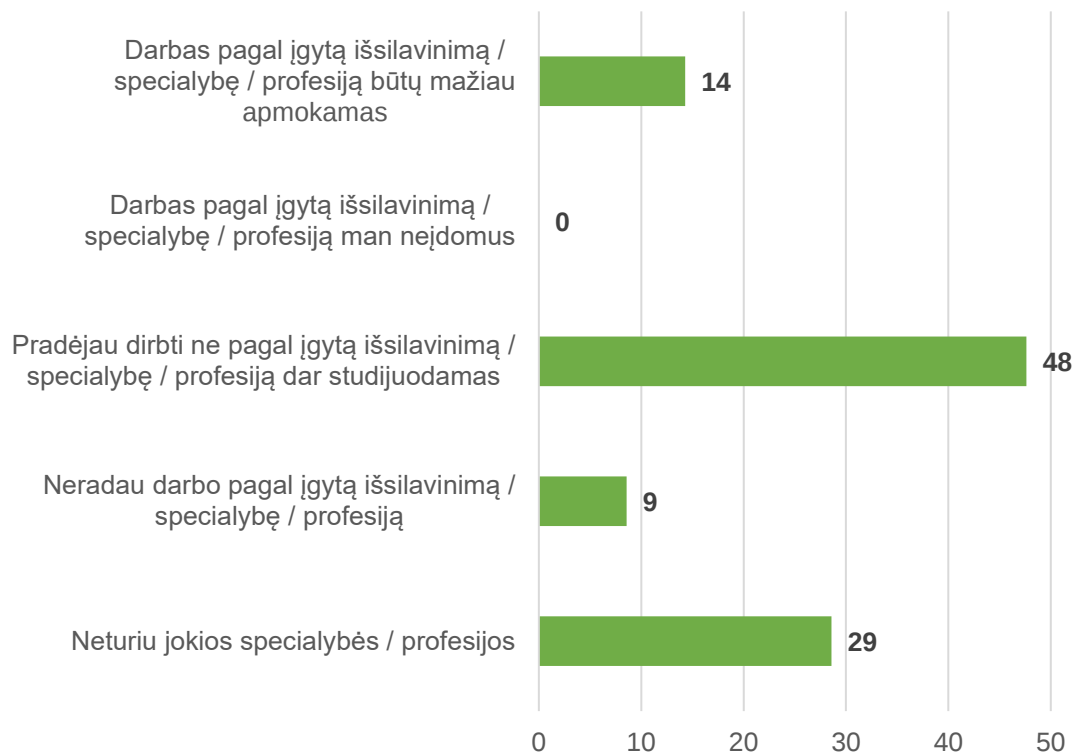
Darbas pagal specialybę – tai rodiklis, parodantis, kokia dalis dirbančiųjų dirba pagal studijuojamą arba baigtą studijų kryptį ar įgytą profesiją / specialybę. Pateikiamas procentinis atsakymų pasiskirstymas.

14 pav. Dirba pagal specialybę (proc., N=60)

43 procentai apklaustų dirbančiųjų nurodė dirbantys pagal specialybę. 35 procentai, nurodė kad dirba ne pagal specialybę. 22 procentai apklaustųjų nurodė neturintys jokios specialybės (žr. 14 pav.).

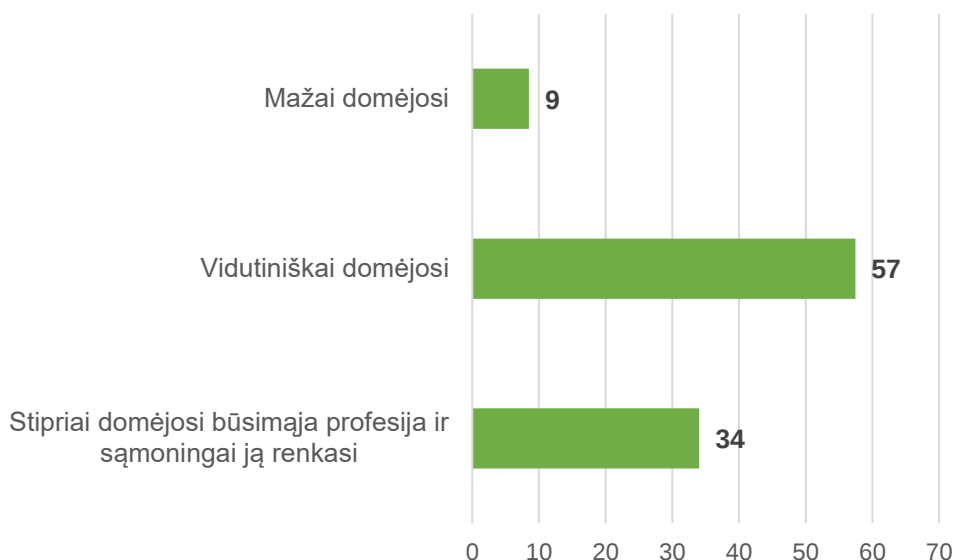
Darbo ne pagal įgytą profesiją priežastys – prašoma nurodyti, kodėl nedirbama pagal įgytą profesiją, pasirinkti leidžiama iš penkių įvardytų priežasčių. Pateikiamas atsakymų procentinis pasiskirstymas.

15 pav. Darbo ne pagal įgytą profesiją priežastys (proc., N=21)

9 procentai apklaustųjų nurodė, kad nerado darbo pagal specialybę/išsilavinimą. 29 procentai apklaustųjų nurodė neturintys jokios specialybės. 48 procentai respondentų nurodė, kad ne pagal įgytą specialybę pradėjo dirbti dar studijuodami. 14 procentų respondentų nurodė, kad darbas pagal specialybę būtų mažiau apmokamas (žr. 15 pav.).

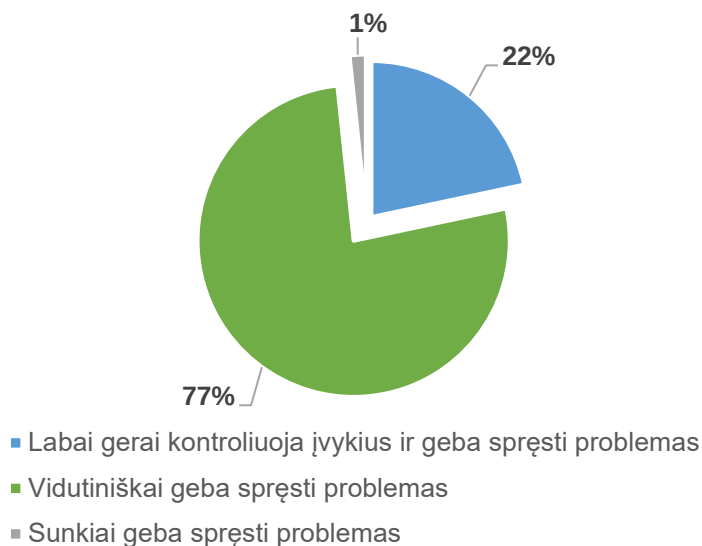
Sąmoningumo renkantis profesiją rodiklis – tai suminis rodiklis, matuojamas 6 indikatoriais, apie domėjimąsi būsima profesija ir veiksmus, leidusius ją pasirinkti bei geriau jai pasirengti – jis atspindi sąmoningumą, nuoseklumą, pastangas renkantis profesiją. Sąmoningumo, renkantis profesiją, rodiklio reikšmės kinta nuo 6 iki 24: 6 reiškia nesidomėjimą būsima profesija ir sąmoningumo trūkumą, o 24 reiškia aktyvų domėjimąsi būsima profesija ir sąmoningą rengimąsi jai, vadinasi, kuo didesnė rodiklio reikšmė, tuo didesnis domėjimasis ir sąmoningesnis būsimos profesijos pasirinkimas. Balus galima suskirstyti į tokias grupes: stipriai domėjosi ir sąmoningai rinkosi (nuo 18 iki 24), vidutiniškai (nuo 12 iki 17) ir mažai (nuo 6 iki 11) domėjosi ir nesąmoningai rinkosi profesiją.

16 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal sąmoningumo, renkantis profesiją, rodiklį (proc., N=47)

Bendra vidutinė sąmoningumo renkantis profesiją rodiklio reikšmė yra 15,74, tai rodo bendrą vidutinį domėjimąsi ir vidutinį sąmoningumą renkantis profesiją. 57 procentai dirbančių apklaustųjų vidutiniškai domėjosi būsima profesija. 34 procentai būsima profesija domėjosi stipriai, o 9 procentai apklaustųjų mažai domėjosi būsima profesija ir ją rinkosi nesąmoningai (žr. 16 pav.). Tyrimo rezultatai rodo, kad dirbantieji pagal specialybę, būsimą profesiją rinkosi sąmoningiau.

Įvykių kontrolės ir gebėjimo įveikti problemas rodiklis – tai suminis rodiklis, matuojamas 8 indikatoriais, apie pasitenkinimą darbo vietoje, gebėjimą kontroliuoti įvykius ir įveikti kylančius sunkumus, kurie rodo, kad tiriamasis įveikia jam kylančius iššūkius. Rodiklio reikšmės kinta nuo 8 iki 24: 24 reiškia žemą, o 8 – stipriai išreikštą gebėjimą kontroliuoti įvykius ir spręsti problemas darbe. Balus galima suskirstyti į tokias grupes: gerai ir labai gerai geba spręsti problemas (nuo 8 iki 13), vidutiniškai (nuo 14 iki 19) ir sunkiai (nuo 20 iki 24) įveikia sunkumus ir sprendžia problemas darbe.

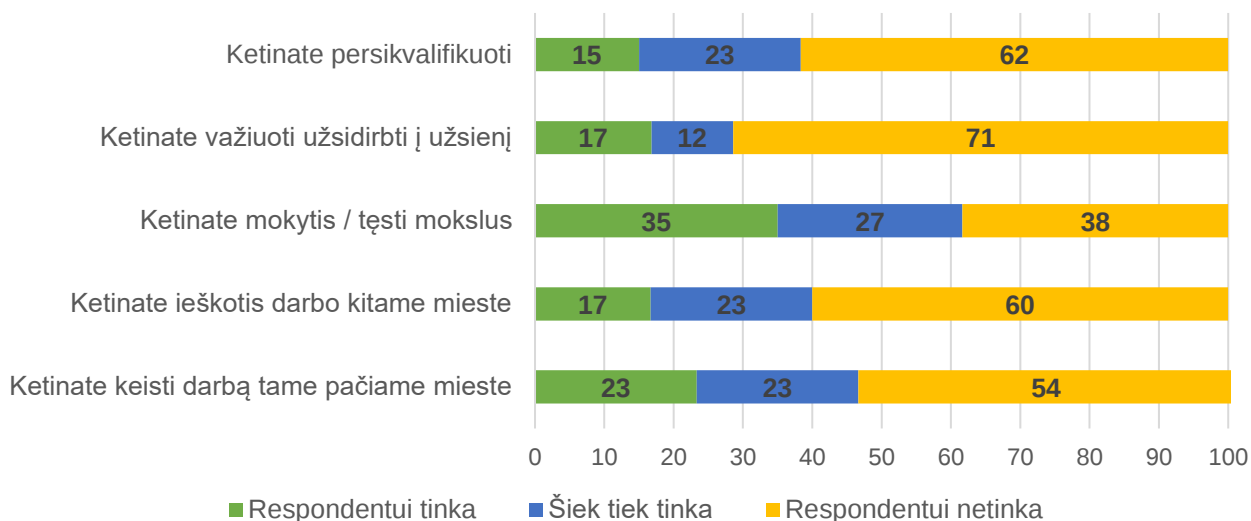

17 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal įvykių kontrolės ir gebėjimo įveikti problemas rodiklį (proc., N=60)

Bendra vidutinė įvykių kontrolės ir gebėjimo įveikti problemas rodiklio reikšmė yra 14,8 ir rodo vidutinį gebėjimą valdyti kylančius sunkumus ir spręsti problemas.

22 procentai respondentų geba gerai ir labai gerai įveikti kylančius sunkumus, 77 procentai pasižymi vidutiniu gebėjimu spręsti problemas. 1 procentas apklaustųjų nurodė, jog jiems būdingas mažai išreikštas gebėjimas kontroliuoti įvykius ir spręsti problemas darbe (žr. 17 pav.).

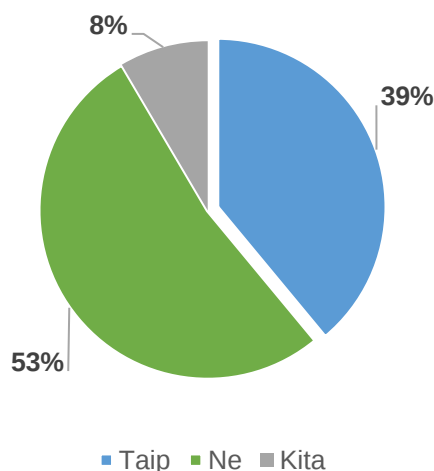
Ketinimai keisti darbą ir mokytis – keturi teiginiai apie ketinimus keisti darbą, migruoti į kitą miestą arba šalį, dirbti arba mokytis, kiekvienas vertinamas trijų rangų skale pagal teiginio tinkamumą tiriamajam. Pateikiamas procentinis atsakymų pasiskirstymas dirbančiųjų grupėje.

18 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal ketinimus keisti darbą ir mokytis (proc., N=60)

62 procentai respondentų nurodė, kad ketina mokytis / tęsti mokslus. 46 procentai respondentų ketina keisti darbą tame pačiame mieste, o 38 procentai nurodė ketinantys persikvalifikuoti. 40 procentų apklaustųjų nurodė ketinantys ieškoti darbo kitame mieste, o 29 procentai ketina važiuoti užsidirbti į užsienį (žr. 18 pav.).

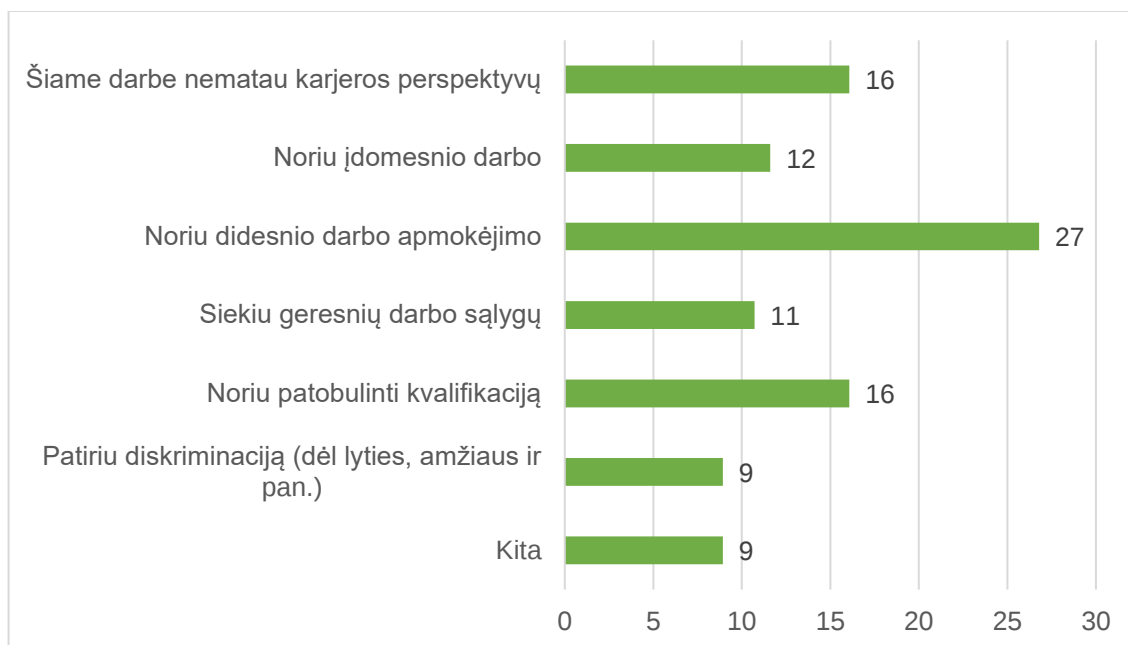
Ketinimo keisti darbo vietą rodiklis – matuojamas dichotominiu klausimu – planuoja ar neplanuoja keisti darbą. Pateikiamas procentinis atsakymų pasiskirstymas dirbančiųjų grupėje.

19 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal ketinimus keisti darbo vietą (proc., N=59)

Darbo vietą ketina keisti 39 procentai respondentų, tuo tarpu 53 procentai dirbančiųjų darbo vietos keisti neketina (žr. 19 pav.). Atsakymą „Kita“ pasirinkę respondentai (8 procentai) nurodė svarstantys keisti darbą ateityje arba dar neapsisprendę dėl darbo keitimo. Tyrimo rezultatai rodo, kad darbą keisti mažiau linkę tie respondentai, kurie dirba pagal specialybę.

Ketinimo keisti darbo vietą priežastys – pateiktos penkios priežastys, leidžiama pasirinkti ne daugiau kaip tris svarbiausias. Pateikiamas procentinis atsakymų pasiskirstymas dirbančiųjų grupėje.

20 pav. Ketinimo keisti darbo vietą priežastys (proc., N=56)

Pagrindine priežastimi keisti darbą 27 procentai apklaustųjų įvardijo didesnio darbo apmokėjimo poreikį. 16 procentų respondentų nurodė tai, jog dabartiniame darbe nemato karjeros perspektyvų, 12 procentų nurodė norintys įdomesnio darbo. 11 procentų apklaustųjų siekia geresnių darbo sąlygų ir 16 procentų nori patobulinti kvalifikaciją. 9 procentai respondentų nurodė, kad darbo aplinkoje patiria diskriminaciją. (žr. 20 pav.). Atsakymo

variantą „Kita“ pasirinkę respondentai (9 procentai) priežastimis nurodė ketinimus persikraustyti į kitą miestą, norą dirbti pagal studijuojamą specialybę, papildomai ieškoti kito darbo, ar nežinantys.

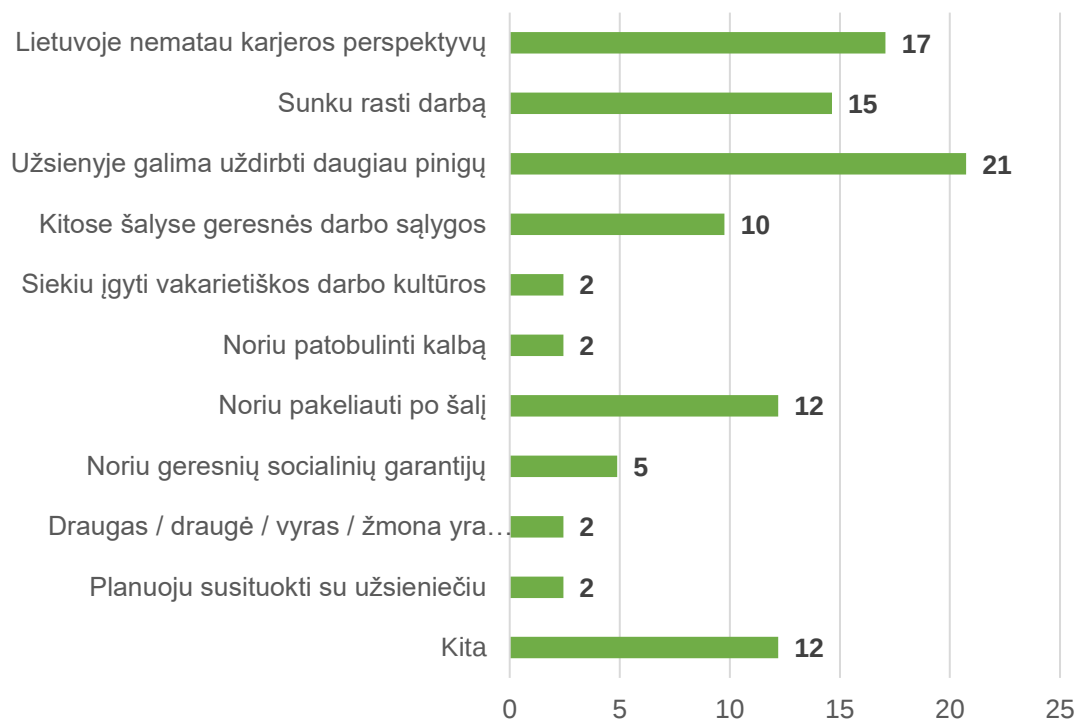
Darbo paieškos kitame mieste (migracijos į kitą miestą) priežastys – pateiktos šešios priežastys. Galima pasirinkti ne daugiau kaip tris svarbiausias. Pateikiamas procentinis atsakymų pasiskirstymas dirbančiųjų grupėje.

21 pav. Darbo paieškų kitame mieste (migracijos į kitą miestą) priežastys (proc., N=44)

34 procentai respondentų, norinčių darbo ieškoti kitame mieste, pagrindine to priežastimi nurodo didesnes galimybes pasirinkti darbą. 16 procentų apklaustųjų teigia negalintys rasti darbo savo gyvenamojoje vietovėje. 23 procentai respondentų nurodė, kad dabartinėje gyvenamojoje vietoje nuobodu, norisi intensyvesnio kultūrinio gyvenimo. 9 procentai rinkęsi darbą kitame mieste dėl pokyčių šeimoje. 5 procentams apklaustųjų aktualios geresnės sąlygos užtikrinti vaikams kokybišką mokymąsi, dar 2 procentams – geresnės vaikų priežiūros paslaugos (žr. 21 pav.). Atsakymo variantą „Kita“ pasirinkę respondentai (11 procentų) nurodė darbo kitame mieste ieškoti neketinantys arba norintys papildomai prie darbo ieškoti ir galimybių studijoms.

Darbo paieškos užsienyje (migracijos į užsienį) priežastys – pateikta dešimt priežasčių. Prašoma pasirinkti ne daugiau kaip tris svarbiausias. Pateikiamas procentinis atsakymų pasiskirstymas dirbančiųjų grupėje.

22 pav. Darbo paieškos užsienyje (migracijos į užsienį) priežastys (proc., N=41)

21 procentas apklaustųjų pagrindine priežastimi, dėl kurios darbo ieškotų užsienyje, nurodė tai, jog užsienyje galima uždirbti daugiau pinigų. 10 procentų apklaustųjų išvykti ketintų dėl geresnių darbo sąlygų. Po 2 procentus siekia įgyti vakarietiškos darbo kultūros, nori patobulinti kalbą, draugas/draugė/vyras/žmona yra emigravę arba planuoja susituokti su užsieniečiu. 17 procentų nemato karjeros perspektyvų Lietuvoje, 15 procentų respondentų priežastimi nurodė tai, kad sunku rasti darbą. 5 procentai apklaustųjų nurodė geresnes socialines garantijas kaip galimą išvykimo priežastį (žr. 22 pav.). Atsakymo variantą „Kita“ pasirinkę respondentai (12 procentų) nurodė, jog neketina darbo ieškoti užsienyje.

Paskutinio nedarbo trukmės rodiklis – Šioje apklausos dalyje dalyvavo 3 respondentai, kurie nurodė esantys nedirbančiųjų ir nesimokančiųjų grupėje. Šis rodiklis buvo matuojamas 5 rangų nedarbo trukmės skale, nuo „iki 6 mėnesių“ iki „niekada nedirbau“.

2 apklaustieji nurodė darbo neturintys iki 6 mėnesių, likęs asmuo nurodė niekada nedirbęs.

Darbo paskutinėje darbovietėje trukmės rodiklis – matuojamas 5 rangų darbo trukmės skale nuo „niekada nedirbau“ iki „virš 5 metų“. Pateikiamas procentinis atsakymų pasiskirstymas nedirbančiųjų ir nesimokančiųjų grupėje.

Po 1 respondentą pažymėjo, kad jų darbo trukmė ankstesnėje darbovietėje yra iki 1 metų ir po 3-5 metus, o paskutinis respondentas nurodė niekur nedirbęs.

Nedarbo priežastys – pateiktos penkios priežastys, leidžiama pasirinkti vieną pagrindinę priežastį: „slaugote sergantį giminaitį“, „negaunate darbo už Jus tenkinantį darbo užmokestį“, „nerandate jokie darbo“, „esate vaiko priežiūros atostogose“ arba „negaunate darbo, kurio pobūdis / turinys / užduotys Jus tenkintų“. Pateikiamas kiekybinis atsakymų pasiskirstymas nedirbančiųjų ir nesimokančiųjų grupėje.

2 iš 3 respondentų nurodė negaunantys darbo, kurio pobūdis juos tenkintų. 1 apklaustasis slaugo sergantį giminaitį.

Darbo paieškos būdai – pateikti septyni darbo paieškos būdai, leidžiama pasirinkti visus tinkančius atsakymus: „per užimtumo tarnybą (buvusi darbo birža)“, „per jaunimo darbo centrą“, „internete per darbo

skelbimus“, „laikraštyje per darbo skelbimus“, „per pažįstamus ir draugus“, „per įdarbinimo agentūras“ „darbo neieškau“ arba „bandau pats sau susikurti darbo vietą“. Pateikiamas kiekybinis atsakymų pasiskirstymas nedirbančiųjų ir nesimokančiųjų grupėje.

Į šį klausimą atsakė 10 respondentų. 2 apklaustieji darbo ieško per internete skelbiamus darbo skelbimus. Po 2 asmenis nurodė darbo ieškantys per užimtumo tarnybą ir per pažįstamus bei draugus. 1 respondentas darbo ieško laikraštyje per darbo skelbimus. Po 1 apklaustąjį nurodė bandantys patys susikurti sau darbo vietą, darbo neieškantys arba ieškantys per įdarbinimo agentūras.

Darbo Lietuvoje, kurį sutiktų dirbti nedirbantys ir nesimokantys, požymiai – pateikti keturi galimi pageidaujamo darbo požymiai, leidžiama pasirinkti vieną. Galimi pasirinkimai: „pagal specialybę“, „tik gerai apmokamą darbą“, „bet kokį darbą“ arba „jokio darbo“. Pateikiamas kiekybinis atsakymų pasiskirstymas nedirbančiųjų ir nesimokančiųjų grupėje.

Į šį klausimą atsakė 3 respondentai. 1 į klausimą atsakiusių tyrimo dalyvių sutiktų dirbti tik gerai apmokamą darbą, po 1 asmenį rinkęsi tik darbą pagal specialybę arba jokio darbo.

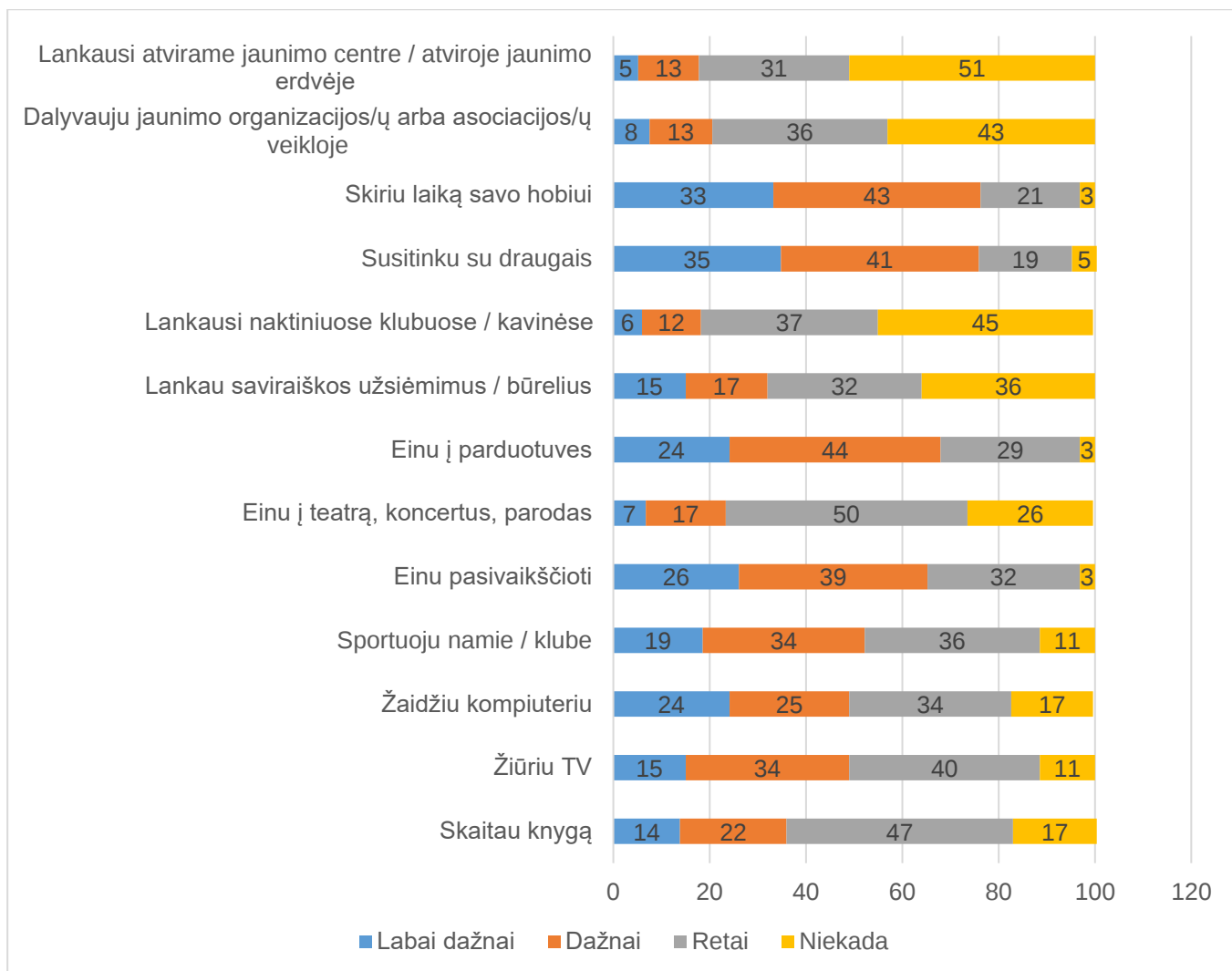
Darbo užsienyje, kurį sutiktų dirbti šiuo metu nedirbantys ir nesimokantys, požymiai – pateikti keturi galimi pageidaujamo darbo požymiai, leidžiama pasirinkti vieną. Galimi pasirinkimai: „pagal specialybę“, „tik gerai apmokamą darbą“, „bet kokį darbą“ arba „jokio darbo“. Pateikiamas kiekybinis atsakymų pasiskirstymas nedirbančiųjų ir nesimokančiųjų grupėje.

Užsienyje 2 respondentai sutiktų dirbti tik gerai apmokamą darbą. 1 asmuo rinkęsi bet kokį darbą.

3.5. Laisvalaikis

Laisvalaikis – tai laisvas laikas, liekantis nuo darbo, mokslo (mokymosi mokykloje) ir studijų. Tyrimo metu buvo siekiama išsiaiškinti, kaip Švenčionių rajono savivaldybėje gyvenantys ir besimokantys jauni žmonės leidžia laisvalaikį ir nustatyti jaunuolių pasitenkinimą laisvalaikio praleidimo būdų ir formų pasirinkimo galimybėmis.

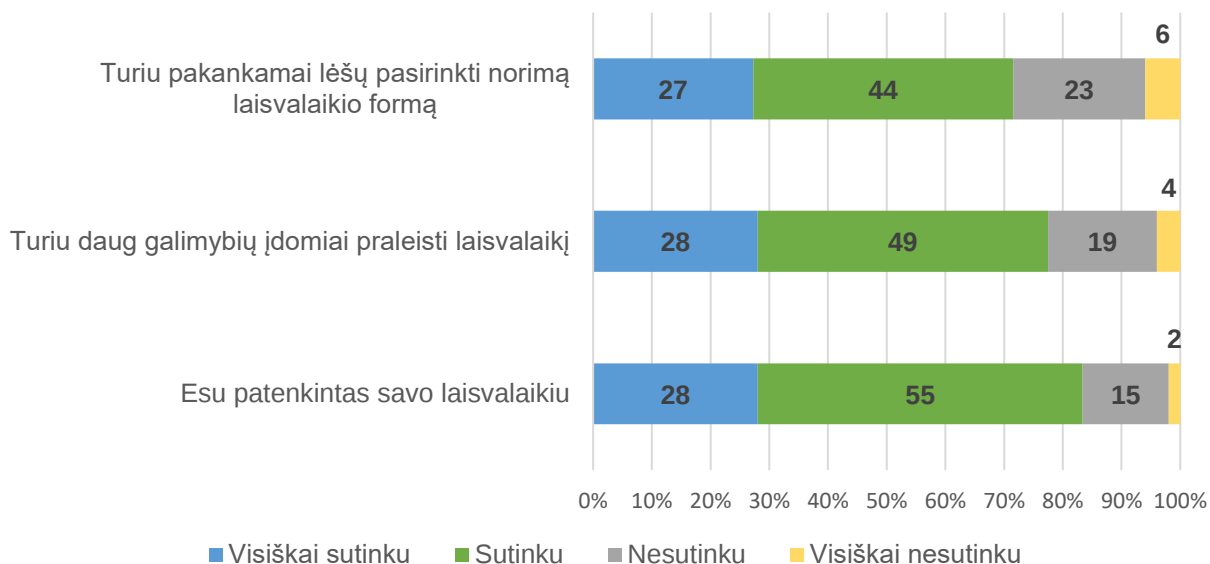
Laisvalaikio leidimo būdai – pateikiama 13 laisvalaikio leidimo būdų, vertinamų 4 rangų skalėje nuo „labai dažnai“ iki „niekada“. Pateikiamas procentinis atsakymų variantų pasiskirstymas.

23 pav. Laisvalaikio leidimo būdai (proc., N=253)

65 procentai tyrime dalyvavusių jaunų žmonių laisvalaikiu dažniausiai eina pasivaikščioti. Net 76 procentai skiria laiką savo hobiui, tiek pat, 76 procentai respondentų susitinka su draugais. Eina į parduotuves (68 procentai), laisvalaikiu sportuoja 53 procentai apklaustųjų. 49 procentai - žiūri televizorių, 36 procentai - skaito knygas. 49 procentai respondentų laisvalaikiu žaidžia kompiuteriu, 32 procentai laisvalaikiu mėgsta lankyti įvairius užsiėmimus, būrelius. Mažiausiai populiarios laisvalaikio praleidimo formos jaunuolių tarpe yra dalyvavimas organizacijų veikloje (21 procentas), teatrų, koncertų, parodų lankymas (24 procentai), lankymasis naktiniuose klubuose bei kavinėse (18 procentų), lankymasis atvirajame jaunimo centre / atvirosiose jaunimo erdvėse (18 procentų) (žr. 23 pav.).

Pasitenkinimo laisvalaikiu, galimybių įdomiai leisti laisvalaikį vertinimo ir turimų lėšų pasirinkti norimą laisvalaikio formą vertinimo rodikliai – tai subjektyvūs rodikliai, matuojami 4 rangų skale nuo „visiškai sutinku“ iki „visiškai nesutinku“. Pateikiami procentiniai atsakymų pasiskirstymai.

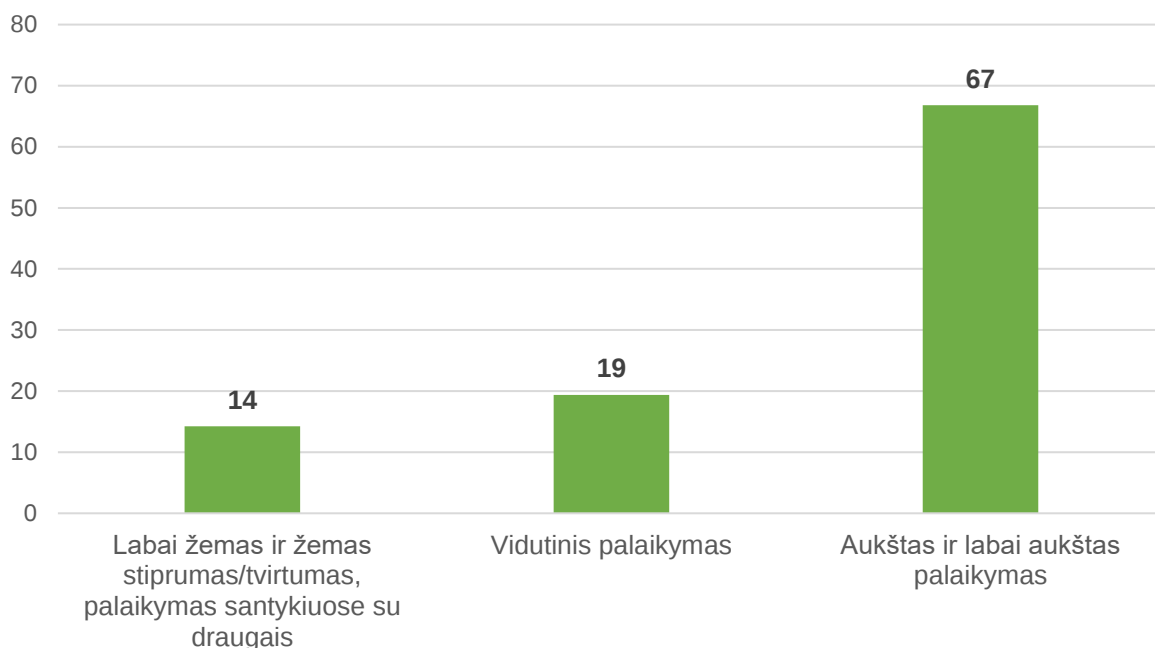
24 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal pasitenkinimo laisvalaikiu, galimybių įdomiai leisti laisvalaikį vertinimo, turimų lėšų pasirinkti norimą laisvalaikio formą vertinimo rodiklius (proc., N=253)

Savo laisvalaikiu patenkinti 83 procentai apklaustųjų. Daug galimybių įdomiai praleisti laisvalaikį turi 77 procentai respondentų, o pakankamai lėšų pasirinkti norimą laisvalaikio formą – 71 procentas tyrimo dalyvių (žr. 24 pav.). Tyrimo rezultatai rodo, kad savo laisvalaikiu labiau patenkinti yra tie respondentai, kurie turi daug galimybių jį praleisti įdomiai bei pakankamai lėšų pasirinkti norimą laisvalaikio leidimo formą.

3.6. Draugai

Šia klausimų grupe siekiama išsiaiškinti, kokia yra jaunimo santykių su draugais kokybė, koks artimų draugų skaičius, ar lengva susirasti naujų draugų ir ar apklaustieji jaučia socialinį palaikymą.

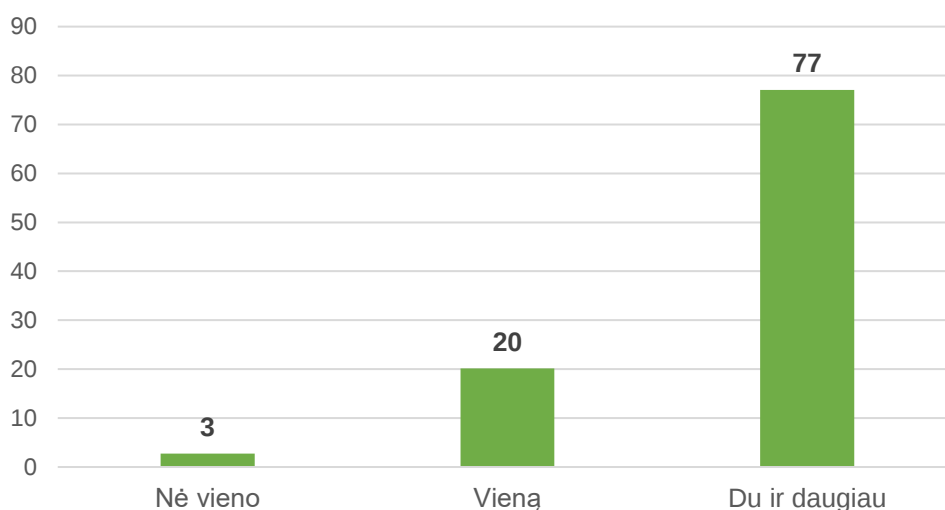
Santykių su draugais kokybės rodiklis – tai suminis rodiklis, matuojamas 5 indikatoriais, apie santykių su draugais patirtis arba santykių su draugais kokybės suvokimą. Santykių su draugais kokybė išreiškiama tokiais draugystės požymiais, kaip pasitenkinimas, pasitikėjimas, pagalbos suteikimas, atvirumas. Kiekvienam tiriamajam indikatorių rangų reikšmės sumuojamos ir gaunamas suminis santykių su draugais kokybės rodiklis, kurio reikšmės kinta nuo 5 iki 20: 5 reiškia stiprius, palaikančius, o 20 reiškia silpnus, nepalaikančius santykius su draugais. Vadinasi, kuo žemesnė rodiklio reikšmė, tuo kokybiškesni santykiai su draugais, tuo daugiau socialinio palaikymo tiriamieji sulaukia iš draugų. Balus galima suskirstyti į tokias grupes: sulaukia aukšto ar labai aukšto (nuo 5 iki 10), vidutinio (nuo 11 iki 15) ir labai žemo ir žemo (nuo 16 iki 20) stiprumo / tvirtumo, palaikymo santykiuose su draugais.

25 pav. Santykių su draugais kokybės rodiklis (proc., N=253)

Santykių su draugais kokybės rodiklio vidutinė reikšmė – 10,49. Tai rodo vidutinį/aukštą santykių su draugais kokybės lygį. Net 67 procentai tyrimo dalyvių turi aukšto ar labai aukšto palaikymo santykius su draugais. 19 procentų respondentų turi vidutinio ir 14 procentų apklaustųjų turi žemo ir labai žemo lygio palaikymo santykius su draugais. (žr. 25 pav.).

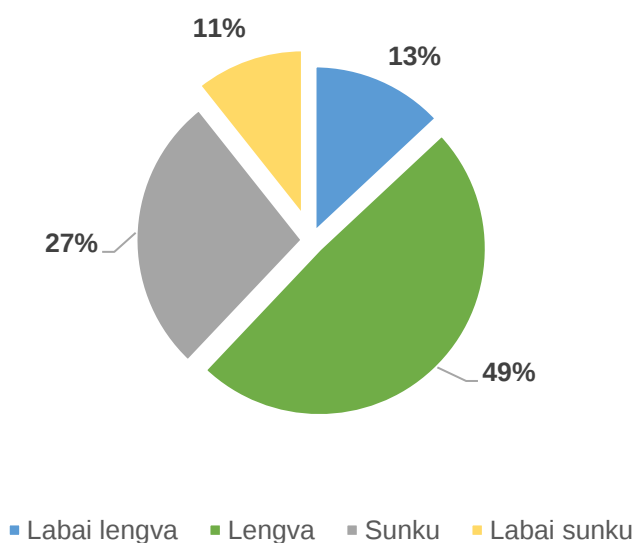
Artimų draugų skaičius – tai rodiklis, atspindintis socialinių santykių platumą. Jo nepakanka nusakyti visai santykių visumai, tačiau draugus mes renkamės, jie nėra duoti gimstant, kaip, pavyzdžiui, šeimos nariai, giminaičiai, todėl santykiai su draugais gali būti artimesni, glaudesni, intensyvesni ir netgi svarbesni. Taip pat šis rodiklis tam tikra prasme atspindi gebėjimą užmegzti ir palaikyti draugiškus artimus santykius bent su vienu ar keliais žmonėmis. Pateikiamas procentinis atsakymų pasiskirstymas.

26 pav. Artimų draugų skaičius (proc., N=253)

Dauguma (77 procentai) apklaustųjų turi du ir daugiau artimų draugų. Vieną artimą draugą turi 20 procentų, o nė vieno – 3 procentai respondentų (žr. 26 pav.).

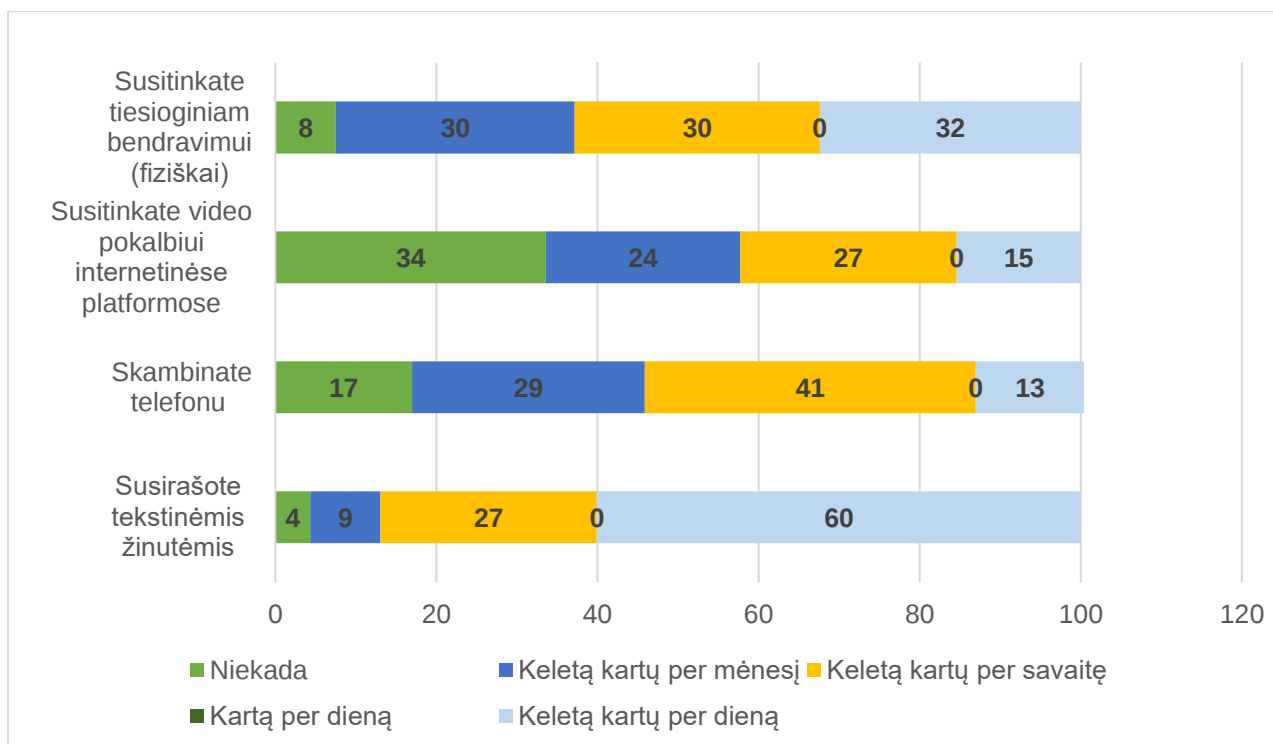
Naujų draugysčių užmezgimo lengvumas – rodiklis, parodantis tiriamojo suvokimą, kaip jam sekasi užmegzti naujas draugystes, naujus draugiškus santykius. Matuojamas keturių rangų skale, nuo „labai lengva“ iki „labai sunku“. Pateikiamas procentinis atsakymų pasiskirstymas.

27 pav. Naujų draugysčių užmezgimo lengvumas (proc., N=253)

13 procentų apklaustųjų naujas draugystes užmegzti yra labai lengva, 49 procentams – lengva. 27 procentai respondentų pripažino, jog pažintis užmegzti jiems sunku, 11 procentų – labai sunku (žr. 27 pav.). Tyrimo rezultatai rodo, kad daugiau artimų draugų turintiems asmenims yra lengviau užmegzti naujas draugystes.

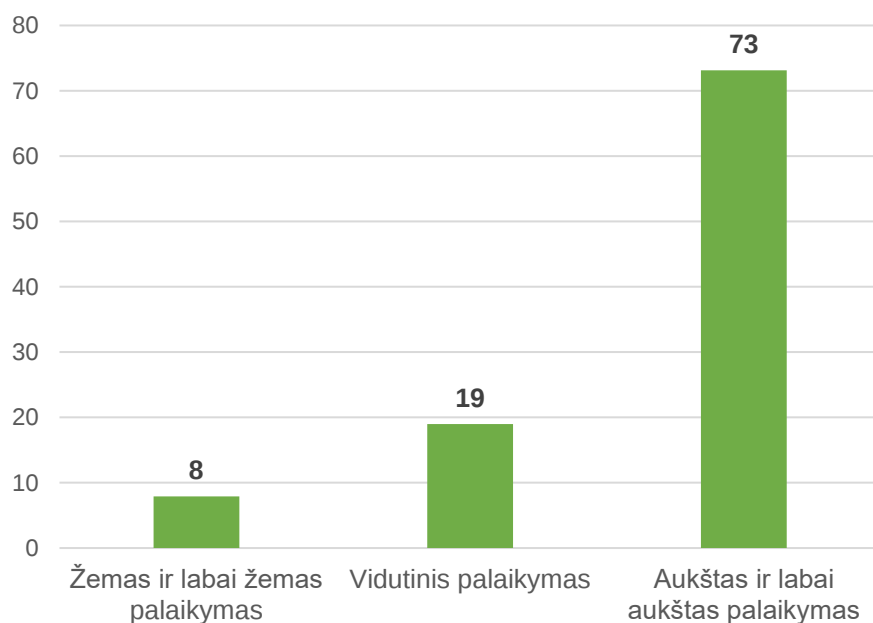
Jaunimo bendravimo su draugais būdų rodiklis – 4 jaunimo bendravimo būdai, vertinami 5 rangų dažnumo per pastaruosius 6 mėnesius skalėmis nuo „keletą kartų per dieną“ iki „niekada“. Pateikiamas procentinis tiriamųjų pasiskirstymas pagal pasirinktus atsakymus.

28 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal jaunimo bendravimo su draugais būdų rodiklį (proc., N=253)

Populiariausias jaunimo bendravimo su draugais būdas – susirašymas tekstinėmis žinutėmis. Taip kelis kartus per dieną bendrauja net 60 procentų respondentų. 32 procentai susitinka tiesioginiam bendravimui net keletą kartų per dieną. Mažiausiai populiarius bendravimo būdas – susitikimas video pokalbiui internetinėse platformose. 34 procentai apklaustųjų to nedaro niekada, o 24 procentas keletą kartų per mėnesį (žr. pav. 28).

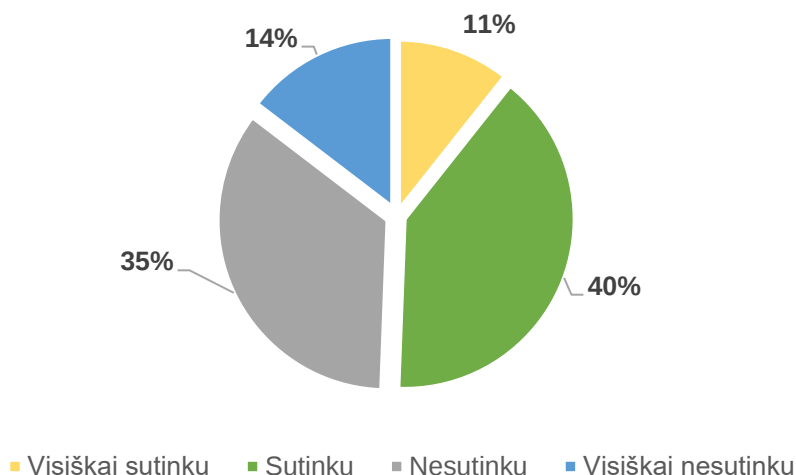
Socialinio palaikymo rodiklis – tai suminis rodiklis, matuojantis, ar tiriamieji apskritai sulaukia socialinės paramos ir palaikymo – nesvarbu, iš kokių žmonių, svarbu, kad sulaukia. Rodiklis matuojamas 6 dichotominiais indikatoriais, įvardijančiais įvairius socialinio palaikymo būdus. Kiekvienam tiriamajam skaičiuojami indikatoriai, kuriems pasirinktas atsakymo variantas „taip“. Gaunamas rodiklis, kuris kinta nuo 0 iki 6: 0 reiškia socialinio palaikymo ir paramos nebuvimą, o 6 – stiprų socialinį palaikymą ir paramą. Balus galima suskirstyti į tokias grupes: sulaukia labai žemo ir žemo (nuo 0 iki 2), vidutinio (nuo 3 iki 4) ir aukšto ar labai aukšto (nuo 5 iki 6) socialinio palaikymo.

29 pav. Socialinio palaikymo rodiklis (proc., N=253)

Nustatyta, kad vidutinė socialinio palaikymo reikšmė yra 4,96. Tai rodo, kad susilaukiama vidutinio, tačiau labai arti aukšto socialinio palaikymo. Dauguma apklaustųjų (73 procentai), sulaukia aukšto ir labai aukšto socialinio palaikymo, 19 procentų – vidutinio, 8 procentai – žemo ir labai žemo socialinio palaikymo (žr. 29 pav.). Žemo ir labai žemo palaikymo santykiais dažniau pasižymi jauniausios amžiaus grupės, 14-18 m. apklaustieji. Kaip to priežastis respondentai dažniausiai nurodė tai, kad neturi žmonių, kurie padeda duodami ar paskolindami pinigų, išklauso neteisdamis ir neduodami patarimų, ar verčia susimąstyti apie respondentų jausmus bei vertybes.

Jaunimo užimtumo kaimynystėje rodiklis – matuojamas keturių rangų skale, nuo „visiškai nesutinku“ iki „visiškai sutinku“. Pateikiamas procentinis atsakymų pasiskirstymas.

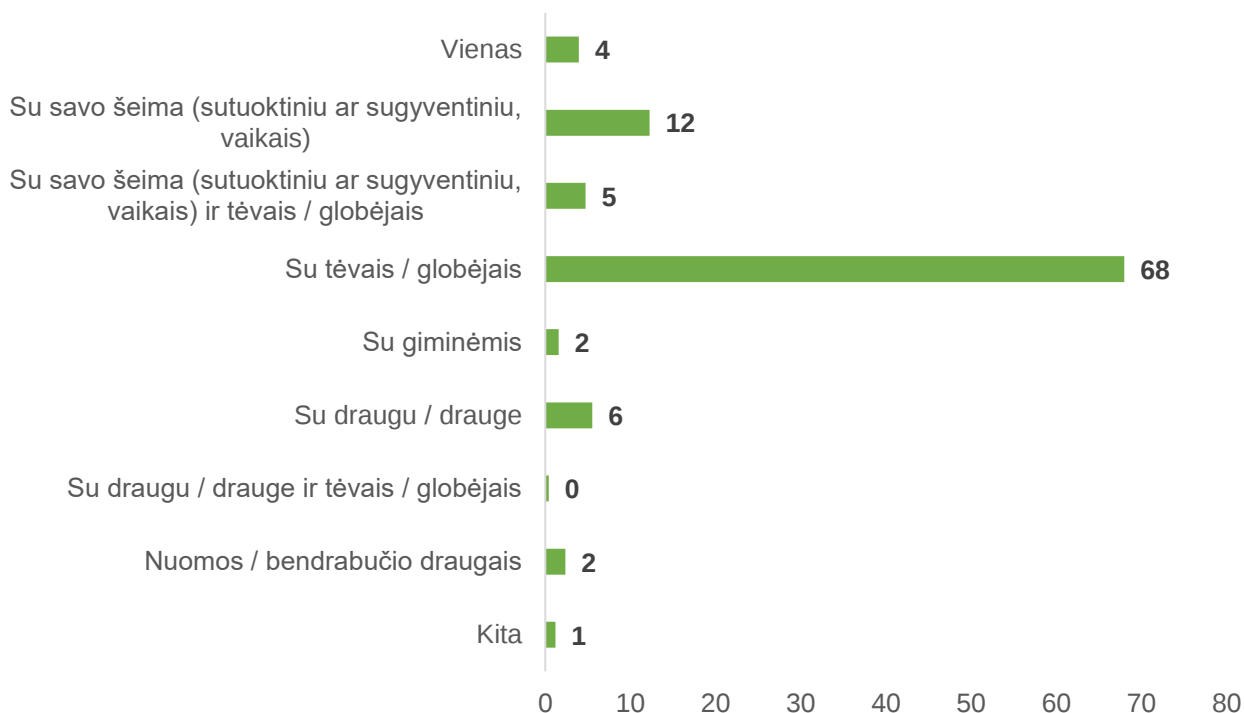
30 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal Jaunimo užimtumo kaimynystėje rodiklį (proc., N=253)

51 procentas respondentų sutinka ar visiškai sutinka, kad kaimynystėje, kurioje gyvena, yra daugybė dalykų, kuriais gali užsiimti jaunimas. 49 procentai respondentų mano, kad kaimynystėje, kurioje gyvena, trūksta jaunimui skirtų veiklų (žr. 30 pav.).

3.7. Gyvenimo sąlygos

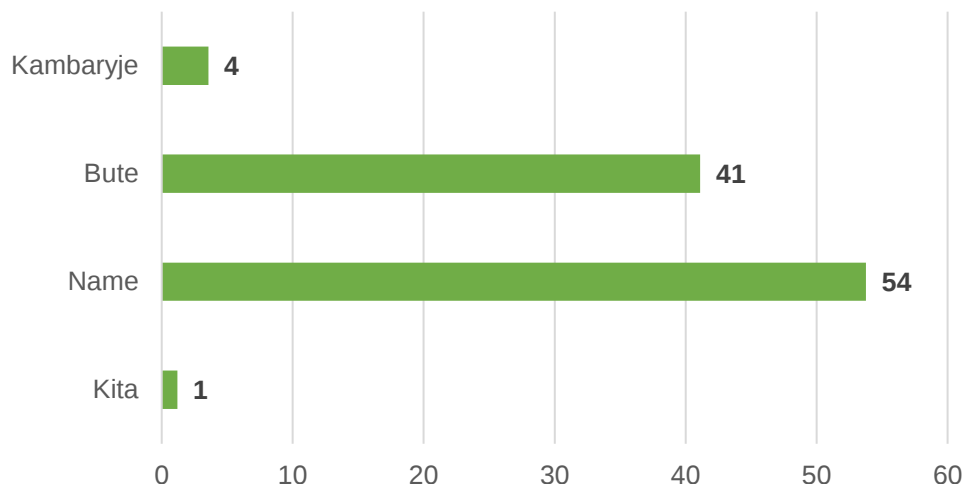
Jaunimo gyvenimo sąlygoms apibūdinti buvo pasirinktos kelios rodiklių grupės. Jas sudaro rodikliai apie būsto sąlygas, materialinę padėtį bei sąlygas jauniems žmonėms užsiimti verslu.

Būsto sąlygos apibūdinamos trimis rodikliais. Pirmas – su kuo vienuose namuose gyvena, pvz., vieni, su tėvais, su savo šeima, ar su savo šeima ir tėvais. Antras – kokiomis sąlygomis gyvena, t. y., kambaryje, bute ar name. Trečias – kam priklauso būstas, kuriame gyvena, pvz., jiems, tėvams, nuomojamas ir pan. Pateikiami procentiniai atsakymų variantų pasiskirstymai.

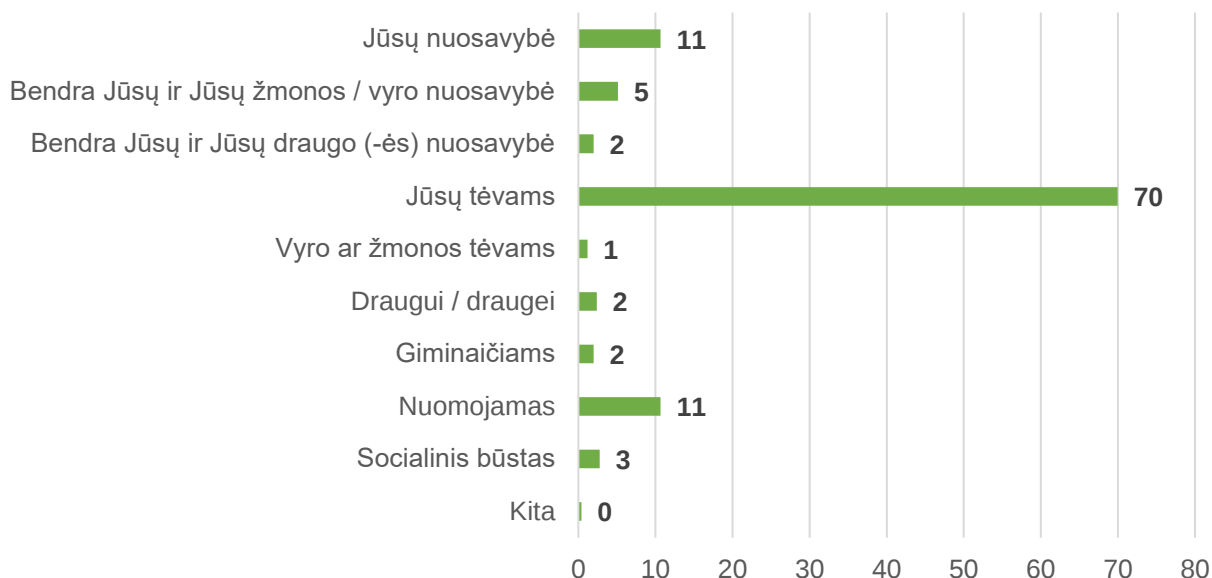
31 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal tai, su kuo kartu gyvena (proc., N=253)

68 procentai Švenčionių rajono savivaldybės jaunuolių gyvena su tėvais / globėjais. 12 procentų respondentų – su savo šeima. 6 procentai apklausos dalyvių gyvena su draugu / drauge. 5 procentai apklaustųjų gyvena su savo šeima ir tėvais / globėjais. Po 2 procentus respondentų gyvena su nuomos / bendrabučio draugais ar giminėmis. 4 procentai nurodė, kad gyvena vieni (žr. 31 pav.). Atsakymą „Kita“ pasirinkę respondentai nurodė, jog gyvena su draugais arba su kuo gyvena nurodyti nenorėjo.

32 pav. Būstas, kuriame gyvena (proc., N=253)

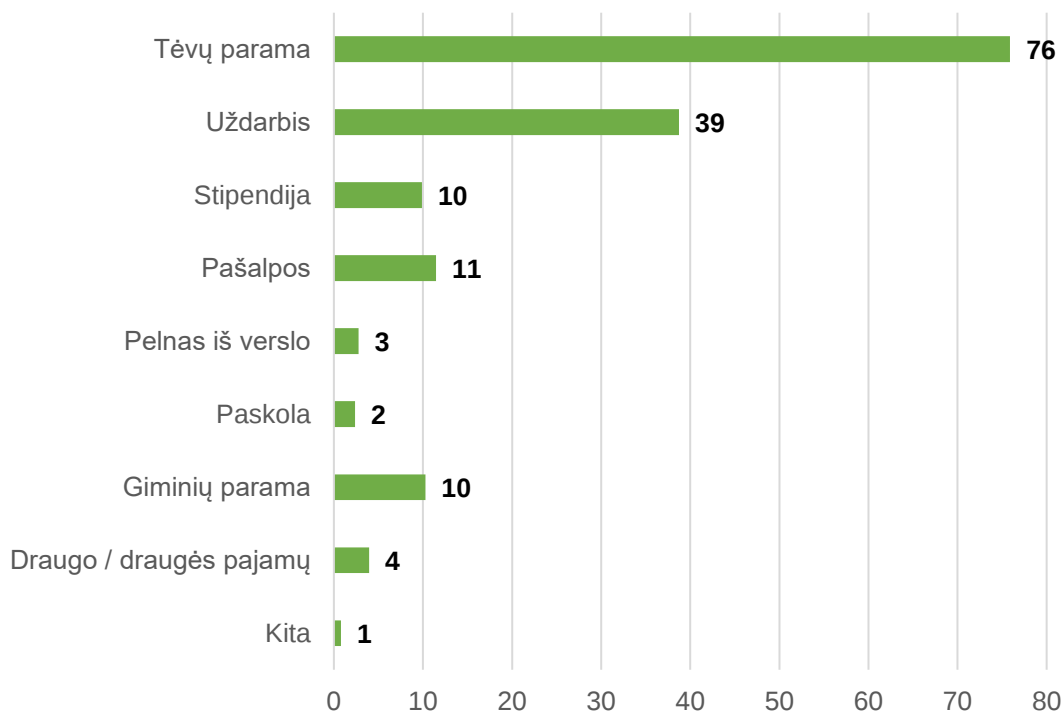
54 procentai apklaustųjų nurodė, kad gyvena name, 41 procentas – bute, dar 4 procentai – kambaryje. Atsakymą „Kita“ nurodę asmenys pažymėjo, kad nenori nurodyti arba, kad gyvena keliose vietose vienu metu. (žr. 32 pav.).

33 pav. Būsto nuosavybė (proc., N=253)

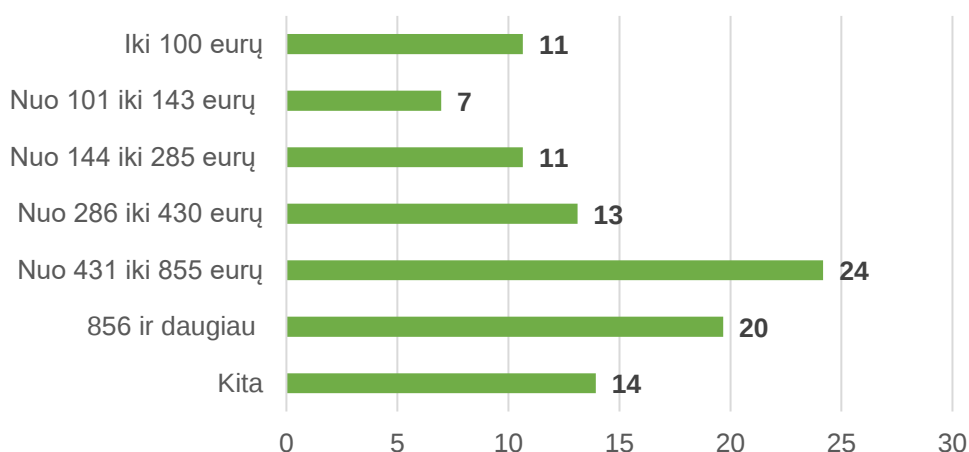
70 procentų jaunuolių gyvena jų tėvams priklausančiame būste, 11 procentų gyvena nuomojamame būste bei tiek pat procentų – savo nuosavybėje. 5 procentai gyvena būste, priklausančiame bendrai su sutuoktiniu. Po 2 procentus respondentų gyvena būste priklausančiame giminaičiams ir draugui / draugei priklausančiame būste ar kartu su drauge (draugu) įsigytoje nuosavybėje. 1 procentas apklaustųjų nurodė gyvenantys sutuoktinio tėvams priklausančiame būste. 3 procentai respondentų nurodė gyvenanys socialiniame būste (žr. 33 pav.).

Materialinė padėtis apibūdinama trimis rodikliais. Pirmas – pajamų šaltiniai (respondentai galėjo pasirinkti visus jiems tinkančius atsakymų variantus), antras – kiek vidutiniškai pajamų tenka vienam šeimos nariui, atskaičiavus mokesčius, trečias – paskolos turėjimas ar neturėjimas (respondentai galėjo pasirinkti kelis atsakymų variantus). Pateikiami procentiniai atsakymų variantų pasiskirstymai.

34 pav. Pajamų šaltiniai (proc., N=253)

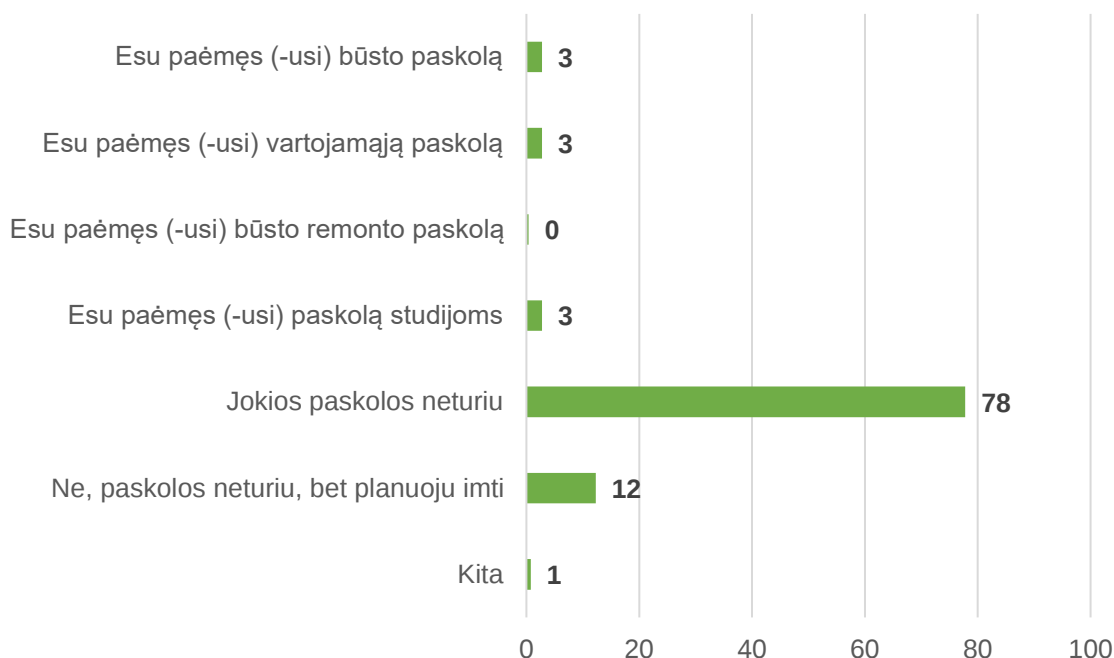
Tėvų paramą, kaip pajamų šaltinį, nurodė 76 procentai jaunuolių, uždarbį – 39 procentai. 11 procentų respondentų nurodė gaunantys pašalpas, po 10 procentų nurodė giminių paramą ir stipendiją. Dar 4 procentai nurodė draugo / draugės pajamas, 3 procentai pelną iš verslo, 2 procentai gyvena iš paskolos. (žr. 34 pav.). Atsakymo variantą „Kita“ pasirinkę respondentai nurodė tiksliai negalintys pasakyti, ar nurodė, jog šiuo metu pajamų neturi.

35 pav. Pajamos, tenkančios vienam šeimos nariui (proc., N=244)

24 procentai respondentų nurodė, kad pajamos, tenkančios vienam šeimos nariui svyruoja nuo 431 iki 855 eurų, 13 procentų - 286-430 eurų, 11 procentų - 144-285 eurų. Taip pat 11 procentų respondentų nurodė, kad vienam šeimos nariui tenkančios pajamos nesiekia 100 eurų, o 7 procentų svyruoja nuo 101 iki 143 eurų. Net 20

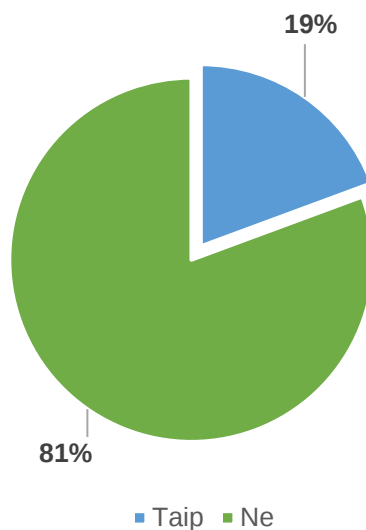
procentų respondentų nurodė jog pajamos, tenkančios vienam šeimos nariui viršija 856 eurus. (žr. 35 pav.). Atsakymo variantą „Kita“ pasirinkę respondentai (14 procentų) nurodė nežinantys arba nenorintys atskleisti pajamų, tenkančių vienam šeimos nariui.

36 pav. Turimos paskolos (proc., N=252)

78 procentai jaunuolių neturi jokios paskolos ir neketina imti. 12 procentų apklaustųjų nurodė paskolos neturintys, bet planuojantys ją imti. 3 procentai respondentų nurodė turintys būsto paskolą, dar 3 procentai vartojamąją paskolą. Toks pat procentas apklaustųjų yra pasiėmę paskolą studijoms (žr. 36 pav.). Atsakymą „Kita“ pasirinkę respondentai nurodė nenorintys atskleisti.

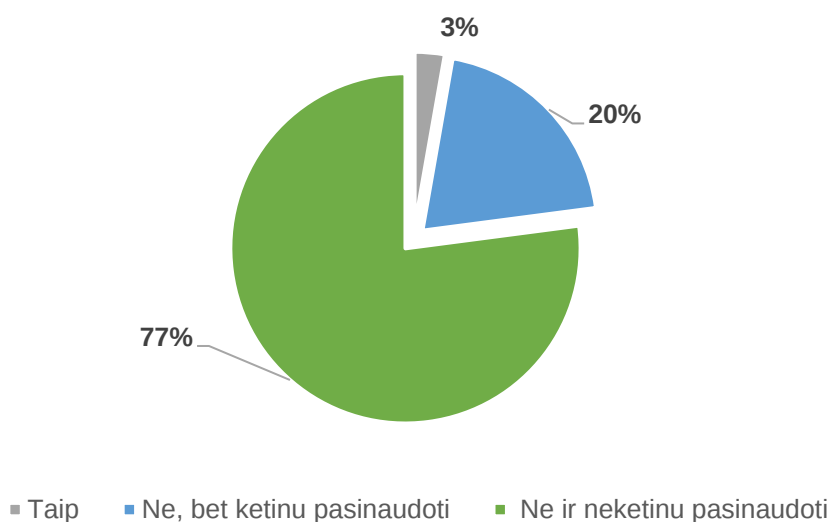
Susipažinimo su LR Vyriausybės pirmo būsto programos, skirtos jaunoms šeimoms rodiklis - matuojamas dichotominiu klausimu – susipažinęs arba nesusipažinęs. Pateikiami procentiniai atsakymų variantų pasiskirstymai.

37 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal susipažinimo LR Vyriausybės pirmo būsto programos, skirtos jaunoms šeimoms rodiklį (proc., N=253)

81 procentas tyrimo dalyvių nurodė, kad nėra susipažinę su LR Vyriausybės pirmo būsto programa, skirta jaunoms šeimoms, tuo tarpu apie ją žinantys teigė 19 procentų (žr. 37 pav.). Tyrimo rezultatai rodo, kad žinių apie pirmo būsto programą jaunoms šeimoms daugiau turi vyresnės jaunimo amžiaus grupės (24-29 m.) atstovai.

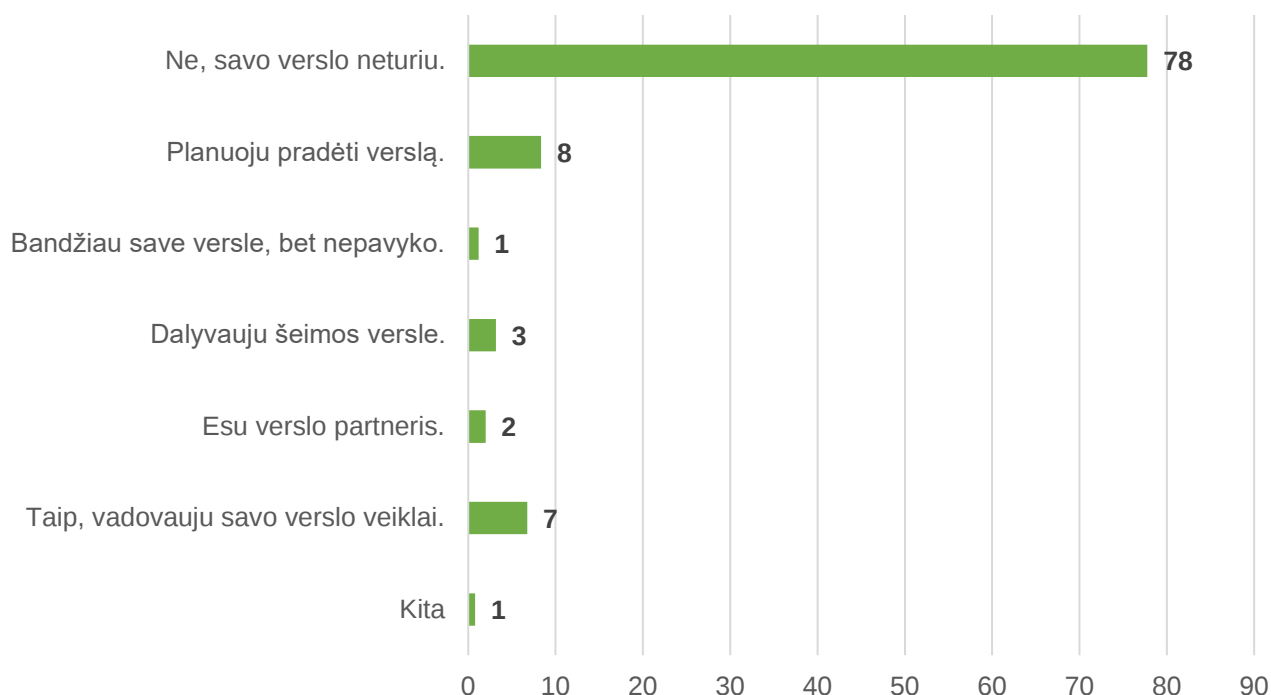
Pasinaudojimo LR Vyriausybės pirmo būsto programa, skirta jaunoms šeimoms rodiklis - matuojamas trijų rangų skale – taip, ne, bet ketinu pasinaudoti, ne ir neketinu pasinaudoti. Pateikiami procentiniai atsakymų variantų pasiskirstymai.

38 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal pasinaudojimo LR Vyriausybės pirmo būsto programa, skirta jaunoms šeimoms rodiklį (proc., N=253)

Dauguma apklaustųjų – 77 procentai, nėra pasinaudoję LR Vyriausybės pirmo būsto programa, skirta jaunoms šeimoms ir neketina ja pasinaudoti. 20 procentų respondentų ketina programa pasinaudoti ateityje, o 3 procentai jau pasinaudojo (žr. pav. 38).

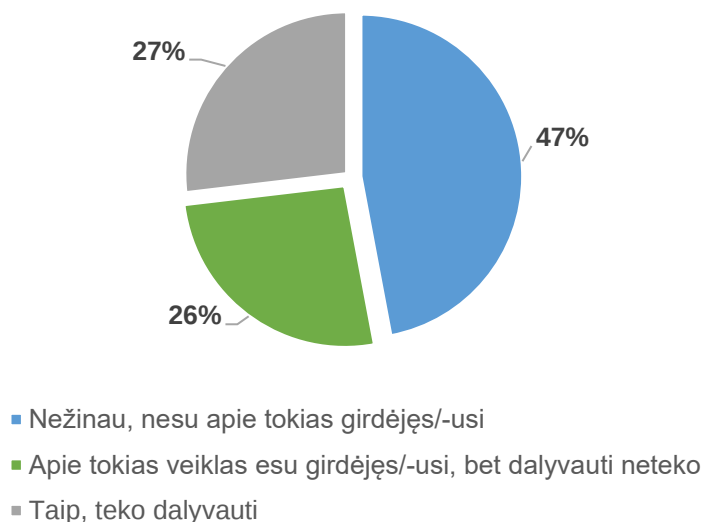
Verslumo rodiklis – matuojamas klausimu apie nuosavo verslo turėjimą, dalyvavimą šeimos versle ir pan. Pateikiami procentiniai atsakymų variantų pasiskirstymai.

39 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal verslumo rodiklį (proc., N=252)

Dauguma apklaustųjų (78 procentai) nurodė savo verslo neturintys. Savo verslui vadovauja tik 7 procentai respondentų, 8 procentai - planuoja pradėti verslą. Dar 3 procentai tyrimo dalyvių dalyvauja šeimos versle. 1 procentas respondentų bandė save versle, tačiau nepavyko. 2 procentai apklaustųjų nurodė esantys verslo partneriai (žr. 39 pav.). Atsakymą „Kita“ pasirinkę respondentai nurodė, jog užsiima savo hobiu arba nurodyti nenorintys.

Dalyvavimo jaunimo verslumą skatinančiose veiklose rodiklis – matuojamas dichotominiu klausimu. Pateikiami procentiniai atsakymų variantų pasiskirstymai.

40 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal dalyvavimą jaunimo verslumą skatinančiose veiklose (proc., N=253)

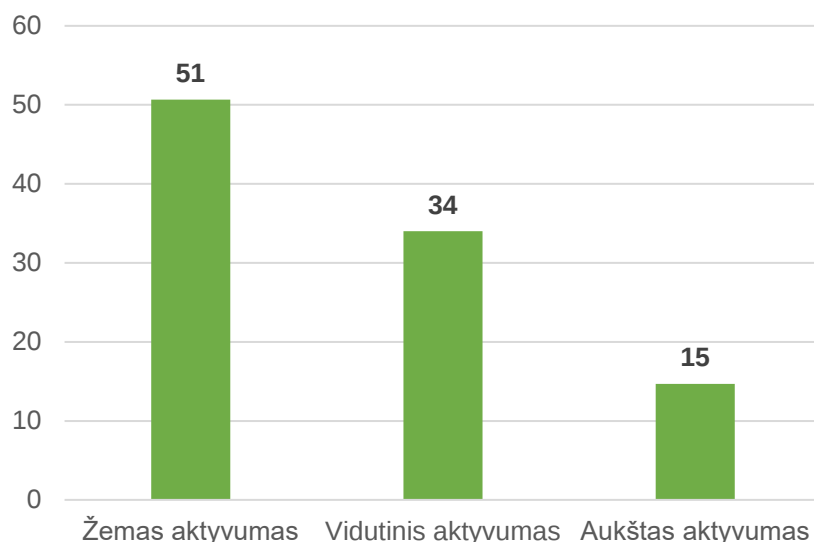
47 procentai respondentų teigė, jog nežino ir nėra girdėję apie jaunimo verslumą skatinančias veiklas. 26 procentai, atsakė, kad apie tokias veiklas yra girdėję, tačiau dalyvauti dar neteko. Net 27 procentams respondentų yra dalyvavę šiose veiklose (žr. 40 pav.).

3.8. Dalyvavimas

Jaunimo dalyvavimas tyrimo rėmuose suprantamas ir vertinamas plačiąja prasme. Tai – politinis-pilietinis aktyvumas, kuris nusakomas ne tik dalyvavimu rinkimuose, bet ir domėjimusi politika, partijų ir politikų politine veikla, dalyvavimu pilietinėse, labdaros akcijose, dalyvavimu savanoriškoje ir nevyriausybinų organizacijų veikloje. Tyrime naudojami rodikliai, skirti pačių tiriamųjų politiniam-pilietiniam, pilietiniam-labdariniam ir visuomeniniam (savivaldoje) aktyvumui nustatyti, taip pat rodikliai, skirti išsiaiškinti jaunuolių aplinkos politinį, pilietinį, visuomeninį aktyvumą.

3.8.1. Politinis-pilietinis dalyvavimas

Politinio-pilietinio aktyvumo rodiklis – tai suminis rodiklis, matuojamas 8 indikatoriais, apie dalyvavimą rinkimuose, domėjimąsi politinių partijų programomis, politikų veikla, dalyvavimą politinių partijų veikloje ir pan. Politinio-pilietinio aktyvumo rodiklio reikšmės kinta nuo 0 iki 8: 0 reiškia visišką pasyvumą, o 8 reiškia didelį aktyvumą. Balus galima suskirstyti į tokias grupes: žemo (nuo 0 iki 2), vidutinio (nuo 3 iki 5) ir aukšto (nuo 6 iki 8) politinio-pilietinio aktyvumo.

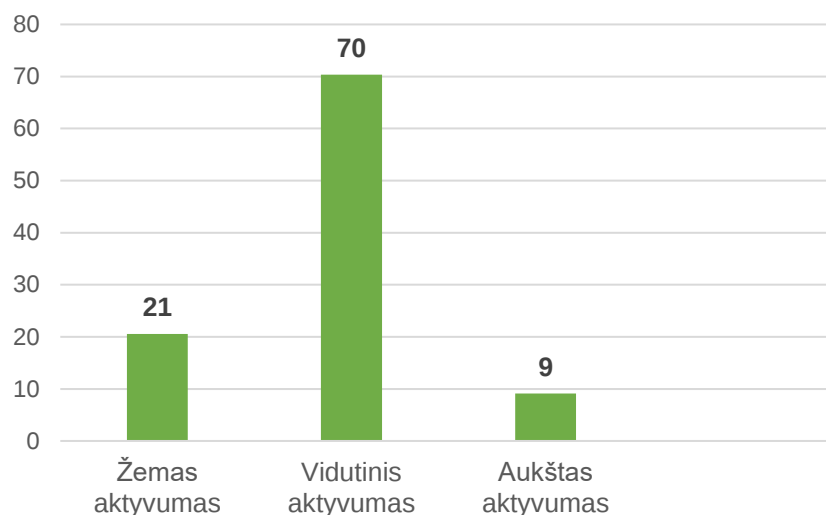

41 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal politinio-pilietinio aktyvumo rodiklį (proc., N=150)

Vidutinė politinio-pilietinio aktyvumo rodiklio reikšmė – 2,75. Tai yra žemas, tačiau arti vidutinio politinis - pilietinis aktyvumas.

51 procentą Švenčionių rajono savivaldybės jaunimo galima priskirti žemai politinio-pilietinio aktyvumo kategorijai. 34 procentų apklaustųjų politinio-pilietinio aktyvumo rodiklis – vidutinis, 15 procentų pasižymi aukštu politiniu-pilietiniu aktyvumu (žr. 41 pav.).

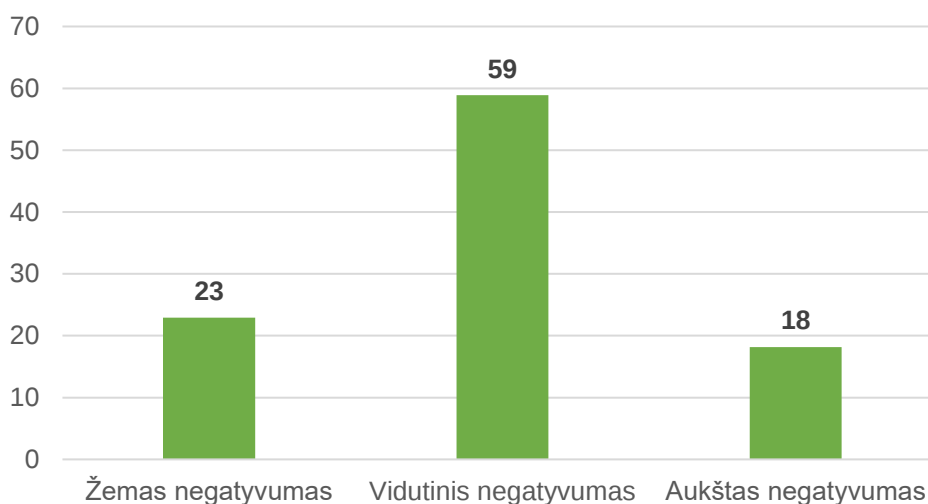
Aplinkos politinio-pilietinio aktyvumo rodiklis – tai suminis rodiklis, matuojamas 6 indikatoriais apie politinio-pilietinio aktyvumo apraiškas jaunuolių supančių žmonių (tėvų, mokytojų, draugų) elgesyje, pokalbių temose. Aplinkos politinio-pilietinio aktyvumo rodiklio reikšmės kinta nuo 6 iki 24: 24 reiškia žemą, o 6 reiškia aukštą aplinkos politinį-pilietinį aktyvumą, vadinasi, kuo mažesnė rodiklio reikšmė, tuo aukštesnis aplinkos politinis-pilietinis aktyvumas, aukštesnis domėjimasis politika ir politiniais įvykiais. Balus galima suskirstyti į tokias grupes: žemo (nuo 19 iki 24), vidutinio (nuo 12 iki 18) ir aukšto (nuo 6 iki 11) lygio.

42 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal aplinkos politinio-pilietinio aktyvumo rodiklį (proc., N=253)

Aplinkos politinio-pilietinio aktyvumo rodiklio vidutinė reikšmė – 15,86. Ji nurodo vidutinį aplinkos politinio-pilietinio aktyvumo lygį Švenčionių rajono savivaldybės teritorijoje. Daugumos (70 procentų) respondentų aplinkos politinio-pilietinio aktyvumo apraiškos yra vidutiniško, o 21 procento – žemo lygio. Aukštu politinio-pilietinio aktyvumo lygiu pasižymi tik 9 procentai apklaustųjų (žr. 42 pav.).

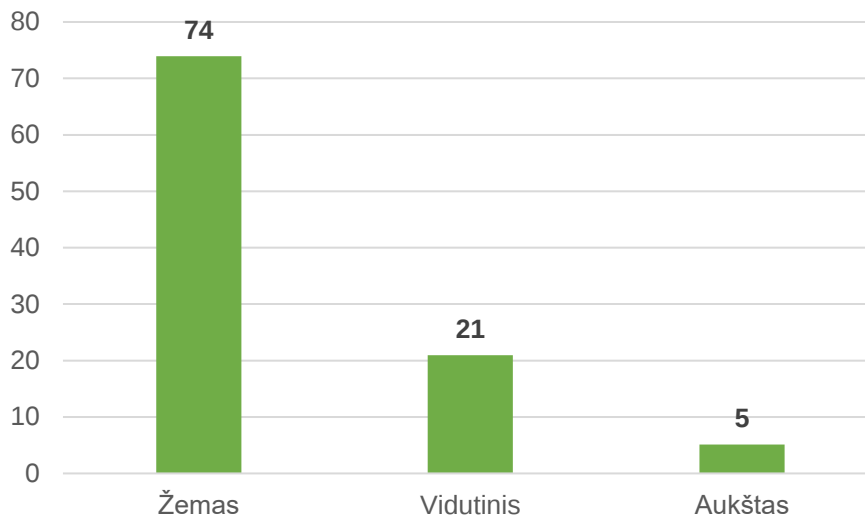
Požiūrio į politiką negatyvumo rodiklis – tai suminis rodiklis, matuojamas 6 indikatoriais, tiriančiais nuostatas į politiką, politikus, partijas ir jų veiksmus, atspindi požiūrio į politiką negatyvumą. Požiūrio į politiką negatyvumo rodiklio reikšmės kinta nuo 24 iki 6: 24 reiškia žemą, o 6 reiškia aukštą požiūrio į politiką negatyvumo lygį, vadinasi, kuo mažesnė rodiklio reikšmė, tuo aukštesnis požiūrio į politiką negatyvumo lygis ir atvirkščiai. Balus galima suskirstyti į tokias grupes: žemas (nuo 18 iki 24), vidutinis (nuo 12 iki 17) ir aukštas (nuo 6 iki 11) negatyvumo lygis.

43 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal požiūrio į politiką negatyvumo rodiklį (proc., N=253)

Požiūrio į politiką negatyvumo rodiklio vidutinė reikšmė – 18,28. Šis rodiklis rodo žemą Švenčionių savivaldybės jaunimo negatyvių nuostatų į politiką/politikus lygį. Daugumos jaunuolių požiūrio į politiką negatyvumas yra vidutiniškas (59 procentai), 18 procentų apklaustųjų – į politiką žiūri itin negatyviai. 23 procentus apklaustųjų galima priskirti prie turinčių teigiamas nuostatas į politiką (žr. 43 pav.)

Pilietiškumo-labdarungumo rodiklis – tai suminis rodiklis, matuojamas 6 indikatoriais, atspindinčiais pilietinio aktyvumo ir labdarungumo apraiškas, pvz., dalyvavimą ir aukojimą labdaros paramos renginiuose, dalyvavimą kaimynystės gyventojų susirinkimuose ir pan. Pilietiškumo-labdarungumo rodiklio reikšmės kinta nuo 24 iki 6: 24 reiškia žemą, o 6 reiškia aukštą pilietiškumo-labdarungumo lygį, vadinasi, kuo mažesnė rodiklio reikšmė, tuo aukštesnis pilietiškumo-labdarungumo lygis. Balus galima suskirstyti į tokias grupes: žemas (nuo 18 iki 24), vidutinis (nuo 12 iki 17) ir aukštas (nuo 6 iki 11) pilietiškumo-labdarungumo lygis.

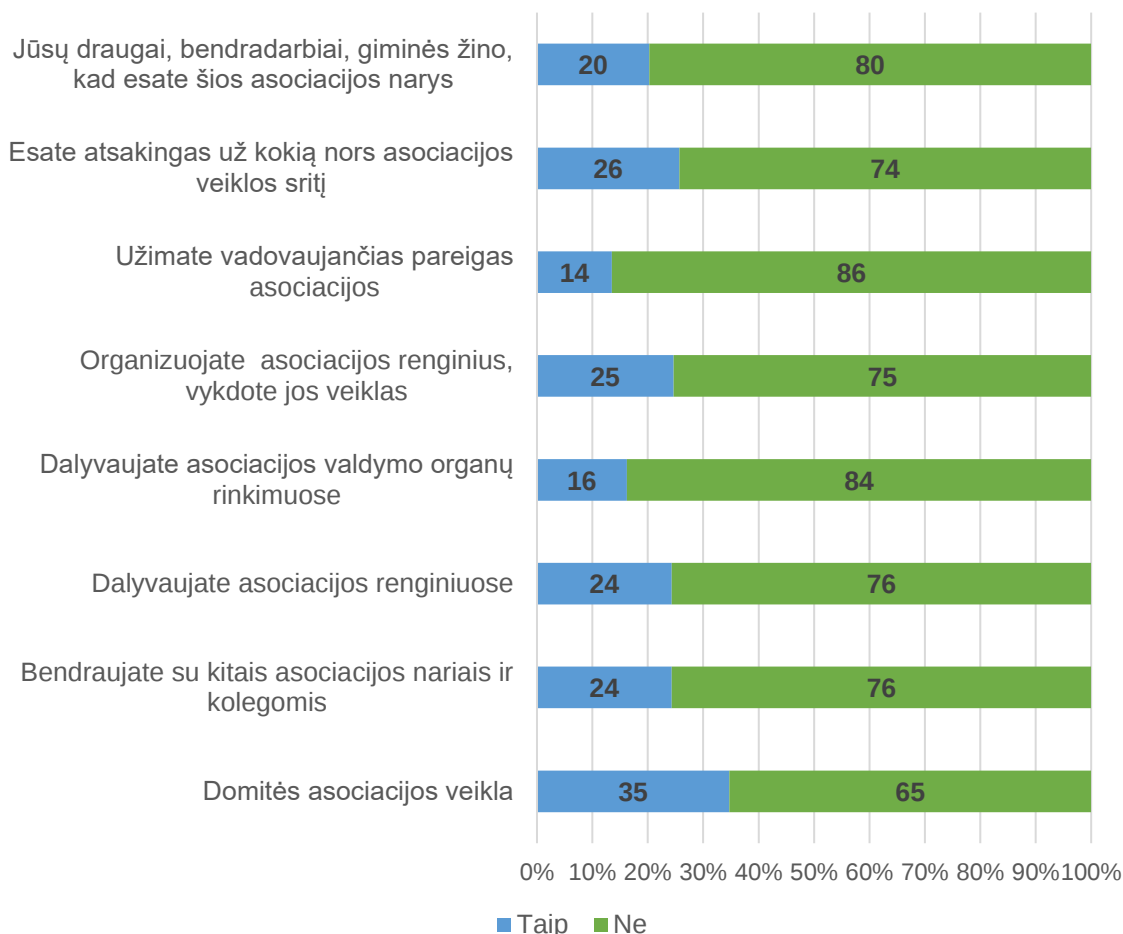
44 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal pilietiškumo-labdarungumo rodiklį (proc., N=253)

Pilietiškumo-labdarungumo rodiklio vidutinė reikšmė – 19,47. Ši reikšmė žymi žemą pilietiškumo-labdarungumo lygį. 74 procentams apklaustųjų buvo nustatytas žemas pilietiškumo-labdarungumo lygis, 21 procentui – vidutinis. 5 procentai respondentų priskiriami aukšto pilietiškumo-labdarungumo kategorijai (žr. 44 pav.).

Narystės nevyriausybiniuose organizacijose rodiklis - matuojamas klausimu apie narystę nevyriausybiniuose organizacijose, prašoma nurodyti organizacijos, kurioje dalyvauja, pavadinimą. Pateikiamas kiekybinis atsakymų variantų pasiskirstymas.

Į klausimą atsakė tik 5 respondentai. 4 asmenys nurodė dalyvaujantys vienoje iš šių organizacijų - „Lietuvos Moksleivių Sąjunga“, „Moksleivių Taryba“, „Maisto Bankas“, „Jaunimo Biuras“. 1 respondentas nurodė dalyvaujantis dviejų skirtingų organizacijų veiklose – „Lietuvos Liberalus Jaunimas“ ir „Žinau ką renku“.

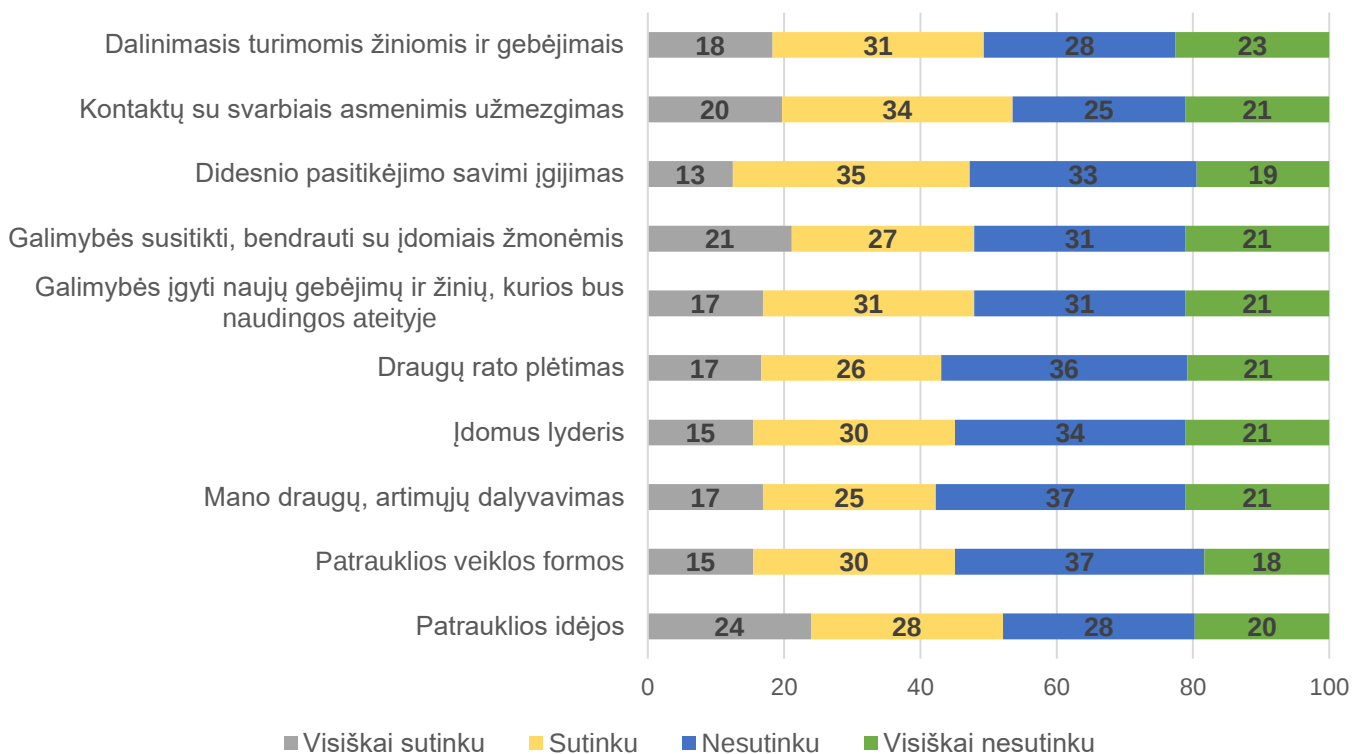
Dalyvavimo NVO (įsitraukimo) veikloje lygmenys – 8 teiginiai apie įvairius įsitraukimo į NVO veiklą būdus, atspindintys dalyvavimo / įsitraukimo / įsipareigojimo organizacijai lygmenis. Pateikiami procentiniai atsakymų variantų pasiskirstymai.

45 pav. Dalyvavimo NVO (įsitraukimo) veikloje lygmenys (proc., N=74)

35 procentai atsakiusių į šį klausimą nurodė, kad domisi organizacijos veikla, po 24 procentų - dalyvauja asociacijos renginiuose ir bendrauja su kitais organizacijos nariais bei kolegomis. 26 procentai apklaustųjų nurodė esantys atsakingi už kokią nors asociacijos veiklos sritį. 25 procentai vykdo jos veiklas bei užima vadovaujančias pareigas asociacijoje, 14 procentų nurodė, kad užima vadovaujančias pareigas asociacijoje, 16 procentų dalyvauja asociacijos valdymo organų rinkimuose, 20 procentai teigia, kad jų draugai, bendradarbiai, giminės žino apie jų narystę organizacijoje (žr. 45 pav.).

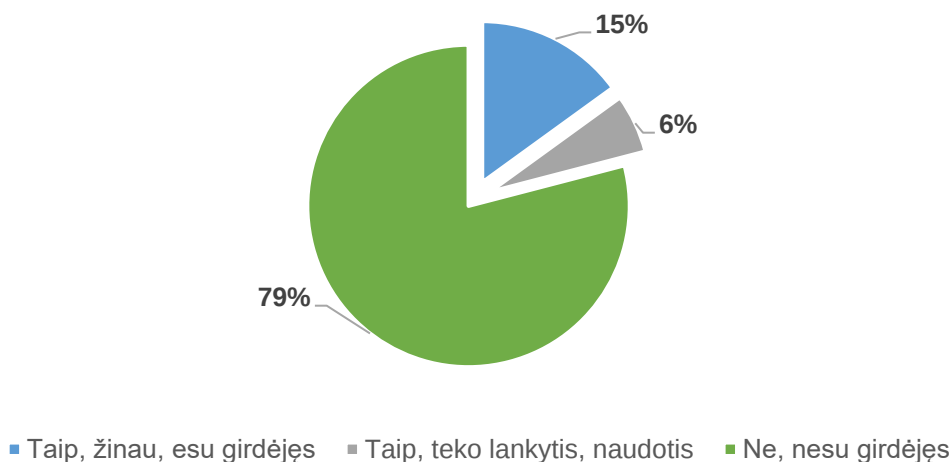
Dalyvavimo NVO motyvai – 10 motyvus apibūdinančių teiginių. Kiekvienas teiginys matuojamas 4 rangų skale nuo „visiškai sutinku“ iki „visiškai nesutinku“. Pateikiamas procentinis tiriamųjų pasiskirstymas pagal pasirinktus atsakymus.

46 pav. Dalyvavimo NVO motyvai (proc., N=71)

Maždaug pusė apklaustųjų visiškai sutinka / sutinka su dauguma pateiktų teiginių. 52 procentai respondentų pažymi, kad dalyvauti asociacijų, renginių ir kitose veiklose juos skatina patrauklios idėjos. 54 procentai nurodo kontaktų su svarbiais asmenimis užmezgimą. Dalyvauti NVO veiklose mažiausiai įtakos daro draugų ar artimųjų dalyvavimas (42 procentai apklaustųjų sutinka). Draugų rato plėtimo galimybes nurodo 43 procentai apklaustųjų. Šie teiginiai rodo vidutinį motyvacijos lygį dalyvauti NVO veikloje (žr. 46 pav.).

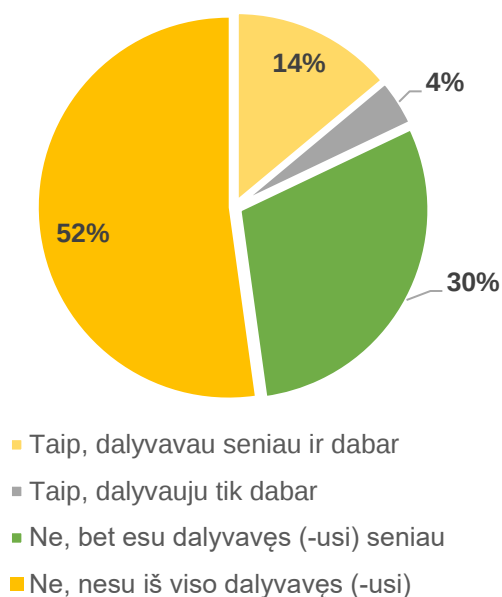
Portalo zinauviska.lt žinomumo rodiklis - matuojamas trijų rangų skale, taip, žinau, esu girdėjęs; taip, teko lankytis, naudotis; ne, nesu girdėjęs. Pateikiamas procentinis tiriamųjų pasiskirstymas pagal pasirinktus atsakymus.

47 pav. Naudojimasis jaunimo informavimo ir konsultavimo portalu zinauviska.lt (proc., N=253)

Daugiau nei pusė (79 procentai) apklaustųjų nėra girdėję ir naudojęsi jaunimo informavimo ir konsultavimo portalu zinauviska.lt. 15 procentų yra girdėję, o 6 procentai yra lankęsi šiame portale (žr. pav. 47).

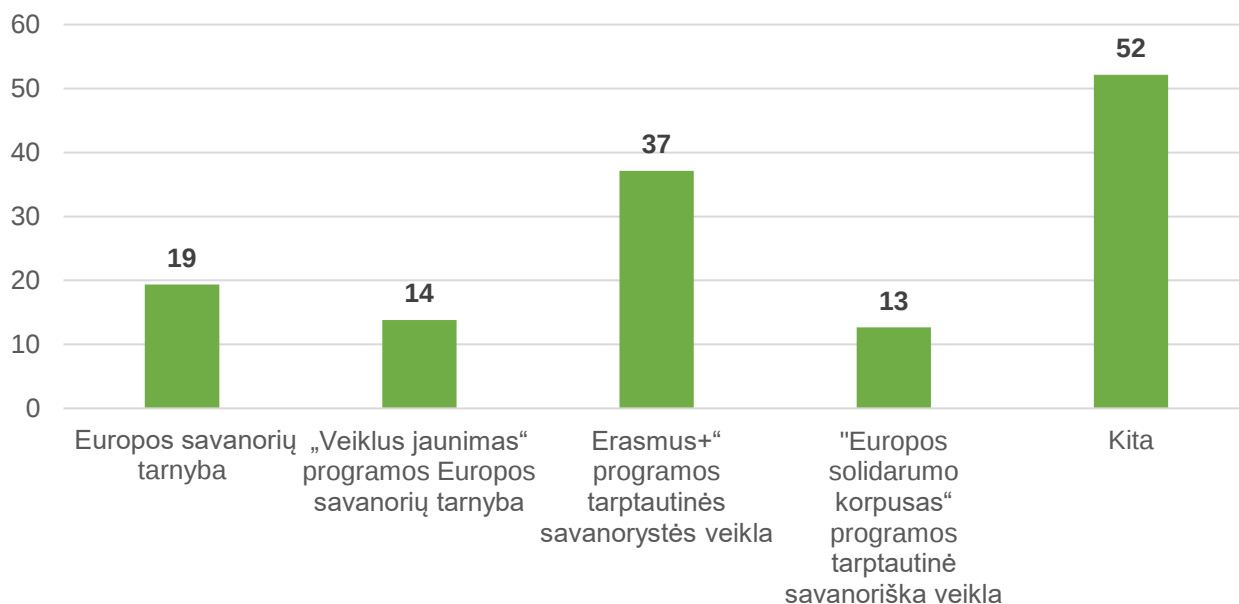
Dalyvavimo savanoriškoje veikloje rodiklis – dalyvavimas savanoriškoje veikloje (be jokio piniginio atlygio, savo valia / noru pasirinktas ir vykdomas darbas, kuris nėra dirbamas šeimos nariams ar giminėms) per pastaruosius 6 mėnesius, matuojamas keturių rangų skale: dalyvavo seniau ir dabar; dalyvauja dabar; nedalyvauja, bet dalyvavo anksčiau; nedalyvauja ir nedalyvavo. Pateikiamas procentinis tiriamųjų pasiskirstymas pagal pasirinktus atsakymus.

48 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal dalyvavimo savanoriškoje veikloje rodiklį (proc., N=253)

52 procentai apklaustųjų savanoriškoje veikloje nedalyvauja. 30 procentų nedalyvauja šiuo metu, tačiau yra dalyvavę seniau, tuo tarpu 14 procentų respondentų savanoriškoje veikloje dalyvavo ir seniau, ir dabar. 4 procentai savanoriškoje veikloje dalyvauja tik dabar (žr. 48 pav.). Tyrimo rezultatai rodo, kad savanoriškoje veikloje dažniau dalyvauja politiškai-pilietiškai aktyvūs apklaustieji, gyvenantys politiškai-pilietiškai aktyvioje aplinkoje, aukšto politiško-labdaringo lygio, gyvenantys aukšto pilietiškumo ir labdaringo aplinkoje, teigiamai į politiką žiūrintys, ir nevyriausybinių organizacijų nariai.

Tarptautinės savanorystės galimybių žinomumo rodiklis - pateiktos keturios tarptautinės savanorystės galimybės, leidžiama pasirinkti visas žinomas. Pateikiamas procentinis atsakymų pasiskirstymas.

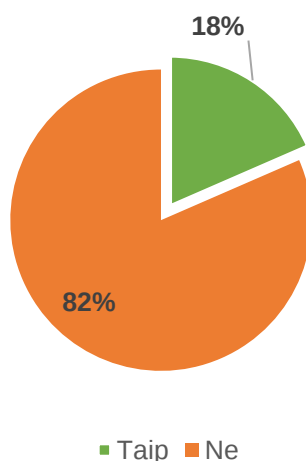
49 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal tarptautinės savanorystės žinomumo rodiklį (proc., N=253)

37 procentai teigė girdėję apie Erasmus+ programos tarptautinės savanorystės veiklas. 19 procentų tyrimo dalyvių yra susipažinę su Europos savanorių tarnyba, 14 procentų su „Veiklus jaunimas“ programa, tuo tarpu 13 procentų apklaustųjų yra susipažinę su „Europos solidarumo korpusas“ programos tarptautine savanoriška veikla (žr. 49 pav.). Atsakymą „Kita“ pasirinko daugiausiai respondentų, nurodydami, kad nežino nė vienos iš minėtų programų.

Savanorystės trukmė - matuojama atsakant į klausimą kiek dienų ar mėnesių truko ilgiausia respondentų savanorystė.

Buvo surinkti 47 apklaustųjų duomenys (19 procentų visų respondentų). Tyrimo rezultatai rodo, kad vidutiniškai apklaustųjų savanorystė truko net 161 dieną (t.y 5,3 mėnesio). Trumpiausia savanorystė truko vos 2 valandas, ilgiausia – 5 metus. Daugiausiai, net 28 procentai nurodė 6 mėnesių savanorystės laikotarpį. Tyrimo rezultatai rodo, kad dauguma apklaustųjų, pasirinkusių ilgesnę savanorystės trukmę, dalyvauja anksčiau minimose savanorystės programose ir atlieka savanorystę iki šiol.

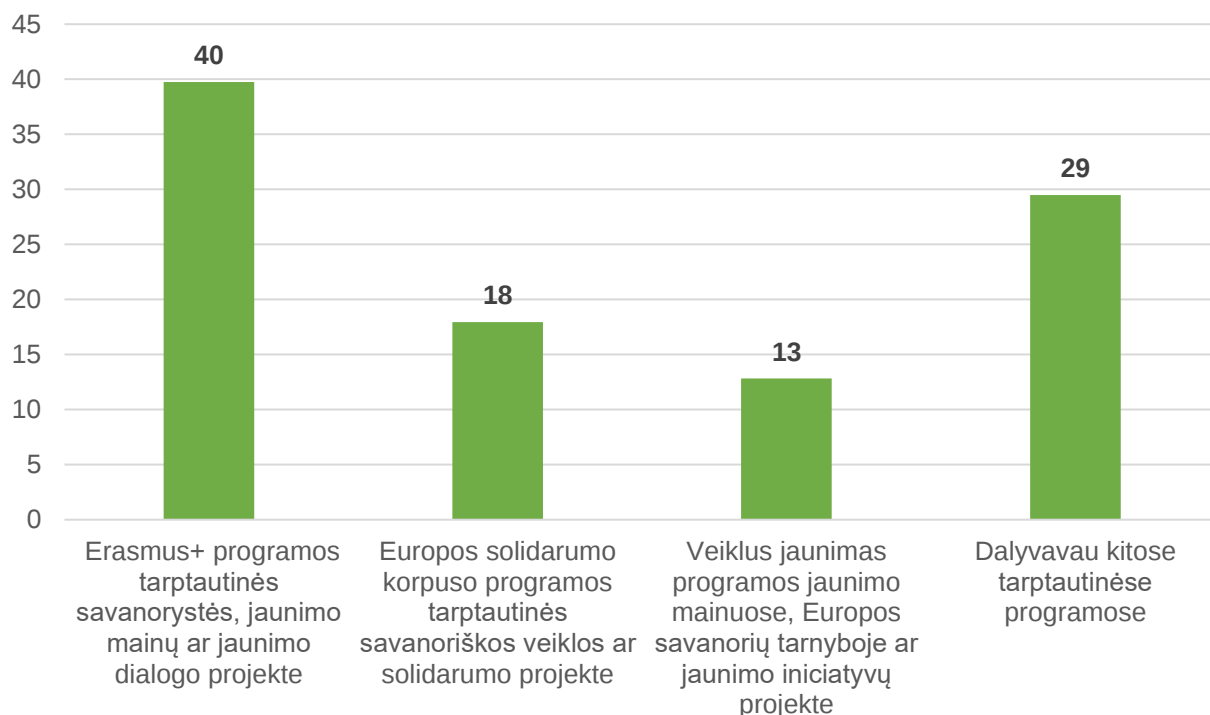
Priklausymo neformaliai grupei ar stiliui (pvz., reperiai, gotai, baikeriai, pankai, hipiai, skinhedai, etc.) rodiklis – matuojamas dichotomine skale – dalyvauja arba nedalyvauja. Pateikiamas procentinis tiriamųjų pasiskirstymas pagal pasirinktus atsakymus.

50 pav. Priklausymas neformaliai grupei ar stiliui (proc., N=222)

18 procentų apklaustųjų priskyrė save prie neformalių grupių, stiliaus atstovų. 82 procentai savęs nepriskyrė prie neformalios grupės ar stiliaus (žr. 50 pav.). Neformaliai grupei ar stiliui dažniau priklauso jauniausi (14–18 m.) apklaustieji.

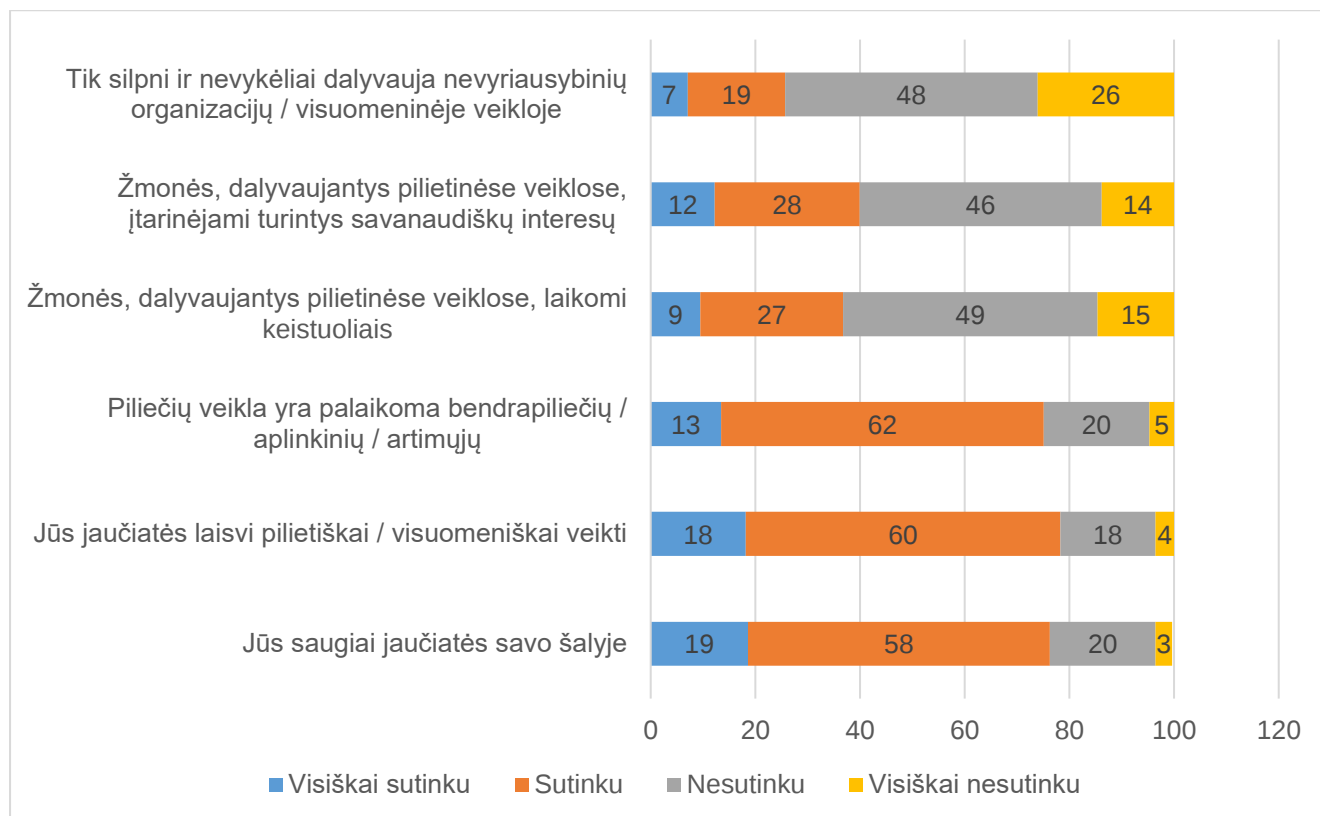
Dalyvavimo tarptautinėse neformaliojo ugdymo veiklose rodiklis - pateiktos keturios neformaliojo ugdymo veiklos, leidžiama pasirinkti visas kuriose kada nors teko dalyvauti. Pateikiamas procentinis atsakymų pasiskirstymas.

51 pav. Dalyvavimas tarptautinėse neformaliojo ugdymo veiklose, skirtose jaunimui (proc., N=78)

40 procentų respondentų yra dalyvavę Erasmus+ programos tarptautinės savanorystės, jaunimo mainų ar jaunimo dialogo projekte. 29 procentai teigė, jog yra dalyvavę kitose tarptautinėse programose. 18 procentų atsakė, kad yra dalyvavę Europos solidarumo korpuso programos tarptautinės savanoriškos veiklos ar solidarumo projekte, o 13 procentų - Veiklus jaunimas programos jaunimo mainuose, Europos savanorių tarnyboje ar jaunimo iniciatyvų projekte. Tyrimas atskleidė, kad respondentai aktyviai renkasi tarptautinės savanorystės programas, o ypač Erasmus+ programos veiklas (žr. 51 pav.).

Nuostatos pilietinės visuomenės atžvilgiu – 6 teiginiai apie nuostatas, matuojami 4 rangų skale. Pateikiamas procentinis tiriamųjų pasiskirstymas pagal pasirinktus atsakymus.

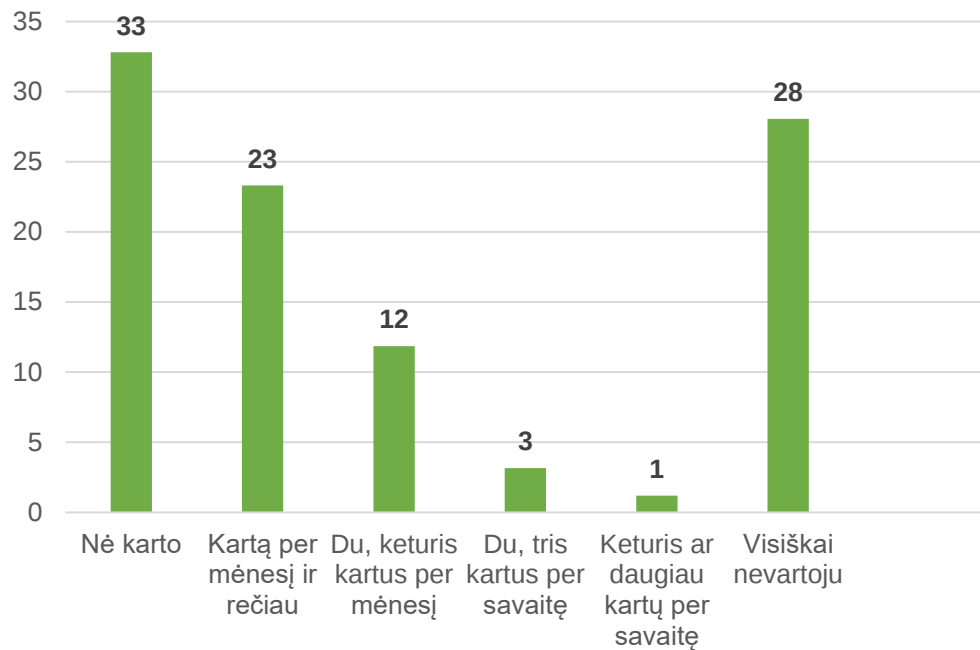
52 pav. Nuostatos pilietinės visuomenės atžvilgiu (proc., N=253)

Dauguma apklaustųjų jaučiasi saugiai savo šalyje (77 procentai), jaučiasi laisvi pilietišškai/ visuomeniškai veikti (78 procentai). 75 procentai apklaustųjų mano, kad piliečių veikla yra palaikoma bendrapiliečių, aplinkinių, artimųjų. 40 procentų respondentų mano, jog žmonės, dalyvaujantys pilietinėse veiklose, įtarinėjami turintys savanaudiškų interesų, 36 procentų manymu, tokie žmonės laikomi keistuoliais. 26 procentai tiriamųjų mano, kad tik silpni ir nevykėliai dalyvauja nevyriausybinių organizacijų / visuomeninėje veikloje (žr. 52 pav.).

5.9. Įpročiai

Šioje tyrimo dalyje vertinamas jaunimo alkoholio vartojimo dažnumas, priklausomybė nuo alkoholio, santykis su narkotikų vartojimu, rūkymo, interneto vartojimo įpročiai, migdomųjų / raminamųjų vaistų vartojimo dažnumas, fizinio aktyvumo įpročiai.

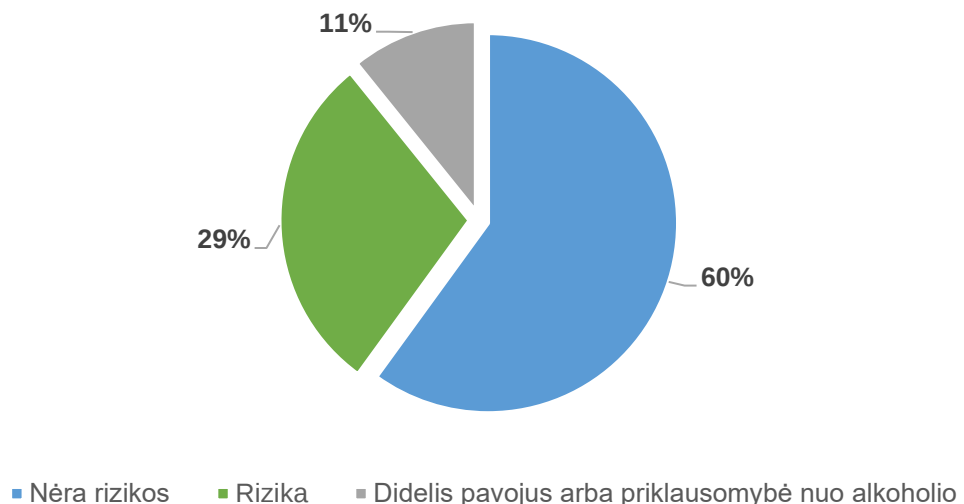
Alkoholio vartojimo rodiklis – matuojamas alkoholio vartojimo per paskutinius šešis mėnesius dažnumas 5 rangų skale, kuri kinta nuo „niekada“ iki „keturis ir daugiau kartų per savaitę“. Pateikiamas procentinis tiriamųjų pasiskirstymas pagal pasirinktus atsakymus.

53 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal alkoholio vartojimo rodiklį (proc., N=253)

Per paskutinius šešis mėnesius 23 procentai jaunuolių alkoholį vartojo kartą per mėnesį ar rečiau, 12 procentų – du, keturis kartus per mėnesį. 4 procentai tai darė dažniau. 28 procentai apklaustųjų per paskutinius šešis mėnesius alkoholio nevartojo, o 33 procentai apklaustųjų teigė alkoholio nevartojantys visiškai (žr. 53 pav.).

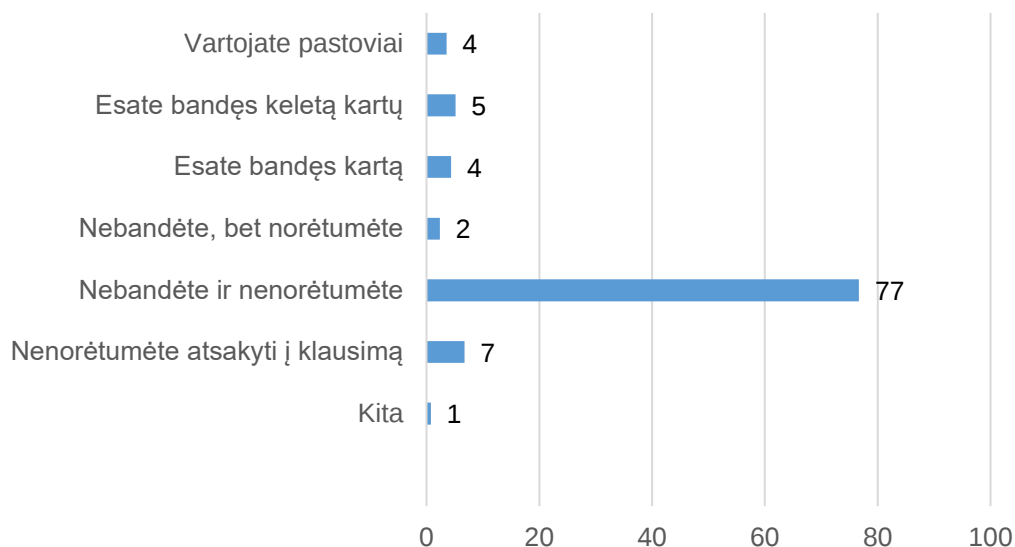
Priklausomybės nuo alkoholio rodiklis – tai suminis rodiklis, matuojamas 5 dichotominiais teiginiais, apie alkoholio vartojimo įpročius. Rodiklio reikšmės kinta nuo 0 iki 5. 5 rodo priklausomybę nuo alkoholio. Balus galima suskirstyti į tokias grupes: nėra rizikos (0 balų), rizika (nuo 1 iki 2) ir didelis pavojus arba priklausomybė nuo alkoholio (nuo 3 iki 5).

54 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal priklausomybės nuo alkoholio rodiklį (proc., N=250)

Priklausomybės nuo alkoholio rodiklio vidutinė reikšmė – 0,79. Tai rodo jog nėra priklausomybės nuo alkoholio rizikos. 60 procentų apklaustųjų šiuo metu neturi jokios priklausomybės nuo alkoholio. 29 procentai patenka į rizikos grupę, 11 procentų jau turi priklausomybę nuo alkoholio arba didelį pavojų jai atsirasti (žr. 54 pav.).

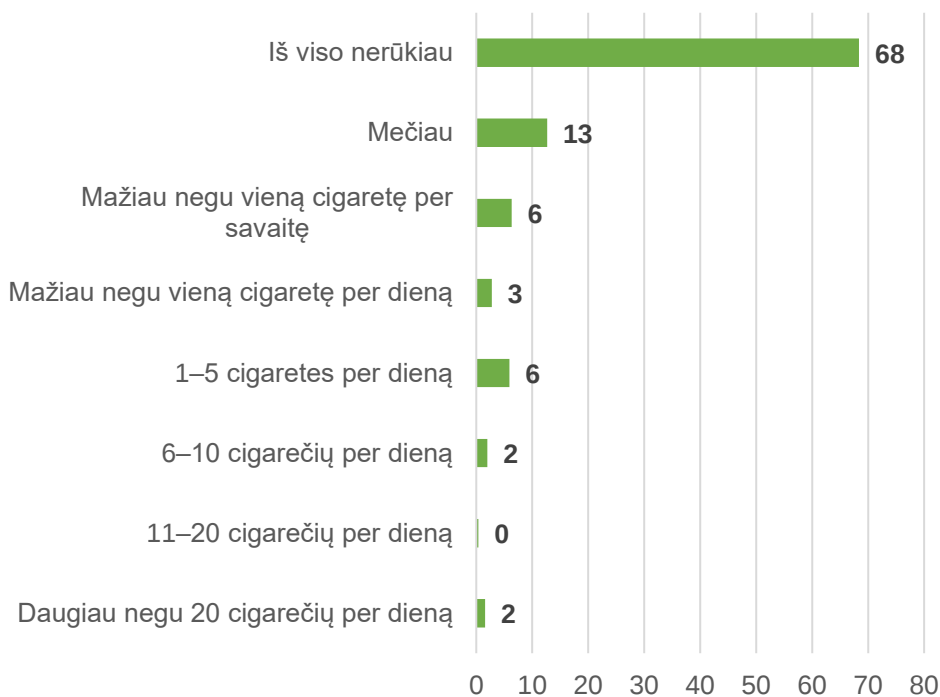
Santykis su narkotikų vartojimu – siekiama išsiaiškinti, ar vartoja narkotikus, kaip dažnai vartoja, ar vartoja nuolat. Matuojama šešių rangų skale, kintančia nuo „vartoju nuolat“ iki „nenoriu atsakyti“. Pateikiamas procentinis tiriamųjų pasiskirstymas pagal pasirinktus atsakymus.

55 pav. Santykis su narkotikų vartojimu (proc., N=253)

77 procentai tiriamųjų nėra vartoję ir nenorėtų pabandyti narkotikų. 9 procentai respondentų yra bandę kartą arba keletą kartų. 2 procentai apklaustųjų nėra bandę, bet norėtų pabandyti, 4 procentai - vartoja pastoviai. 7 procentai nurodė nenorintys atsakyti į klausimą, o 1 procentas pasirinko atsakymą „Kita“ (žr. 55 pav.).

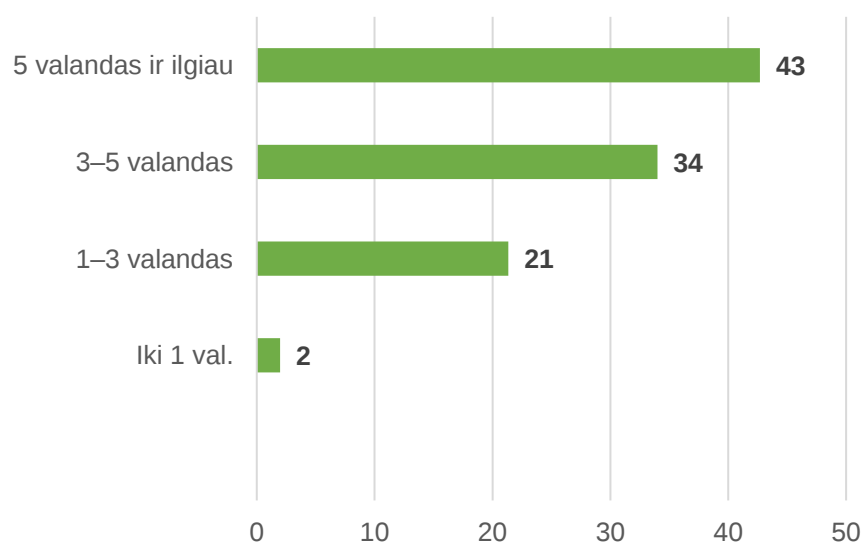
Rūkymo įpročių rodiklis – matuojamas rūkymo per paskutines 30 dienų dažnumo 8 rangų skale, kuri kinta nuo „niekada nerūkau“ iki surūkau „daugiau negu 20 cigarečių per dieną“. Pateikiamas procentinis tiriamųjų pasiskirstymas pagal atsakymų variantus.

56 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal rūkymo įpročių rodiklį (proc., N=253)

68 procentai Švenčionių rajono savivaldybės jaunuolių neturi rūkymo įpročių. 13 procentų teigia, kad yra metę rūkyti. 2 procentai respondentų pripažino, kad surūko 6-10 cigarečių per dieną, 6 procentai - 1-5 cigaretes per dieną. 3 procentai apklaustųjų surūko mažiau negu vieną cigaretę per savaitę, 6 procentai respondentų surūko mažiau nei vieną cigaretę per dieną, 2 procentai daugiau nei 20 cigarečių per dieną (žr. 56 pav.). Tyrimo duomenys rodo, kad apie 19 procentų apklaustųjų jaunuolių turi rūkymo įpročių.

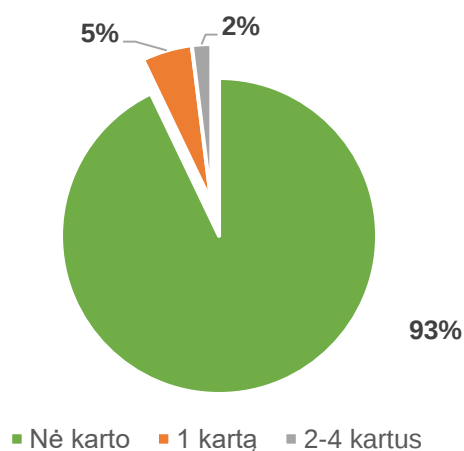
Interneto naudojimo įpročiai – kiek vidutiniškai laiko per dieną praleidžiama internete rodiklis matuojamas 4 rangų skale nuo „iki 1 val.“ iki „5 valandas ir ilgiau“. Pateikiamas procentinis tiriamųjų pasiskirstymas pagal atsakymų variantus.

57 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal interneto naudojimo trukmę val. per dieną (proc., N=253)

Dažniausiai internetu naudojasi 5 valandas ir ilgiau (43 procentai respondentų). 3-5 valandas internetu naudojasi 34 procentai apklaustųjų, 1-3 valandas – 21 procentas respondentų. Iki 1 valandos internetu naudojami tik 2 procentai jaunuolių (žr. 57 pav.).

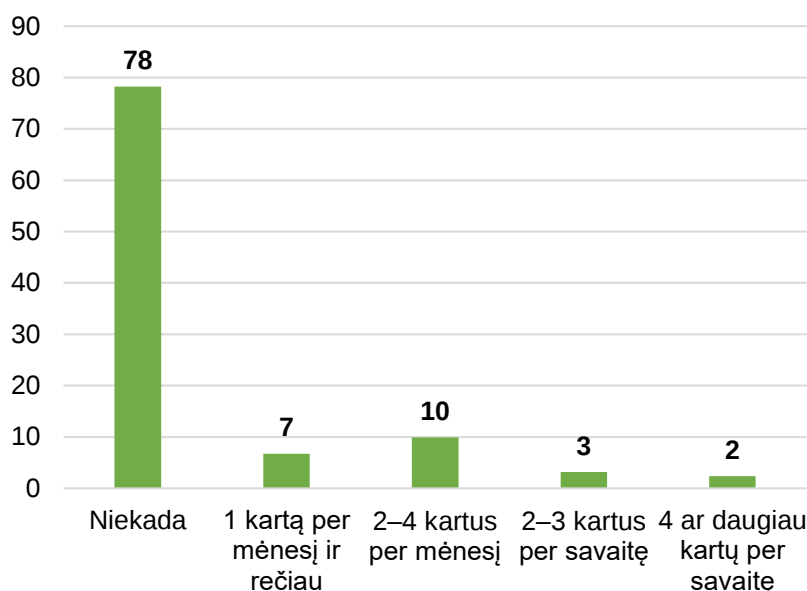
Pasinaudojimo greitųjų kreditų bendrovių paslaugomis rodiklis – kaip dažnai per paskutinius 6 šešis mėnesius naudojotės greitųjų kreditų bendrovių paslaugomis, matuojamas 3 rangų skale, kuri kinta nuo „nė karto“ iki „2-4 kartus“. Pateikiamas procentinis tiriamųjų pasiskirstymas pagal pasirinktus atsakymus.

58 pav. Greitųjų kreditų bendrovių paslaugų vartojimo rodiklis (proc., N=253)

93 procentai respondentų teigė, jog nė karto nėra naudojęsi greitųjų kreditų bendrovių paslaugomis. 5 procentai apklaustųjų atsakė, jog šiomis paslaugomis naudojosi 1 kartą, dar 2 procentai - 2-4 kartus per pastaruosius 6 mėnesius (žr. 58 pav.). Tyrimo rezultatai atskleidė, jog jauni žmonės nėra linkę naudotis greitųjų kreditų bendrovių paslaugomis.

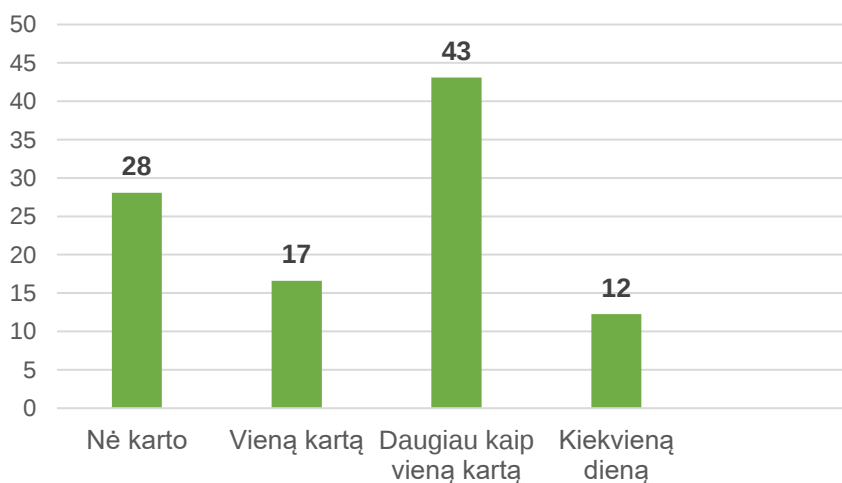
Migdomųjų / raminamųjų vaistų vartojimo rodiklis – matuojamas migdomųjų / raminamųjų vaistų vartojimo per paskutinius šešis mėnesius dažnumas 5 rangų skale, kuri kinta nuo „niekada“ iki „keturis ir daugiau kartų per savaitę“. Pateikiamas procentinis tiriamųjų pasiskirstymas pagal pasirinktus atsakymus.

59 pav. Migdomųjų / raminamųjų vaistų vartojimo rodiklis (proc., N=253)

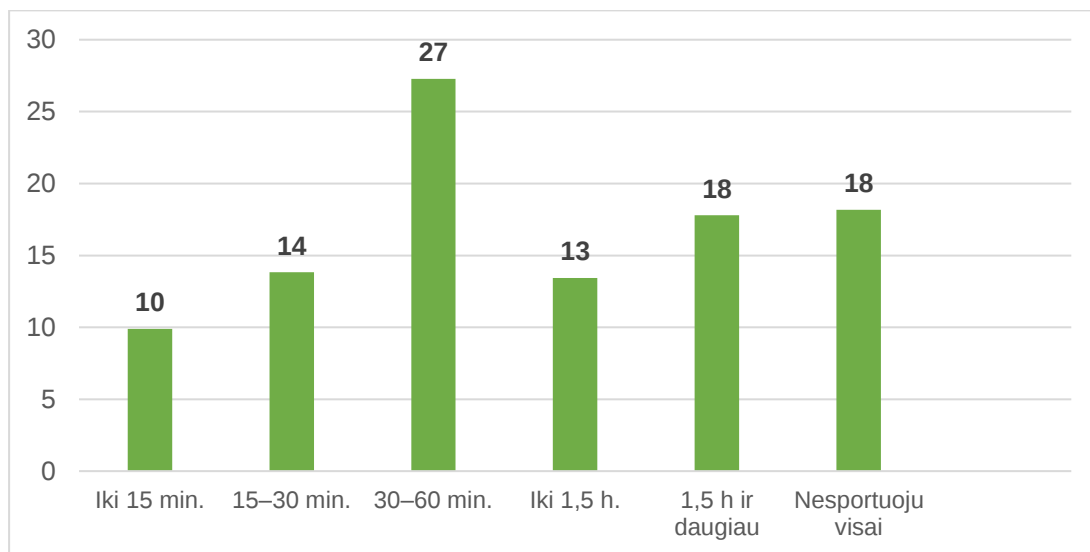
Didžioji dauguma respondentų per paskutinius šešis mėnesius nevartojo jokių migdomųjų, raminamųjų vaistų (78 procentai). 7 procentai respondentų vartojo 1 kartą per mėnesį ar rečiau. 10 procentų per pastaruosius šešis mėnesius migdomuosius arba raminamuosius vaistus vartojo 2–4 kartus per mėnesį. 5 procentai respondentų migdomuosius, raminamuosius vaistus vartojo 2 ir daugiau kartų per savaitę (žr. 59 pav.).

Fizinis aktyvumas matuojamas dviem rodikliais. Pirmas – kiek kartų per savaitę sportuoja, matuojamas keturių rangų skale nuo „niekada“ iki „kiekvieną dieną“. Antras – kiek vidutiniškai laiko vienu kartu sportuoja, šešių rangų skale nuo „nesportuoju“ iki „1,5 val. ir daugiau“. Pateikiamas procentinis tiriamųjų pasiskirstymas pagal pasirinktus atsakymus.

60 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal fizinį aktyvumą kartais per savaitę (proc., N=253)

43 procentai respondentų sportuoja kelis kartus per savaitę. 17 procentų apklaustųjų sportuoja kartą per savaitę, 28 procentai – visai nesportuoja. 12 procentų tyrimo dalyvių sportuoja kiekvieną dieną (žr. 60 pav.). Kasdien dažniausiai sportuoja 19 – 23 m. amžiaus jaunimo grupės nariai. Visai nesportuoja dažniausiai vyriausios amžiaus grupės (24-29 m.) jaunuoliai.

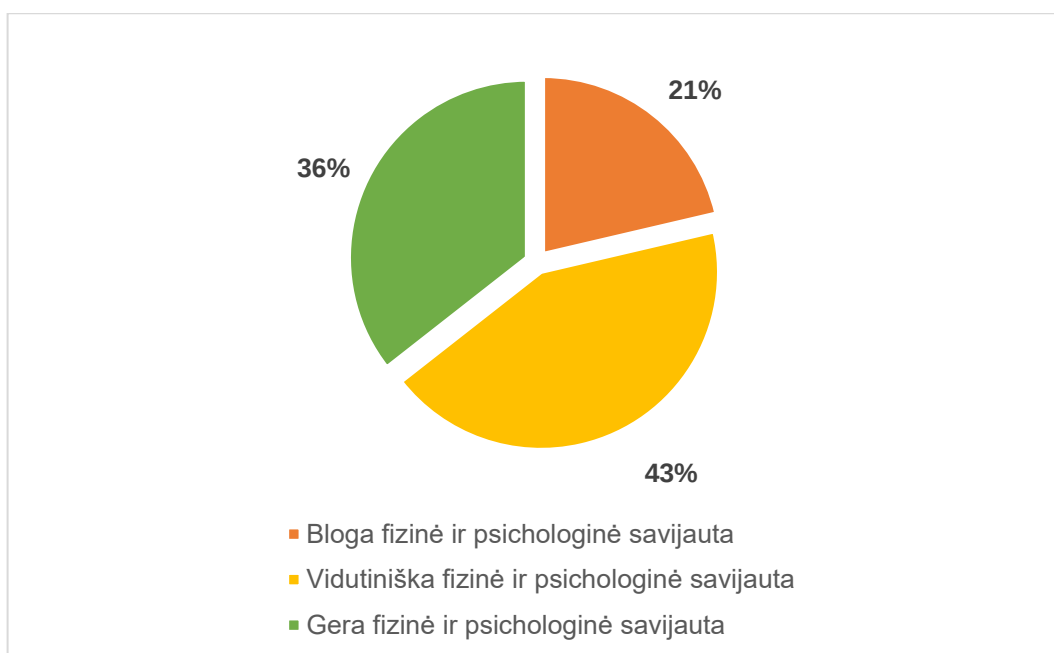
61 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal fizinį aktyvumą laiko trukme per dieną (proc., N=253)

Sportavimui per dieną skiriama trukmė yra įvairi: daugiausia – 27 procentai apklaustųjų tam skiria 30-60 min. 14 procentų - 15-30 min. per dieną, 10 procentų respondentų sportui skiria iki 15 min., 13 procentų skiria iki 1,5 val., 18 procentų - 1,5 val. ir daugiau per dieną ir taip pat 18 procentų jaunuolių nesportuoja visai (žr. 61 pav.).

3.10. Psichologinė ir fizinė savijauta

Šios grupės rodiklius sudaro psichologinės ir fizinės savijautos rodikliai: psichologinė ir fizinė savijauta, sveikatos būklė, socialinis palaikymas, nemokamos pagalbos teikėjų žinojimas.

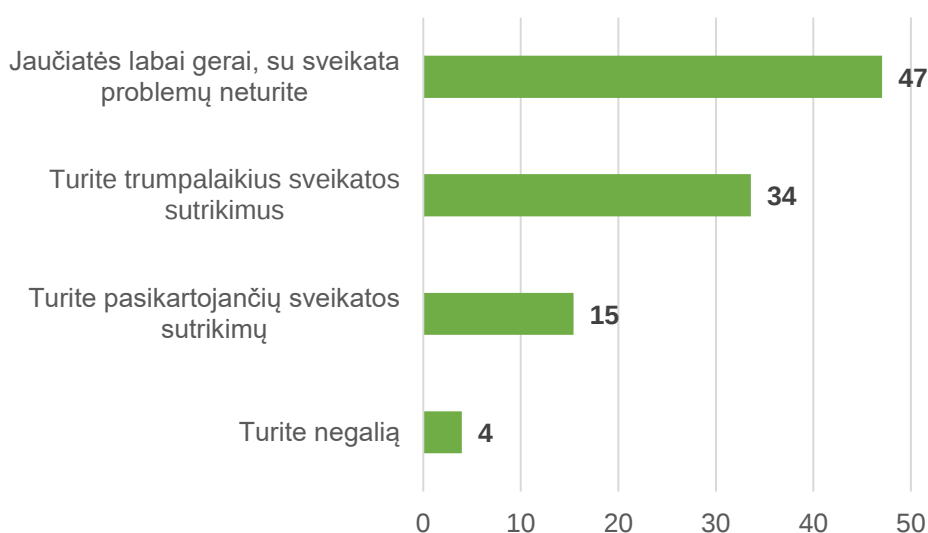
Psichologinės ir fizinės savijautos rodiklis – tai suminis rodiklis, kurį sudaro 12 indikatorių apie emocinius, psichologinius nusiskundimus, patiriamus skausmus ar fizinius nusiskundimus. Kiekvienas indikatorius matuojamas 4 rangų skale, tiriamųjų prašoma nurodyti, kaip dažnai per pastarąjį mėnesį juos kankino nerimas, nemiga, liūdesys ir pan., jiems skaudėjo arba teko vartoti vaistus. Suminio psichologinės ir fizinės savijautos rodiklio reikšmės kinta nuo 12 iki 48: 12 reiškia blogą / silpną, o 48 – gerą fizinę savijautą, vadinasi, kuo didesnė rodiklio reikšmė, tuo geresnė fizinė savijauta. Balus galima suskirstyti į tokias grupes: bloga (nuo 12 iki 23), vidutiniška (nuo 24 iki 36) ir gera (nuo 37 iki 48) psichologinė ir fizinė savijauta.

62 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal psichologinės ir fizinės savijautos rodiklį (proc., N=253)

Vidutinė psichologinės ir fizinės savijautos rodiklio reikšmė – 32,15. Šis rodiklis rodo vidutinišką psichologinės ir fizinės savijautos lygį. 36 procentai tiriamųjų pasižymi gera fizine savijauta. 43 procentams nustatytas vidutiniškos savijautos rodiklis. 21 procentui apklaustųjų būdinga bloga savijauta (žr. 62 pav.). Prastesne psichologine ir fizine savijauta pasižymintys jaunuoliai nurodo, kad dažnai jautėsi sudirgę ar nervingi, jautėsi blogos nuotaikos, patyrė nerimą ir nepasitenkinimą tuo, ką daro.

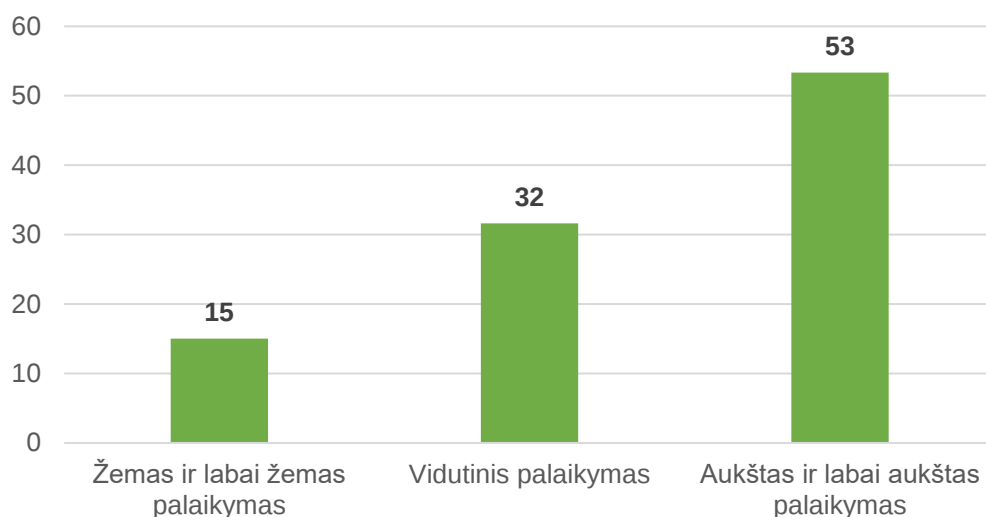
Sveikatos būklės subjektyvus rodiklis matuojamas 4 rangų skale, kuri kinta nuo „jaučiatės labai gerai, su sveikata problemų neturite“ iki „turite negalią“. Pateikiamas procentinis tiriamųjų pasiskirstymas pagal pasirinktus atsakymus.

63 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal sveikatos būklės subjektyvų rodiklį (proc., N=253)

47 procentai tyrimo dalyvių jaučiasi labai gerai ir su sveikata problemų neturi. 34 procentams būdingi trumpalaikiai sveikatos sutrikimai, 15 procentų – pasikartojantys sveikatos sutrikimai, 4 procentai apklaustųjų turi negalią (žr. 63 pav.).

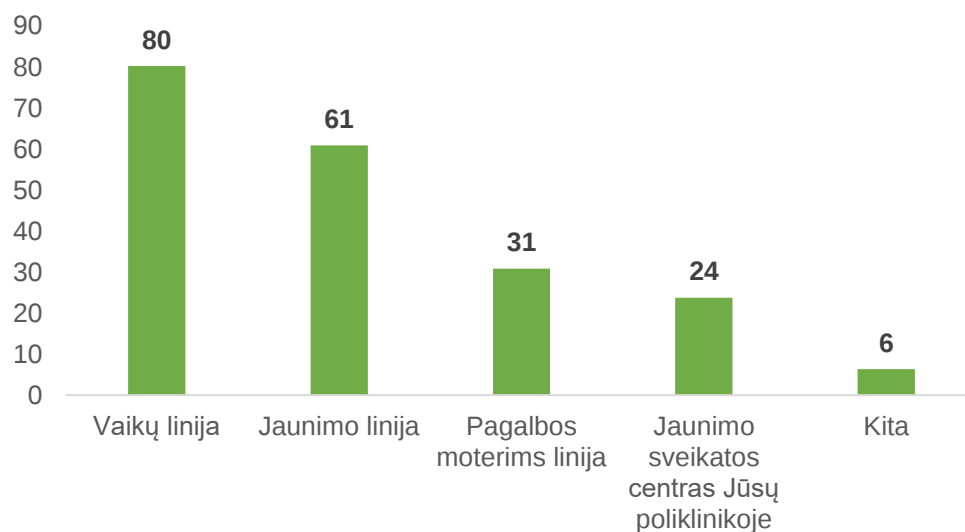
Šeimos narių socialinio palaikymo rodiklis – tai suminis rodiklis, matuojamas 7 indikatoriais, apie tam tikras palaikymą išreiškiančias patirtis iš šeimos narių, kurie rodo, kad tiriamasis gyvena jį palaikančioje, pripažįstančioje, mylinčioje ir vertinančioje namų aplinkoje. Kiekvienas indikatorius vertinamas trijų rangų skale, tiriamieji prašomi nurodyti, kaip dažnai per paskutines 30 dienų jų šeimos nariai (globos namų darbuotojai) išvardytais būdais išreiškė palaikymą. Suminio socialinio palaikymo šeimoje rodiklio reikšmės kinta nuo 7 iki 21: 7 reiškia socialinio palaikymo šeimoje trūkumą, o 21 reiškia stipriai išreikštą socialinį palaikymą šeimoje, vadinasi, kuo didesnė rodiklio reikšmė, tuo daugiau socialinio palaikymo tiriamieji sulaukia iš šeimos narių. Balus galima suskirstyti į tokias grupes: žemas ir labai žemas (nuo 7 iki 12), vidutinis (nuo 13 iki 17) ir aukštas ar labai aukštas (nuo 18 iki 21) socialinis palaikymas šeimoje.

64 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal šeimos narių socialinio palaikymo rodiklį (proc., N=253)

Šeimos narių socialinio palaikymo rodiklio vidutinė reikšmė – 16,94, t. y. vidutinis šeimos narių / globėjų palaikymo rodiklis, artėjantis link aukšto. Grupei, pasižyminčiai aukštu / labai aukštu šeimos narių socialinio palaikymo lygiu, priskirtini 53 procentai apklaustųjų, vidutinio palaikymo lygio grupei – 32 procentai, žemo ir labai žemo palaikymo – 15 procentų respondentų (žr. 64 pav.).

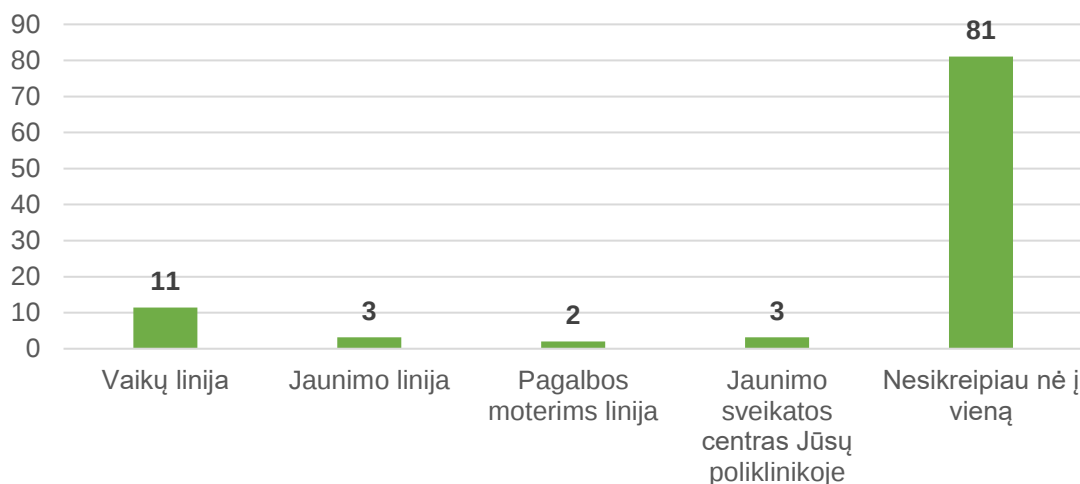
Nemokamus pagalbos teikėjų žinojimo rodiklis - pateikti keturi nemokamos pagalbos teikėjai, leidžiama pažymėti visus žinomus. Pateikiamas atsakymų pasiskirstymas pagal pasirinktus variantus.

65 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal nemokamų pagalbos teikėjų žinojimo rodiklį (N=253)

Labiausiai žinomas nemokamos pagalbos teikėjas – Vaikų linija, ją žino 80 procentų respondentų. 61 procentas apklaustųjų teigė žinantis Jaunimo liniją, 31 procentas – pagalbos moterims liniją, dar 24 procentai – Jaunimo sveikatos centrą poliklinikoje. Atsakymo variantą „Kita“ pasirinkę respondentai nurodė nežinantys jokių pagalbos teikėjų (žr. 65 pav.).

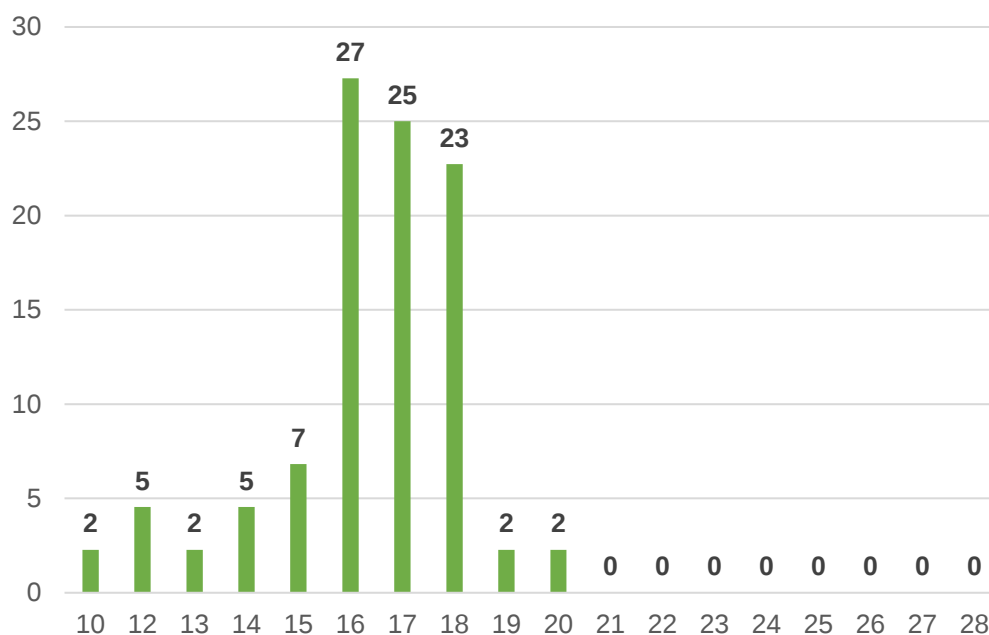
Naudojimosi nemokamų pagalbos teikėjų paslaugomis rodiklis– pateikti penki nemokamos pagalbos teikėjai, leidžiama pažymėti visus, į kuriuos teko bent kartą kreiptis. Pateikiamas procentinis atsakymų pasiskirstymas.

66 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal naudojimosi nemokamų pagalbos teikėjų paslaugomis rodiklį (N=253)

Dauguma (81 procentas) respondentų teigė, jog nei karto nesikreipė į nei vieną iš išvardintų nemokamos pagalbos teikėjų. 11 procentų yra kreipęsi į Vaikų liniją, 3 procentai kreipęsi į Jaunimo liniją, 3 procentai į Jaunimo sveikatos centrą jų poliklinikoje, 2 procentai į Pagalbos moterims liniją (žr. 66 pav.).

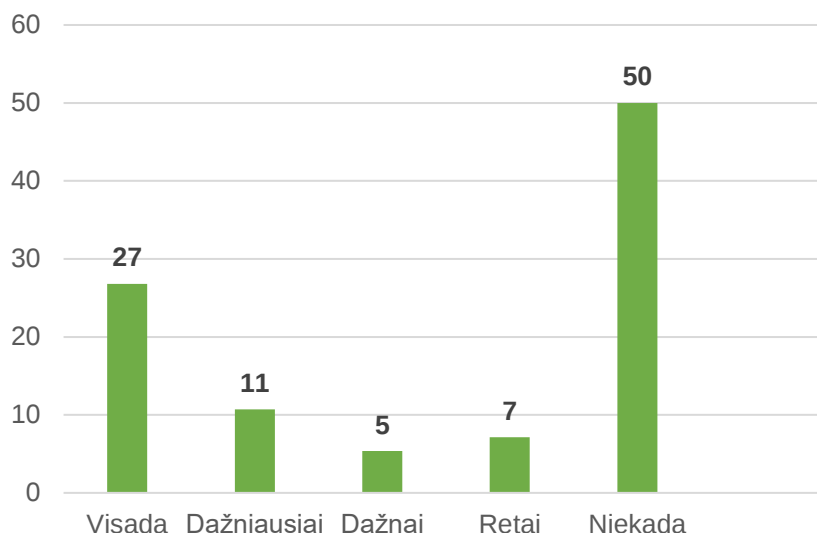
Pirmų lytinių santykių amžiaus rodiklis – metai, kada turėjo pirmus lytinius santykius, atsakoma, jei tokius turėjo. Pateikiamas pirmų lytinių santykių amžiaus vidurkis bei pasiskirstymas pagal metus, kada turėjo pirmuosius lytinius santykius.

67 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal pirmų lytinių santykių amžiaus rodiklį (proc., N=44)

Lytinių santykių turėję nurodė apie 17 procentų visų respondentų. Vidutinis pirmų lytinių santykių amžius – 16,31 metų. Dauguma respondentų lytinį gyvenimą pradėjo 16–18 metų (75 procentai). 21 procentas respondentų lytinius santykius pradėjo 15 metų ir jaunesni, tik 4 procentai – būdami 19 - ikos ir vyresni (žr. 67 pav.).

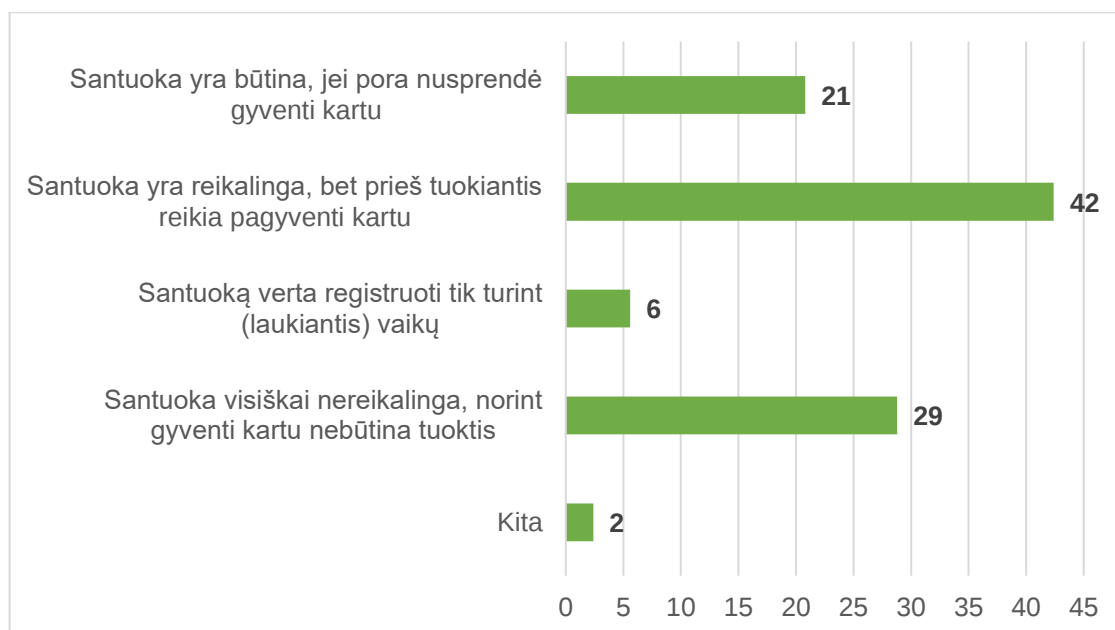
Naudojimasis kontraceptinėmis priemonėmis lytinių santykių metu matuojamas 5 rangų skale pagal dažnumą, nuo „visada“ iki „niekada“. Pateikiamas procentinis tiriamųjų pasiskirstymas pagal pasirinktus atsakymus.

68 pav. Naudojimasis kontraceptinėmis priemonėmis lytinių santykių metu (proc., N=112)

50 procentų apklausos dalyvių nurodė nesinaudojantys kontraceptinėmis priemonėmis. 27 procentai respondentų kontraceptinėmis priemonėmis lytinių santykių metu naudojami visada, 7 procentai – retai, 11 procentų apklaustųjų – dažniausiai. 5 procentai respondentų nurodė kontraceptines priemones naudojantys dažnai (žr. 68 pav.).

Nuostatos santuokos atžvilgiu pateikiami keturi teiginiai apie tai, kada ir kodėl reiktų susituokti. Pateikiamas procentinis tiriamųjų pasiskirstymas pagal pasirinktus atsakymus.

69 pav. Nuostatos santuokos atžvilgiu (proc., N=250)

42 procentai Švenčionių rajono savivaldybės jaunuolių linkę manyti, kad santuoka yra reikalinga, bet prieš tuokiantis reikia pagyventi kartu, 29 procentai respondentų mano, kad norint gyventi kartu, santuoka visiškai nereikalinga. 21 procentas apklaustųjų mano, kad norint gyventi kartu santuoka yra būtina. 6 procentai tyrimo dalyvių laikosi nuomonės, kad santuoka reikalinga tik turint (laukiantis) vaikų (žr. 69 pav.). Atsakymo variantą „Kita“ pasirinkę respondentai (2 procentai) nurodė, jog nei vienas iš atsakymų neatitinka jų nuomonės, yra neapsisprendę arba, kad santuoka yra žmonių apsisprendimo reikalas.

IV. IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

Šioje dalyje pateikiamos tyrimo rezultatus apibendrinančios išvados pagal atskiras tyrimo sritis: mokykla, studijos, darbas, laisvalaikis, draugai, kaimynystė, gyvenimo sąlygos, dalyvavimas, įpročiai, psichologinė ir fizinė savijauta, lytinė elgsena ir šeimos planavimas.

31 procentas moksleivių geba gerai arba labai gerai kontroliuoti įvykius bei spręsti mokykloje kylančias problemas. Šiuos gebėjimus didele dalimi lemia jaunuolių psichologinė savijauta mokykloje – geresnės psichologinės savijautos jaunuoliai labiau pasitiki savimi, geriau jaučiasi mokykloje ir sėkmingiau valdo kylančias situacijas bei lengviau sprendžia problemas. Pažymėtina, kad dauguma moksleivių neturi lankomumo problemos (85 procentai) ir net 34 procentai apklaustų moksleivių turi aukščiausią pažymių vidurkį (8,51 -10). Apie 41 procentas mokinių ketina po mokyklos išvykti į užsienį, ir 40 procentų apklaustųjų yra norintys po studijų užsienyje grįžti į Lietuvą. 16 procentų moksleivių nurodė, kad mokosi mokykloje, kurioje yra nedidelė rizika arba nesaugi aplinka su didele rizika. 36 procentai apklaustų moksleivių domisi būsima profesija, dar 58 procentai respondentų būsima profesija domisi vidutiniškai. Tyrimo rezultatai rodo, kad didžiosios daugumos respondentų (net 97 procentų) įsitraukimo į mokinių savivaldą aktyvumo lygis yra vidutinis arba aukštas.

Rekomenduojama parengti savivaldybės jaunimo problemų sprendimo planą įtraukiant įvairias interaktyvias priemones bei įrankius (pavyzdžiui kūrybinės dirbtuvės, eksperimentų erdvės, hakatonai ir pan.), kurių pagalba būtų skatinamas moksleivių kūrybiškumas, moksleiviai skatinami domėtis studijų galimybėmis bei būsima profesija.

Tik 23 procentų studentų sąmoningai rinkosi ir stipriai domėjosi būsimomis studijomis. Studijų pasirinkimo rodiklio reikšmė yra vidutinė ir vaizduoja vidutinišką domėjimąsi studijų pasirinkimu. Tyrimo rezultatai rodo, kad studijas toje pačioje srityje Lietuvoje rinkęsi tęsti net 77 procentas jaunuolių. 41 procentas jaunuolių rinkęsi studijas toje pačioje srityje užsienyje. Tuo tarpu kiti galimi pasirinkimai – tęsti studijas kitoje srityje Lietuvoje ar užsienyje yra mažiau populiarūs. Bendras aktyvumas studentų savivaldoje yra vidutinis, nors 32 procentai apklaustųjų pasižymi aukštu aktyvumu.

Rekomenduojama į savivaldybės jaunimo problemų sprendimo planą įtraukti priemones, skatinančias studijuojančius jaunuolius aktyviau dalyvauti NVO veiklose, taip pat priemones, stiprinančias NVO, buriančias studijuojančius, t. y. vyresnės amžiaus grupės jaunuolius, kuriose jie galėtų keistis patirtimi tarpusavyje bei dalintis patirtimi su mokyklinio amžiaus savivaldybės jaunimu (pvz. kuriant mokinių savivaldos alumni grupes socialiniuose tinkluose, skiriant papildomai balų savivaldybės jaunimo/su jaunimu dirbančių NVO/ NVO finansavimo konkursuose), spręsti jiems aktualias problemas, užsiimti jiems aktualia veikla.

58 procentai dirbančių jaunuolių yra samdomi darbuotojai. Vykdančių individualią veiklą bei vystančių savo verslą bendras rodiklis siekia 29 procentus. Pagal specialybę dirba tik 43 procentai jaunuolių, o 22 procentai respondentų nurodė neturintys jokios specialybės. Pagrindinės to priežastys – jaunuoliai pradėjo dirbti ne pagal išsilavinimą/specialybę/profesiją dar studijuodami ar jų studijuojama specialybė yra mažiau apmokama. Tyrimo rezultatai rodo, kad studijos pasirenkamos nepakankamai apgalvotai, tai pažymėjo 66 procentai respondentų. Studijuojant daliai jaunuolių pradeda stigti motyvacijos, matoma mažiau perspektyvų dirbti pagal specialybę, tad savęs identifikavimas su pasirinkta profesija silpnėja.

39 procentai apklaustųjų ketina keisti darbo vietą. Pagrindinės to priežastys – noras didesnio darbo apmokėjimo, karjeros perspektyvų, įdomesnio darbo pobūdžio. Jaunuoliams taip pat svabu kvalifikacijos tobulinimas pasirinktoje srityje. 46 procentai apklaustųjų darbo ieškoti planuoja tame pačiame mieste, 40 procentų dirbti planuoja išvykti į kitą miestą. 29 procentai apklaustųjų svarsto galimybę išvykti dirbti į užsienį. Dažniausi su noru keisti darbo vietą susiję ketinančių išvykti į kitą miestą lūkesčiai yra didesnės darbo pasirinkimo galimybės, dabartinėje gyvenamojoje vietoje nuobodu, norisi intensyvesnio kultūrinio gyvenimo ir negalėjimas rasti darbo savo gyvenamojoje vietovėje. Pagrindinės darbo paieškų užsienyje priežastys – didesnė tikimybė užsidirbti daugiau pinigų, karjeros perspektyvų nematymas ir sunkumai rasti tinkamą darbą Lietuvoje. Svarbu paminėti, jog daugiau nei pusė (62 procentai) apklaustųjų taip pat nurodė, jog ketina mokytis / tęsti mokslus.

Rekomenduojama peržvelgti ir atnaujinti bei pagal galimybes numatyti didesnę finansavimą savivaldybės strateginiuose dokumentuose numatytiems priemonėms, skatinančioms Švenčionių rajono savivaldybėje įsikūrusius darbdavius įdarbinti savivaldybės teritorijoje veikiančių švietimo įstaigų absolventus (pvz. tobulinant ir didinant finansavimą savivaldybės jaunimo užimtumo vasarą ir integracijos į darbo rinką programai), taip pat skatinti darbdavius sudaryti kuo palankesnes sąlygas jauniems žmonėms studijuoti, stažuotis, kelti kvalifikaciją bei, darbo pobūdžiui leidžiant, dirbti nuotoliniu būdu.

Iš 253 apklaustųjų, tik 3 jaunuoliai nurodė nedirbantys, nesimokantys ir nestudijuojantys. Vertinant šiuos rodiklius, buvo išskirta, kad 2 jaunuoliai yra trumpalaikiai bedarbiai - jų nedarbo trukmė yra iki 6 mėnesių. Apklaustieji akcentuoja nerandantys darbo, kurio pobūdis juos tenkintų. Kitas respondetas nurodė niekada nedirbęs, slaugantis sergantį giminaitį. Pagrindinį darbo paieškos šaltinį apklausoje nurodė 10 respondentų: skelbimai internete (20 procentų apklaustųjų), per pažįstamus ir draugus bei užimtumo tarnybos puslapį (taip pat po 20 procentų apklaustųjų). Lietuvoje, šiuo metu nedirbantys ir norintys dirbti jaunuoliai, labiausiai ieškotų tik gerai apmokamo darbo arba darbo pagal specialybę. Užsienyje jaunuoliai priimtų arba gerai apmokamą darbą arba bet kokį darbą.

Rekomenduojama peržiūrėti ir atnaujinti savivaldybės strateginiuose dokumentuose numatytas profesinį orientavimą stiprinančias priemones (pvz. nusimatant ir atliekant Švenčionių rajono savivaldybės žmoniškųjų išteklių pasiūlos ir paklausos tyrimą bei pagal tyrimo rezultatus planuojant žmoniškuosius išteklius bei profesinį orientavimą). Rekomenduojama švietimo įstaigoms, Švenčionių miesto atvirajam jaunimo centrui, Švenčionių miesto kultūros centro atvirajai jaunimo erdvei, Pabradės miesto kultūros centro atvirajai jaunimo erdvei savo veiklos planuose nusimatyti profesinį orientavimą stiprinančias priemones, ypatingą dėmesį skiriant karjeros orientavimui, kompiuteriniam bei informacinių technologijų raštingumui, aktyviam bendradarbiavimui su Užimtumo tarnyba.

Dauguma jaunų žmonių (83 procentai) yra patenkinti savo laisvalaikiu. Tyrimo rezultatai rodo, kad savo laisvalaikiu labiau patenkinti yra tie jaunuoliai, kurių manymu jie turi daug galimybių jį praleisti įdomiai bei pakankamai lėšų pasirinkti norimą laisvalaikio leidimo formą. 49 procentai jaunuolių mano, kad kaimynystėje, kurioje jie gyvena trūksta veiklų skirtų jaunimui. Tik po 18 procentų jaunuolių lankosi atvirose jaunimo erdvėse ir jaunimo organizacijų veiklose. Tuo tarpu, laisvalaikio būdai - kaip laiko leidimas su draugais,ėjimas pasivaikščioti ar laikas, skirtas savo hobiui yra populiariausi tarp Švenčionių rajono jaunuolių. 38 procentai respondentų pažymi patiriantys sunkumus susirasti naujų draugų. 33 procentai jaunuolių sulaukia vidutinio arba žemo palaikymo iš savo esamų draugų.

Rekomenduojama skatinti savivaldybėje jaunimui (ne tik moksleiviams, bet ir vyresniam jaunimui) skirtų veiklų, renginių organizavimą, skatinti pačius jaunuolius siūlyti ir inicijuoti tokių veiklų organizavimą, jų tematiką, formą (pvz., elektroninėje erdvėje sukurti „Atvirą jaunimo langelį“ klausimams, siūlymams bei minčių, idėjų, lūkesčių išsakymui), sudaryti palankesnes sąlygas tokias veiklas organizuoti nemokamai (pvz., atlikti inventorizaciją ir sudaryti Švenčionių rajono savivaldybės teritorijoje turimų aktyviam laisvalaikui pritaikytų erdvių ir jose turimo inventoriaus sąrašą, organizuoti apskritojo stalo diskusijas su suinteresuotomis grupėmis dėl turimų aktyviam laisvalaikui pritaikytų erdvių ir jose turimo inventoriaus panaudojimo jaunimo užimtumui, parengti ir įgyvendinti turimų aktyviam laisvalaikui pritaikytų erdvių ir jose turimo inventoriaus panaudojimo jaunimo užimtumui savivaldybėje planą).

Skatinti savivaldybės įstaigas labiau bendradarbiauti ir sisteminti informaciją, skirtą jaunimui bei pateikti ją vienoje vietoje. Savivaldybės jaunimo reikalų tarybai rekomenduojama apsprastyti šį klausimą ir pateikti pasiūlymus dėl tinkamiausių jaunimo informavimo būdų ir informacijos kanalų.

Didžioji dalis apklaustųjų (80 procentų) gyvena su tėvais ar savo šeima / partneriu. Tėvų parama taip pat yra ir pagrindinis jaunuolių (taip nurodė 76 procentai respondentų) gaunamų lėšų šaltinis. Iš uždarbio gyvena 39 procentai respondentų, tuo tarpu nuosavą būstą turi tik 11 procentų apklaustųjų. Dažniausiai respondentų šeimos pajamos tenkančios vienam asmeniui per mėnesį yra nuo 431 iki 855 eurų (taip nurodė 24 procentai respondentų), 856 ir daugiau eurų (20 procentų respondentų) ir nuo 286 iki 430 eurų (13 procentų respondentų). Mažesnes pajamas, tenkančias vienam asmeniui šeimoje nurodė 29 procentai respondentų.

Net 81 procentas apklaustųjų nurodė, jog nėra susipažinę su būsto programa jaunoms šeimoms ir 77 procentai neketina ja pasinaudoti. 47 procentai respondentų teigė, jog nežino ir nėra girdėję apie jaunimo verslumą skatinančias veiklas. Dauguma apklaustųjų (78 procentai) nurodė savo verslo neturintys. 8 procentai planuoja pradėti verslą.

Rekomenduojama aktyviau skatinti jaunimą domėtis LR Vyriausybės pirmo būsto programa, skirta jaunoms šeimoms (savivaldybės administracijos skyriams, atsakingiems už savivaldybės jaunų šeimų pirmo būsto įsigijimo programą, viešinti informaciją apie programą, organizuoti viešinio kampanijas, parengti metodines priemones, lankstinukus ir pan.), rengiant jaunimo problemų sprendimo planą numatyti jaunimo verslumo, ypač e-verslumo, skatinimo priemones ir / ar parengti/atnaujinti savivaldybės jaunimo verslumo skatinimo programą (pvz., ugdyti jaunimo verslumo įgūdžius simuliacinėse verslo platformose, kasmet rengti jaunimo verslumo kūrybines dirbtuves, sudaryti galimybę jauniems žmonėms pirmą kartą arba iki tam tikro amžiaus nemokamai išsiimti verslo liudijimą), siekti, kad verslo planų rengimas būtų įtrauktas į pamokų turinį ugdymo įstaigose.

51 procentą Švenčionių rajono savivaldybės jaunimo galima priskirti žemai politinio-pilietinio aktyvumo kategorijai. 9 procentų respondentų aplinkos politinio-pilietinio aktyvumo apraiškos yra aukštos. Daugiau nei pusės (59 procentų) jaunuolių požiūrio į politiką negatyvumas yra vidutiniškas. 74 procentams apklaustųjų buvo nustatytas žemas pilietiškumo-labdaringumo lygis. Tyrimo rezultatai rodo, kad žemo ar vidutinio politinio-pilietinio aktyvumo aplinkoje gyvenantys jaunuoliai yra neaktyvūs pilietinėse veiklose, jų susidomėjimas yra nepakankamas aktyviai įsitraukti į pilietinį ugdymą skatinančias veiklas

Kad yra įsitraukę į nevyriausybių organizacijų veiklas nurodė vos 5 jaunuoliai. Tyrimo rezultatai rodo mažą jaunuolių motyvacijos lygį dalyvauti NVO veiklose. Mažiausiai motyvacijos kelia draugų ar artimųjų dalyvavimas, įdomus lyderis ar draugų rato plėtimas. Daugiau nei trys ketvirtadaliai (79 procentai) apklaustųjų nėra girdėję ir naudojęsi jaunimo informavimo ir konsultavimo portalu zinauviska.lt. 52 procentai apklaustųjų per pastaruosius 6 mėnesius nėra dalyvavę savanoriškoje veikloje. 18 procentų jaunimo priklauso kokiai nors neformaliai grupei ar stiliui. Tyrimo rezultatai rodo, kad dauguma (77 procentai) respondentų jaučiasi savo šalyje saugūs, dar daugiau (78 procentai) jaučiasi laisvi pilietiškai ir visuomeniškai veikti. Galima daryti išvadą, kad taip jaučiasi asmenys, kurie dalyvauja NVO veiklose, savanoriauja, turi aukštą aktyvumo visuomenėje lygį.

Rekomenduojama institucijai, atsakingai už portalą zinauviska.lt veiklą, skirti daugiau laiko informacijos apie šį portalą viešinimui.

Rekomenduojama Jaunimo reikalų tarybai atlikti Švenčionių rajono savivaldybėje veikiančių jaunimo bei su jaunimu dirbančių NVO ir neformalių jaunimo grupių apklausą, siekiant išsiaiškinti jų poreikius ir iššūkius, trukdančius aktyviai veiklai bei naujų jaunimo NVO kūrimuisi. Atlikti savivaldybės teisės aktų, reglamentuojančių savivaldybės finansinę paramą bei kitokią paramą NVO ir bendruomenėms (įranga, patalpos, įvairių išlaidų, susijusių su organizacijų administravimu ir neprojektinės veiklos organizavimu, ar veikiantis paramos mechanizmas yra efektyvus ir sudarantis sąlygas kurti ir veikti jaunimo bei su jaunimu dirbančių NVO, atnaujinti jų veiklą, tuo pačiu pasidomėti gerąja kitų savivaldybių patirtimi šiais klausimais. Remiantis apklausos bei analizės rezultatais pateikti siūlymus savivaldybės merui, tarybai, administracijai dėl neformalių jaunimo grupių, jaunimo bei su jaunimu dirbančių NVO veiklos stiprinimo bei motyvacinių priemonių, skatinančių kurti naujas jaunimo NVO, įgyvendinimo.

Rekomenduojama Jaunimo reikalų tarybai išsiaiškinti Švenčionių rajono savivaldybės bei gretimų savivaldybių jaunimo bei kitų NVO, įtraukiančių į savo veiklas jaunimą tarptautinio bendradarbiavimo ir mainų su užsienio šalių jaunimu, tarptautinės savanorystės poreikius, remiantis jų rezultatais pateikti siūlymus savivaldybės merui, tarybai, administracijai dėl jaunimo ir kitų NVO tarptautinio bendradarbiavimo ir ryšių kūrimo bei plėtros, siekiant išnaudoti įvairių ES ir tarptautinių programų lėšų pritraukimą jaunimo mainų ir bendriems projektams, o taip pat užsienio šalių gerosios patirties perėmimui.

Rekomenduojama Jaunimo reikalų tarybai išanalizuoti visų savivaldybėje skelbiamų finansavimo konkursų nuostatus, įvertinant juose numatytus reikalavimus pareiškėjams, veikloms, veiklų prioritetus skiriamas sumas, o taip pat – finansavimą gaunančias per įvairius konkursus organizacijas, peržiūrėti jaunimo veiklos finansavimo konkurso nuostatų reikalavimus veikloms, prioritetams bei pareiškėjams, siekiant kad jaunimo veiklos finansavimo projektų konkurso lėšomis būtų daugiau finansuojami jaunimo organizacijų ir neformalių jaunimo grupių projektai, kurie turi mažiau galimybių dalyvauti kituose savivaldybės skelbiamuose finansavimo konkursuose.

Rekomenduojama Jaunimo reikalų tarybai organizuoti pažintines pamokas ugdymo įstaigose apie jaunimo politiką, jaunimo politikos struktūras, dalyvavimo jaunimo politikoje naudą jaunam žmogui.

Tyrimo rezultatai rodo, kad alkoholio vartojimas yra dažniausiai pasitaikantis žalingas įprotis jaunuolių tarpe, net 39 procentai apklaustųjų per pastaruosius 6 mėnesius yra bent kartą arba kelis ir daugiau kartų vartoję alkoholio. 15 procentų tyrimo dalyvių teigė bandę narkotikų arba norėtų jų pabandyti (iš jų 4 procentai nurodė, kad vartoja pastoviai). 7 procentai nurodė nenorintys atsakyti į klausimą, susijusį su narkotikų vartojimu. 68 procentai apklaustųjų niekada nerūkė, o 13 procentų nurodė, kad yra metę rūkyti. 2 procentai vartoja daugiau nei 20 cigarečių per dieną. 22 procentai apklaustųjų prisipažino bent kartą per 6 mėnesius vartoję migomuosius / raminamuosius vaistus. Net 77 procentai respondentų nurodė leidžiantis 3 ir daugiau valandų internete. Greitieji kreditai nėra plačiai paplitę jaunimo tarpe, tik 7 procentai yra jais pasinaudoję.

Norint gerinti situaciją ir mažinti jaunimo žalingų įpročių paplitimą rekomenduojama aktyviau skatinti sveikos gyvensenos propagavimą, organizuoti jaunimui patrauklias prevencines kampanijas (pvz. soc. tinklų bei mobiliųjų aplikacijų pagalba organizuoti įvairius iššūkių konkursus, vykdyti periodinius lėtinių neinfekcinių ligų rizikos veiksnių (alkoholio, tabako, narkotikų vartojimo ir kt.) paplitimo nustatymo tyrimus / apklausas savivaldybės ugdymo įstaigose, pagal tyrimų / apklausų rezultatus planuoti ir vykdyti prevencines veiklas ugdymo įstaigose), vykdyti migdomųjų / raminamųjų vaistų vartojimo prevenciją jaunimo tarpe.

Dauguma respondentų (55 procentai) sportuoja daugiau nei vieną kartą kartą per savaitę, o visai nesportuoja 28 procentai apklaustųjų. Sportavimui per dieną skiriama trukmė dažniausiai yra 30-60 min. bei 1,5h ir daugiau. Nepaisant to, aukštą geros fizinės sveikatos ir psichologinę savijautos rodiklį turi tik 36 procentai tiriamų jaunuolių. 53 procentai turi nuolatinių, pasikartojančių ar trumpalaikių sveikatos sutrikimų. Labai dažnai apklaustieji jaučiasi sudirgę ar nervingi, blogos nuotaikos, liūdni, patiriantys nerimą ir nejaučiantys pasitenkinimo tuo, ką daro.

Rekomenduojama skatinti jaunimo sveiką gyvenseną, numatyti priemones, skirtas organizuoti ne tik įvairias fizinio aktyvumo, bet ir sveiką bei subalansuotą mitybą populiarinančias veiklas (pvz., sveiko maisto gaminimo dirbtuves, stovyklas su žinomais virtuvės šefais, asmeniniais treneriais), sveiką bei tinkamą miegą populiarinančias veiklas. Rekomenduojama rengiant jaunimo problemų sprendimo planą numatyti / atnaujinti priemones, skirtas kuo įvairesnių, tiek komandinių, tiek individualių sporto šakų populiarinimui jaunimo tarpe, ypač didelį dėmesį skiriant vyresnių jaunuolių įtraukimui į sporto veiklas.

53 procentai respondentų sulaukia aukšto ir labai aukšto šeimos narių socialinio palaikymo. Žemo palaikymo sulaukia 15 procentų apklaustųjų. Dauguma respondentų geriausiai žino nemokamos pagalbos teikėjus - Vaikų liniją, Jaunimo liniją, Pagalbos moterims liniją, tačiau 82 procentai respondentų teigė, jog nei karto nesikreipė į nei vieną iš nemokamos pagalbos teikėjų.

Rekomenduojama numatyti priemones savivaldybės socialinių darbuotojų, psichologų, jaunimo darbuotojų motyvavimui, emocinės sveikatos stiprinimui ir darbo kokybės gerinimui. Rekomenduojama peržvelgti jaunimui teikiamos informacijos apie nemokamas pagalbos linijas turinį, didesnę dėmesį skiriant praktiniam informavimui apie pokalbių turinį paskambinus į pagalbos linijas, ko gali tikėtis jaunimas paskambinęs į pagalbos linijas, kaip vyksta pokalbis ir pan.

Rekomenduojama rengiant jaunimo problemų sprendimo planą numatyti priemones jaunimo emocinės sveikatos stiprinimui (pvz., sudaryti galimybes jaunimui vykdyti supervizijas/intervizijas ugdymo įstaigose,

Švenčionių miesto atvirajame jaunimo centre, Švenčionėlių miesto kultūros centro atvirojoje jaunimo erdvėje, Pabradės miesto kultūros centro atvirojoje jaunimo erdvėje).

Lytinis jaunuolių išprusimas yra vidutinis – 57 procentai respondentų nurodė retai arba išvis nenaudojantys apsaugos priemonių. Vidutinis pirmų lytinių santykių amžius – 16,31 metų. 63 procentų jaunuolių požiūris į santuoką yra pozityvus, tačiau 29 procentų nuomone santuoka yra visiškai nereikalinga, norint gyventi kartu, dar 6 procentai mano, kad ji reikalinga tik auginant vaikus.

Rekomenduojama į savivaldybės jaunimo problemų sprendimo planą įtraukti jaunimo lytinio išprusimo gerinimo priemones, didinti jaunimo informavimą (organizuoti diskusijas, susitikimus su sveikatos specialistais, gydytojais, vykdyti lytiškumo ugdymo renginius ugdymo įstaigose) bei kitas veiklas, skirtas jaunimo lytiškumo ugdymui ir jaunuolių rengimui šeimai, įtraukiant gerąją užsienio šalių patirtį.